

ሰለ : ኢትዮጵያ : የመያዝ : ሕግ : አንድ : አንድ : ጉዳዮች ፤
 በማጠናቀር : (ከያሰበት : በማውጣጣት) :
 ሕግን : የማሰናዳት : ዘዴ ።
 ከሰታንሊ : ዜድ : ፊሸር :
 ከቀዳማዊ : ኃይለ : ሥላሴ : የኒሸርሲቲ : የሕግ : ፋኩልቲ ።

መግቢያ ።

የ፲፱፻፶፬ : ዓ : ም : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በቅርብ :
 ጊዜ : ከወጡት : የኢትዮጵያ : ሕጎች :¹ አንድ : ሲሆን : ይህንኑ : ሕግ : የሚያብ
 ራሩ : የታተሙ : ሐተታዎች :² እና : በጽሑፍ : የቀረቡ : የፍርድ : ውሳኔዎች :³
 ስለሌሉ : አልደረጃም : ከሚባሉት : ሕጎች : አንዱ : ነው ።
 ይህ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : “መግቢያ” እና “መግ

1 ከ፲፱፻፶፬ : ዓ. ም. ወዲህ : የታወጀው : ሕግ : የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ብቻ : ነው :
 (፲፱፻፶፮) ። በመጨረሻም : አንድ : የመረጃ : ሕግ : ባጭር : ጊዜ : ውስጥ : እንደሚታወጅ : በተሰፋ
 ይጠበቃል ።

2 ኢሐፊው : እንደሚያውቀው : ስለሕግ : የታተሙ : የግብ : መግለጫዎች : የሚከተሉት : ብቻ :
 ናቸው ፤ ከነዚህም : ውስጥ : አብዛኛዎቹ : በጣም : አጭር : (የመከሰለኛ : መጠናቀው : ፱ : ገጽ :
 የሆኑ) : ከትችት : ይልቅ : በይበልጥ : ለሕግ : መግለጫ : የሆኑ ናቸው ፤ ፒ. ግራቭን (በፈረንሳይኛ)
 “የኢትዮጵያ : ሕግ : በአውራ : ጉዳዩ : ትራፊክ : ጉዳይ” : ሪቪው : ኢንተርናሽናል : ደ. ክፊ
 ሚናሎጂ : ሌ. ደ. ፖሊስ : ቱክኒክ : ፕላይም : ፲፮ : ቀ. : ፩ : (፲፱፻፶፪ : እ. ኤ. አ.) : ገጽ : ፪፻፹፱—
 ፺፩ ፤ ፒ. ግራቭን (በፈረንሳይኛ) : “አዲሱ : የኢትዮጵያ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥር
 ዓት” : ሪቪው : ፒ. ግራቭን : ስዊስ : (፲፱፻፶፫) : ገጽ : ፭ : ፒ. ግራቭን : “የወንጀለኛ : የፍትሕ : ብሔር :
 ጣምራ : ክስ” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ፕላይም : ፩ : (፲፱፻፶፮ : ዓ. ም.) : ገጽ : ፩፻፵፭ ፤
 የጊዜው : አሳሳቢ : ጉዳይ : “የወንጀል : ይግባኞች” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ፕላይም :
 ፩ : (፲፱፻፶፮) : ገጽ : ፪፻፵፱ ፤ ፒ. ግራቭን : “ለመከሰስ : መብተኛ : የሆኑት : ሰዎች : አቤቱታ : ሲቀ
 ርብ : ብቻ : የክሱን : ጉዳይ : ለመከታተል : የሚቻልባቸው : ወንጀሎች” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽ
 ሔት : ፕላይም : ፪ : (፲፱፻፶፮) : ገጽ : ፩፻፶፩ ፤ የጊዜው : አሳሳቢ : ጉዳይ : “ለአመክሮ : ቤተወሰን :
 ገደብ : ሰለ : መፈታት” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ፕላይም : ፪ : (፲፱፻፶፮) : ገጽ : ፭፻፵፭ ፤ ኤቢ.
 ዚ. ፊሸር : “ያለን፣ ፈቃድ : የተሰጡ : የአምነት : ቃላትና : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ :
 ሥርዓት : “አንቀጽ : ፵፩” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ፕላይም : ፫ : (፲፱፻፶፱) : ገጽ : ፫፻፳፮ :

3 በ፲፱፻፶፮ : ዓ. ም. በንጉሠ : ነገሥቱ : መንግሥት : ግዛት : ውስጥ : የፍርድ : ጉዳዮች : መተታም :
 ከተጀመረ : ወዲህ : በኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ውስጥ : ከታተሙት : አምሳ : አምስት : የፍርድ :
 ጉዳዮች : አምስቱ : ብቻ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ነክ : ናቸው ። ከሁለት :
 የተለዩ : ሁኔታዎች : ግለት : ያለን፣ ፈቃድ : የአምነት : ቃል : በሌላው ስጦትና : በሌላው ግዛት : ማመ
 ልክቻ : አቀራረብ : መዘግየት : በስተቀር : ደራሲው : እንደሚያውቀው (ከይግባኝ ጉዳዮች : አብዛኛ
 ውን : የያዙት : የወንጀል : ይግባኞች : (ቢሆንም) : ደንበኛ : የሥነ : ሥርዓት ክርክር (ጭብጥ) : የሚያ
 ስንሱ : የወንጀል : ይግባኞች : በጣም : አንስተኛ : ናቸው ። ይግባኝ : ባዮች : የጠበቃ : ርዳታ : ሰለ
 መከላከል : በዋስትና : ወረቀት : ስላለመለቀቅ : ተከላኬ : የቀረበበትን : መረጃ : ለግዮት : ስለመ
 ከልክሉ : ሰለ : ተከላካ : በተሰጡ : ፍ/ቤት : እለማቅረብ : ሰለ : ሕጋዊ : ያልሆነ : መያዝና : ብርብራ :
 ሰለክሱ : አግባብ : እለመሆንና : ይኸን : ስለመሳሰሉ : አድራጎች : ይግባኝ : የሚቀርቡት : አን
 ዳንድ : ጊዜ : ብቻ : ነው ። ስለእንደዚህ : ያሉ : ክርክሮች : የሚናገሩ : የፍርድ : ጉዳዮች : የሌሉት :
 በሁለት : ምክንያቶች : እንደሆነ : ይታመናል ። እነዚህም : ምክንያቶች : በብዙ : የወንጀል : ጉዳ
 ዮች : የጠበቃ : እለመኖርና : ጠበቃ : ባለም : ጊዜ : እነዚህን : “ቴክኒካዊ” : (ረቂቅ) : ጭብጦች :
 አሉግወቁ : ወይም : ለማንሳት : ፈቃደኛ : አለመሆኑ : ናቸው ። በአገሪቱ : ውስጥ : በሕግ : የሰለ
 ጠኑ : ሰዎች : ቁጥር : እያደገ : ሲሄድና : በሕጉና : በሕግ : መንግሥቱ : የተሰጡት : የሥነ : ሥር
 ዓት : ዋስትናዎች : (መተማመኛዎች) : የበለጠ : ግልጽ : እየሆኑ : ሲሄዱ : ይህ : ሁኔታ : በርግጥ :
 ይለወጣል ።

ለጫጫ” ከተሰጠባቸው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ላይ፡ የፍትሕ፡ ብሔር፡ ሕጎች፡ ሲነፃፀር፡ የሕጉ፡ አርቃይነቶች፡ አንጻቸውም፡ እንኳ፡ የአስተያየት፡ መግለጫ፡ ስላልጻፉበት፡ ሕጉን፡ እራሳቸው፡ እንዳላረቀቁት፡ አስመስሎታል። የሕጉ፡ ምንጮች፡

4 ስለ፡ ወንጀለኛ፡ መቅጫው፡ ሕግ፡ ብዙ፡ ትችቶች፡ (የግላብ፡ መግለጫዎች)፡ ተጽፈዋል። ጀ. ሻንደርሲንደን፡ “በሰሊኮቶቶቶ፡ ሕግ፡ የሚገልጹ፡ ጽሑፎች፡ አጭር፡ መግለጫ”፡ የኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ መጽሔት፡ ሸልፍም፡ ቮ. (፲፱፻፶፱)፡ ገጽ፡ ፪፻፸፱-፱፡ ይመለከታል። የሕጉ፡ ጥናት፡ አርቃይ፡ የሆኑት፡ የዶክተር፡ ጀን፡ ግራቭንም፡ ጽሑፎች፡ ብቻ፡ ብዙ፡ ናቸው። ከነዚህም፡ ውስጥ፡ “ዢር፡ እን፡ ኦቮ፡ ድሩዋ፡ ፒናል፡ ኢትዮፒያን”፡ ሪቪው፡ ኢንተርናሲዮናል፡ ደ፡ ክሪሚናሎጂ፡ ኤ፡ ፖሊስ፡ ቲክኒክ፡ (፲፱፻፶፱፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፪፻፶፯፡ “ደላንቲክ፡ እኦቮ፡ ድሩዋ፡ ፒናል፡ ኢትዮፒያን”፡ ላ፡ ዢ፡ ጆሊቪር፡ ቀጥር፡ ፪፻፶፭-፶፻፶፮፡ ለክተባር፡ ፲፭-፴፡ ፲፱፻፶፱፡ እ.ኤ.አ. ላጂቢሌ፡ ጽኑረናም፡ አምፒሪያል፡ እ፡ ላ፡ ኮቪል፡ ሌጂስላሲዮን፡ ኢትዮፒያን፡ ፓሪ፡ ሚያዝያ፡ ፴፡ ግንቦት፡ ፳፡ ፲፱፻፶፮፡ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ.)፡ እና፡ ግንቦት፡ ፯-፲፪፡ ፲፱፻፶፮፡ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ.)፡ ቀ. ፪፻፸፭፡ ገጽ፡ ፭-፮፡ እና፡ ቀ.፡ ፪፻፸፮፡ ገጽ፡ ፮፡ ጽሑፉ፡ ለስትሪያ፡ በተባለው፡ ጋዜጣ፡ በሲፓን፡ ቋንቋ፡ ተተርጉሞ፡ ወጥቷል፡ ማድሪድ፡ ፲፱፻፶፮፡ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ.)፡ ቀ. ፵፮-፵፭፡ ገጽ፡ ፳፻-፳፻፮፡ (ስለ፡ ኢትዮጵያ፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ማስታወቂያ፡ አርዕስት፡ የሌለው)፡ ሪቪው፡ ኢንተርናሲዮናል፡ ደ፡ ፖሊቲክ፡ ክሪሚናል፡ የተባበሩት፡ መንግሥታት፡ ኒው፡ ዮርክ፡ ጆላይ፡ ፲፱፻፶፮፡ (እ.ኤ.አ.)፡ ቀ. ፲፪፡ ሕግ፡ ገጽ፡ ፶፻፲፡ ፪፻፲፱፡ እና፡ ፶፻፲፭፡ ፕሮገፍ፡ ደ፡ ኮድ፡ ፒናል፡ ኢትዮፒያን፡ ለክስፖቪ፡ ደሞ፡ ቲፍ፡ ኤ፡ ኮሚንቲዮር፡ (ያልታተመ፡ ኮፒ፡ ግራቭን፡ እን፡ ኢንተርናሽነን፡ ቱ፡ ዘ፡ ኢትዮፒያን፡ ፒናል፡ ኮድ፡ በተባለው፡ መጽሐፍ፡ ውስጥ፡ የተጠቀሰ፡ (አዲስ፡አበባ)፡ የሕግ፡ ፍትሕ፡ ተቀማጭ፡ ኃይለ፡ ሥላሴ፡ ዩኒቨርሲቲ፡ ፲፱፻፷፩፡ ገጽ፡ ፪፻፸፭)፡ ለኮድ፡ ፒናል፡ ደ፡ ለኤምፒሮር፡ ኢትዮፒያን፡ ለተባለው፡ ጽሑፍ፡ “መግቢያ”፡ (ፓሪ)፡ ሰንተር፡ ፍራንሴደድ፡ የተሞላ፡ ስም፡ ፲፱፻፶፱)፡ በኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ መጽሔት፡ ሸልፍ፡ ፩፡ (፲፱፻፶፮)፡ ገጽ፡ ፪፻፷፮፡ የተተረጎሙ፡ “ዘ፡ ኒው፡ ፒናል፡ ኮድ፡ እቮ፡ ኢትዮፒያን”፡ ኢንተርናሽናል፡ ሪቪው፡ እፍ፡ ክሪሚናል፡ ፖሊስ፡ ሸል፡ ፲፮፡ (፲፱፻፶፮፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፪፻፲፡ “ልኢት፡ ዩፒ፡ ሞዴርን፡ ኤ፡ ላኮሚኒኪዮን፡ ጽ፡ ኦቮ፡ ድሩዋ”፡ ሪቪው፡ ፒናል፡ ስዊስ፡ ሸል፡ ፸፪፡ (፲፱፻፶፮፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፲፻፶፮፡ “ላ፡ ከላሲ፡ ካሲዮን፡ ዴዝ፡ ለንግራክሲዮን፡ ጽ፡ ኮድ፡ ፒናል፡ ኤ፡ ሴዝ፡ ኤፊ”፡ ሪቪው፡ ፒናል፡ ስዊስ፡ ሸል፡ ፸፫፡ (፲፱፻፶፮፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፵፱-፵፩፡ “ሰሊፖርት፡ ዩሮፒያን፡ እን፡ ማቲያር፡ ለድርዎ፡ ፒናል፡ እፓይ፡ አፍሪካን፡ እንቡዋ፡ ደ. ዲቪሎ፡ ጥም”፡ ሪቪው፡ ደ፡ ድሩዋ፡ ፒናል፡ ኤ፡ ዳ፡ ክሪሚናሎጂ፡ ሸልፍ፡ ፲፱፻፷፱፡ (እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፩።

5 ስለፍትሕ፡ ብሔር፡ ሕግ፡ ብዙ፡ ለንቀጾች፡ ተጽፈዋል። በግርጌ፡ ማሰረጃ፡ ቀጥር፡ ፱፡ የተጠቀሰውን፡ ሻንደርሲንደን፡ ገጽ፡ ፪፻፸፱-፱፡ ይመለከታል። በጥናው፡ የሕጉ፡ አርቃይ፡ በፕሮፌሰር፡ ሬኔ፡ ዳቪ፡ ከተጻፉት፡ ለንቀጾች፡ “ዘ፡ ሲቪል፡ ኮድ፡ እቮ፡ ኢትዮፒያን”፡ ቱሌን፡ ሎው፡ ሪቪው፡ ሸል፡ ፴፪፡ (፲፱፻፶፫፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፶፻፵፯፡ “ሌ፡ ስርዕ፡ ጽ፡ ኮድ፡ ሲቪል፡ ኢትዮፒያን”፡ ሪቪው፡ ኢንተርናሲዮናል፡ ደ፡ ድርዎ፡ ኮምፖሪ፡ (፲፱፻፷፪፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፸፻፺፮፡ “ኦስትራክተር፡ ኤ፡ ለፖርቲዮሲቲ፡ ጽ፡ ኮድ፡ ሲቪል፡ ኢትዮፒያን”፡ ዘይቶሽሪፍት፡ ፊውር፡ አውሳንጲቪስ፡ ኡንት፡ ኢንተርናሽናል፡ ሲቪስ፡ ፕሪቫትሪቪት፡ (፲፱፻፷፭፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፳፻፷፭፡ “ላ፡ ሪፎንት፡ ጽ፡ ኮድ፡ ሲቪል፡ ዳን፡ ሲዝሌታትስ፡ ለፍሪኪን”፡ ሪኩይ፡ ፔና፡ (፲፱፻፷፪፡ እ.ኤ.አ.)፡ ገጽ፡ ፲፻፶፪፡ “ሌ፡ ኮንትራት፡ ለድሚኒስትራቲፍ፡ ዳን፡ ለኮድ፡ ሲቪል፡ ኢትዮፒያን”፡ (፲፱፻፷፭)፡ በሜሰንጅር፡ ሰይ፡ ላሲ፡ ተደርሶ፡ ዘ፡ ኤም፡ ኪንድሪድ፡ ተተርጎሞ፡ በኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ መጽሔት፡ የሚወጣ።

6 የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ታሪክ፡ ገና፡ በመንግሥት፡ መዘገብ፡ አልሰፈረም። መደበኛ፡ ካልሆኑ፡ ምንጮች፡ መላ፡ በመምታትና፡ ውስጣዊ፡ ትንተና፡ በማድረግ፡ እንደተደረሰበት፡ የፍትሕ፡ ብሔር፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓትና፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓትን፡ ለጠቃልሎ፡ የያዘ፡ “የዳኝነት፡ ሕግ”፡ የመጀመሪያው፡ ረቂቅ፡ የስዊስ፡ ተወላጅ፡ በሆኑትና፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግን፡ ባረቀቁት፡ በፕሮፌሰር፡ ጂን፡ ግራቭን፡ የተጻፈ፡ ይመስላል። ይህ፡ የመጀመሪያው፡ ረቂቅ፡ ምንም፡ እንኳ፡ በእንግሊዝ፡ የጋራ፡ ብልጽግና፡ ሀገሮች፡ ሕግ፡ የተመራ፡ መሆኑ፡ ቢታይም፡ የአውሮጳን፡ ሕግ፡ መሥመር፡ ተከትሏል፡ (እታች፡ በግርጌ፡ ማሰረጃ፡ ቀ. ፯፡ ይመለከታል)። የሕግ፡ ለዘጋጅ፡ ኮሚሲዮን፡ የኢትዮጵያ፡ የሥነ፡ ሥርዓት፡ ሕግ፡ የእንግሊዝና፡ የጋራ፡ ብልጽግና፡ ለገሮችን፡ እንጅ፡ የአውሮጳን፡ መሥመር፡ መከተል፡ የለበትም፡ ብሎ፡ በወሰነ፡ ጊዜ፡ በማላያ፡ በታንጋኒካን፡ በኢትዮጵያ፡ የዳኝነት፡ ሥራ፡ ልምድ፡ በላቸው፡ በታወቁት፡ እንግሊዛዊ፡ ስር፡ ቻርለስ፡ ማቲው፡ የመጀመሪያው፡ ረቂቅ፡ በብዙ፡ ተከትሏል። የሕግ፡ መሰናዶ፡ ኮሚሲዮን፡ በመጨረሻ፡ ተሰማምቶበት፡ ትንሽ፡ ለውጥ፡ ከተደረገበት፡ በኋላ፡ በፓርላማ፡ ጽድቅ፡ የታወጀው፡ የሰር፡ ቻርለስ፡ ረቂቅ፡ ነው።

አልተገለጸም፤ ለመጀመሪያም፤ ጊዜ፤ ስንመለከተው፤ የትኛው፤ “የሕግ፤ አዳም” በሃሳብ፤ እንዲነሳ፤ እንደመራው፤ ለማወቅ፤ አዳጋች፤ ነው። በእውነቱ፤ ከአንድ፤ አዳም፤ ይቅርና፤ ከአንድ፤ የበዙ፤ አዳሞች፤ “አዝማድ” እንኳ፤ ሃሳብ፤ ያልወሰደ፤ ይመስላል። እንዲያውም፤ ከሌሎቹ፤ የኢትዮጵያ፤ ሕጎች፤ ይበልጥ፤ ከያለበት፤ በማውጣት፤ የተሰናዳ፤ ሕግ፤ ነው። የዚህ፤ ፍሬ፤ ነገር፤ ዋናነት፤ ጉላ፤ ብሎ፤ የሚታየው፤ ከነባር፤ (ቋሚ)፤ ሕግ፤ ይልቅ፤ በሥነ፤ ሥርዓት፤ ሕግ፤ ውስጥ፤ እንዲሁ፤ የሕግ፤ ቤተሰብ፤ ከሌላው፤ የሚለይበትን፤ ወሰን፤ በማለፍ፤ ከያለበት፤ በማውጣት፤ የሕግ፤ መጽሐፍን፤ ማሰናዳት፤ እጅግ፤ በጣም፤ አደገኛ፤ መሆኑን፤ ስንመለከት፤ ነው። አገደኛነቱም፤ እርስ፤ በርሳቸው፤ ያልተዛመዱ፤ ዕንስ፤ ሃሳቦችንና፤ ሥነ፤ ሥርዓቶችን፤ ከአንድ፤ የሕግ፤ መጽሐፍ፤ ውስጥ፤ ማደባለቅ፤ ሕጉን፤ ስለሚያዘበራርቅና፤ በአንቀጾቹም፤ መካከል፤ አለመስማማት፤ ስለሚፈጠር፤ ነው። በዚህ፤ ጽሑፍ፤ ደራሲ፤ አስተያየት፤ ልክ፤ ይኸው፤ የአንቀጾች፤ መዘበራረቅና፤ አለመስማማት፤ በወንጀለኛ፤ መቅጫው፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ በአንዳንድ፤ ክፍሎች፤ ውስጥ፤ ተፈጥሮአል።

የዚህ፤ ጽሑፍ፤ ዓላማ፤ በወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ ውስጥ፤ አስቸጋሪ፤ ከሆኑት፤ ክፍሎች፤ ውስጥ፤ አንዱን፤ ማለት፤ የመያዝን፤ ሕግ፤ በመመርመር፤ ለማስረዳትና፤ ለለመመዘን፤ ነው። ይህንን፤ በምናደርግበትም፤ ጊዜ፤ ሕጉን፤ ያረቀቁት፤ ሰዎች፤ የማጠናቀር፤ ተግባር፤ ያስከተላቸውን፤ አንድ፤ አንድ፤ ችግሮችም፤ እንመረምራለን።

የመያዝ፤ ሕግ፤ አስፈላጊነት።

የማንኛውም፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ ብቁነትና፤ ጥቅም፤ መመዘን፤ ያለበት፤ ለሕብረሰብ፤ ጠቃሚነታቸው፤ እኩል፤ በሆነ፤ ሁለት፤ ግቦች፤ ነው። ግቦቹም፤ አንደኛው፤ የሥነ፤ ሥርዓት፤ ሕጉ፤ ወንጀለኞች፤ በቶሎ፤ ከሳቸው፤ እንዲሰማ፤ በማድረግ፤ ምን፤ ያህል፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግን፤ እፈጻጸም፤ እንደሚያቃና፤ ሲሆን፤ ሁለተኛው፤ ደግሞ፤ ከወንጀል፤ ነፃ፤ የሆኑ፤ ሰዎች፤ መብት፤ አለመደፈር፤ ነው። በእውነቱ፤ የሕጉ፤ ዋና፤ ተግባር፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫውን፤ ሕግ፤ የተላለፉ፤ ሰዎች፤ ከሕዝቡ፤ መካከል፤ ተመርጠው፤ የሚወ

የሕጉ፤ ጠቅላላው፤ እቅድ፤ የእንግሊዝና፤ የጋራ፤ ብልጽግና፤ አገሮችን፤ ሕግ፤ የተከተለ፤ ሆኖ፤ (ለሀገሪቱ፤ ችግሮችና፤ የጥንት፤ ባህሎች፤ እንዲሰማሙ፤ ተለውጦ)፤ አልፎ፤ አልፎ፤ ግን፤ የአውሮጳ፤ ደንቦች፤ ለምን፤ እንደተደባለቁ፤ ይህ፤ የዝግጅቱ፤ ታሪክ፤ ያስረዳል። የእጅ፤ ከፍንጅ፤ ወንጀል፤ በተፈጸመ፤ ጊዜ፤ በለ፤ መያዝ፤ የሚናገሩት፤ አንቀጾች፤ ፲፱-፳፮፤ አታች፤ እንደሚታየው፤ ከአውሮጳ፤ ከተወሰዱት፤ ሕጎች፤ እንዳንጻፍ፤ ናቸው።

7 በዚህ፤ አንቀጽ፤ ውስጥ፤ ብዙ፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ አዳሞች፤ ለዩ፤ ለዩ፤ “አዝማዶች”፤ ተጠቅሰዋል። “የአውሮጳው”፤ ክፍል፤ በዚህ፤ አንቀጽ፤ ውስጥ፤ ለመርግራ፤ አዳም፤ እንደ፤ “ዓይነተኛ፤ ምሳሌ”፤ ከተወሰደው፤ ከፈረንሳይ፤ ሕግ፤ ጋር፤ በጣም፤ የሚመሳሰል፤ ሕግ፤ ያላቸውን፤ አገሮች፤ ይጨምራል፤ ጀርመንም፤ እንዳንድ፤ ጊዜ፤ በዚህ፤ ክፍል፤ እንዳለ፤ ይቆጠራል። “የእንግሊዝና፤ የጋራ፤ ብልጽግና፤ አገሮች”፤ ክፍል፤ እንግሊዝንና፤ የእንግሊዝን፤ የሥርዓት፤ ሕግ፤ በቀጥታም፤ ሆነ፤ በሕንድ፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ (ጥ.፪፻፺፭) ከተለወጠና፤ ከተሰናዳ፤ በጌላ፤ በተዘዋዋሪ፤ መንገድ፤ የወሰዱትን፤ የእንግሊዝን፤ የቀድሞና፤ የአሁን፤ ጠናቋን፤ ይጨምራል። (የሕንድ፤ ሕግ፤ በበኩሉ፤ ለብዙ፤ በአፍሪቃና፤ በኤሰያ፤ ላሉ፤ የእንግሊዝ፤ ቅኝዎች፤ ሞዴል፤ ሆኖአል። (ኦ. አሉት፤ “ቀጥርድስ፤ ዘ፤ ዩኒቨርሲቲን፤ ለፍ፤ ስውስሥ ሊን፤ ለፍሪካ”፤ ኢንተርናሽናል፤ ኤንድ፤ ኮምፓራቲቭ፤ ስው፤ ኳርተርሲ፤ ቮል፤ ፲፩፤ (፲፱፻፳፭፤ ኢ. ኤ. አ.)፤ ገጽ፤ ፲፻፳፮፤ ጂ፤ አች፤ ግርሻል፤ “ፎርመር፤ ብሪቲሽ፤ ኩሙንዌልዝ፤ ዲፕሎማሲ”፤ ጂ፤ ኩት፤ ባላተመት፤ ዘ፤ አኪውዝድ፤ በተባለው፤ ውስጥ፤ (ሱንዶን፤ ስቲቫንስ፤ ኤንድ፤ ሰንሰ፤ ፲፱፻፳፮፤ ኢ. ኤ. አ.)፤ ዊግዋር፤ ፖኖራግ፤ ለፍ፤ ዘመርልድስ፤ ሊጋል፤ ሊስተምስ፤ (ዋሽንግተን፤ ዲ. ሲ፤ የዋሽንግተን፤ የሕግ፤ መጽሐፍት፤ ኩባንያ፤ ፲፱፻፳፮)፤ ገጽ፤ ፩፻፲፱፤ እና፤ የሚከተሉት። ምንም፤ እንኳ፤ የእንግሊዝና፤ የጋራ፤ ብልጽግና፤ አገሮች፤ የወንጀለኛ፤ መቅጫ፤ ሕግ፤ ሥነ፤ ሥርዓት፤ ለአከራካሪ፤ አዳሞች፤ እንደ፤ “ዓይነተኛ፤ ምሳሌ”፤ ቢወሰድም፤ የእንግሎ፤ ለሚሪካን፤ ሕግ፤

ጡብትንና ፡ የሚገባቸውን ፡ ቅጣት ፡ የተፈጸመባቸው ፡ መሆኑን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ብቁ ፡ የሆነ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ግብርክት ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ይህን ፡ ዓላማ ፡ ከተከተለ ፡ የወንጀለኞች ፡ መረጣ ፡ ተግባር ፡ ፍጹም ፡ ትክክል ፡ የሆነበት ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አለመኖሩ ፡ ግልጽ ፡ ነው ፤ አንድ ፡ አንድ ፡ ወንጀለኞች ፡ ሲታለፉ ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ደግሞ ፡ ባልሠሩት ፡ በደል ፡ በሰሐተት ፡ እንደወንጀለኛ ፡ ተቆጥረው ፡ ክስ ፡ ይቀርብባቸዋል ። ይህን ፡ የኋለኛውን ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ልብ ፡ በማድረግ ፡ ወደ ፡ ወንጀል ፡ ችሎት ፡ ከመጀመሪያው ፡ መቅረብ ፡ ያልነበረባቸውን ፡ ወንጀል ፡ ያልሠሩ ፡ ሰዎች ፡ ለመለየት ፡ ሲባል ፡ አብዛኛዎቹ ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕጎች ፡ ከመያዝ ፡ በኋላ ፡ የሚደረጉ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የማጣሪያ ፡ (የመምረጫ) ፡ ዘዴዎች ፡ ይደነገጋሉ ።⁸ ከነዚህም ፡ ዘዴዎች ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ የሆነው ፡ ከወንጀል ፡ ነፃ ፡ በመሆናቸው ፡ መከሰስ ፡ የማይገባቸው ፡ የነበሩትን ፡ እንደገና ፡ መርጠ ፡ ለማውጣት ፡ የሚደረገው ፡ የክሱ ፡ መሰማት ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ ለምሳሌ ፡ የአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕጎች ፡ በብርቱ⁹ ወንጀል ፡ ተይዘው ፡ ለተከሰሱ ፡ ሰዎች ፡ ከተያዙ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ክሱ ፡ ከመታየቱ ፡ በፊት ፡ የሚደረጉ ፡ ሁለት ፡ “የማጣሪያ ፡ ተግባሮች” እንዲፈጸሙ ፡ ያዝዛሉ ። መጀመሪያ ፡ አንድ ፡ የተያዘ ፡ ሰው ፡ በቶሎ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርብ ፡ ይደረጋል ፤ ፍርድ ፡ ቤቱም ፡ “ቀዳሚ ፡ ክስ ፡ ክስማ”¹⁰ በኋላ ፡ በቀረበው ፡ መረጃ ፡ መሠረት ፡ ተከሳሹ ፡ አጥፊ ፡ ለመሆኑ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ የለም ፡ ካለ ፡ በነፃ ፡ እንዲለቀቅ ፡ ሊያዝ ፡ ይችላል ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ተከሳሹ ፡ ነፃ ፡ ያልተለቀቀ ፡ እንደሆነ ፡ ሕግ ፡ አስከባሪው ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡ በማዘጋጀት ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ወይም ፡ ላለማቅረብ ፡ እስኪወሰን ፡ ድረስ ፡ ተከሳሹ ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲቆይ ፡ ወይም ፡ በዋስ ፡ እንዲለቀቅ ፡ ይደረጋል ። ይህም ፡ ሕግ ፡ አስከባሪው ፡ በራሱ ፡ ምርጫ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራን ፡ ተከሳሽ ፡ ለማስለቀቅ ፡ ያለው ፡ ሁለተኛው ፡ አጋጣሚ ፡ (ዕድል) ፡ ነው ። የኋለኛው ፡ የማጣሪያ ፡ ተግባር ፡ ከዳኝነት ፡ ይልቅ ፡ አስተዳደር ፡ ነክ ፡ በመሆኑና ፡ ያም ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ተከሳሹ ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ ዘግይቶ ፡ የሚደረግ ፡ በመሆኑ ፡ (ተከሳሹ ፡ በተያዘበትና ፡ ሕግ ፡ አስከባሪው ፡ የክስ ፡ ማመልከቻ ፡ ለማዘጋጀት ፡ በሚወሰንበት ፡ መካከል ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሊያልፍ ፡ ይችላል) ፡ የመጀመሪያው ፡ የማጣራት ፡ ተግባር ፡ ወንጀል ፡ ላልሠራ ፡ ተከሳሽ ፡ በጣም ፡ የተሻለ ፡ ነው ።

አዝማድ ፡ ሌላው ፡ ዋና ፡ ክፍል ፡ የሆነው ፡ የአሜሪካን ፡ ሕግ ፡ አድር ፡ አድር ፡ ይጠቀሳል ። “አንግሎ ፡ አሜሪካን” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ በጠቅላላው ፡ የከመን ፡ ስው ፡ ክፍልን ፡ የሚያመለክት ፡ ነው ።

8 ለዚህ ፡ ዕንስ ፡ የሳብ ፡ ለጥርፌሰር ፡ አብርሃም ፡ ጎልድስቲን ፡ ዩል ፡ ሕግ ፡ ት/ቤት ፡ ባለውስታ ፡ ነኝ ። በተጨማሪም ፡ ቲ ፡ ቶው ፡ “ክራሚናል ፡ ፕሪትሪያል ፡ ፕሪሲጀር ፡ ኢን ፡ ፍራንስ” ፡ ተሌን ፡ ሱው ፡ ሪቬው ፡ ሸል ፡ ፳፭ ፡ (፲፱፻፳፮—፳፮ ፡ እ. ሌ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፪፻፳፮—፳፬ ።

9 በአንግሊዝ ፡ አገር ፡ ወንጀሎቹ ፡ በሰፊው ፡ በሁለት ፡ ይከፈላሉ ፡ ቀላል ፡ (“ሳማሪ”) ፡ እና ፡ ብርቱ ፡ (“ኢንዲክታበል”) ፡ ወንጀሎች ፤ የቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ መብት ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ የሚሰጠው ፡ ለሁለተኛው ፡ ክፍል ፡ ነው ። አር ፡ ጃክሰን ፡ ዘ ፡ ሚፕሪኔ ፡ ለጂ ፡ ጀስቲስ ፡ ኢን ፡ ኢንግላንድ ፡ (ሱንደን ፡ ፲፱፻፳፮ ፡ እ. ሌ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፳፮ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ ይመለከታል ። በአሜሪካ ፡ በጠቅላላው ፡ አነጋገር ፡ የግራንድ ፡ ጁሪ ፡ ክስ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ለብርቱ ፡ ወንጀሎች ፡ እንጂ ፡ ለቀላል ፡ ወንጀሎች ፡ እይደለም ። እታች ፡ በግርጌ ፡ ምልክት ፡ ቍ ፡ ፯ ፡ ይመለከታል ።

10 በአሜሪካ ፡ ብዙ ፡ ግዛቶች ፡ በተቀዳሚ ፡ የክስ ፡ መስማት ፡ ፍንታ ፡ ተጠርጣሪው ፡ መከሰስ ፡ የሚገባው ፡ ወይም ፡ የግደገባው ፡ መሆኑን ፡ ግራንድ ፡ ጁሪ ፡ እንዲወስን ፡ ይፈቅዳሉ ። ግራንድ ፡ ጁሪ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠሩ ፡ ሰዎች ፡ እንዳይከሰሱ ፡ ገጺሆኝን ፡ ከወንጀለኞች ፡ “አንጠርጥር ፡ የሚለይ ፡ መግሪያ” ፡ ነው ፤ ተብሎ ፡ ይታሰባል ። አንድ ፡ እውነቱ ፡ ከሆነ ፡ ግን ፡ ይህ ፡ ድርጅት ፡ የሰዎችን ፡ መብት ፡ በደንብ ፡ አልጠበቀም ፤ ስለዚህም ፡ በከፊል ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ እስፈላጊነቱ ፡ ገቅ ፡ እያለ ፡ ሂደት ። በአንግሊዝ ፡ አገር ፡ ጫርሶ ፡ ተወግዳል ። ኤል ፡ ዋትስ ፡ “ግራንድ ፡ ጁሪ ፡ ስለፒንግ ፡ ወችደግ ፡ አር ፡ እክሰፕንሲቮ ፡ አንቲክ” ፡ ፍርድ ፡ ካርታይና ፡ ሱው ፡ ሪቬው ፡ ሸል ፡ ፳፮ ፡ (፲፱፻፶፱ ፡ እ. ሌ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፪፻፩ ፡ እች ፡ ጂ ፡ ምንበሪ ፡ ኢንግሊሻ ፡ ኮርትስ ፡ ሎፍ ፡ ሱው ፡ (፪ኛ ፡ አትም ፡ ሱንደን ፡ ፲፱፻፳፮ ፡ እ. ሌ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፪፻፩ ፡ ይመለከታል ።

በኢውሮጳ፡ የሕግ፡ አቋሞችም፡ ከመያዝ፡ በኋላ፡ የሚደረጉ፡ የወንጀለኛ፡ ማጣሪያ፡ ተግባሮች፡ በብርቱ፡ ወንጀሎች፡ ውስጥ፡ ታላቅ፡ ቦታ፡ ይዘዋል ። ለምሳሌ፡ በፈረንሳይ፡ አገር፡ ተከሳኞች፡ መከሰስ፡ እንዳለበት፡ ወይም፡ እንደሌለበት፡ ለማወቅ፡ ከተከሰሱም፡ የሚከሰሱበትን፡ ወንጀል፡ ¹¹ ለመወሰን፡ የሚደረገው፡ የመጀመሪያ፡ የክስ፡ መሰማት፡ ብቻ፡ በቂ፡ ሳይሆን፡ ተከሳኹ፡ ይከሰስ፡ ብሎ፡ መርማሪው፡ ጻኛ፡ የሚሰጠውን፡ ውሳኔ፡ ማጽደቅ፡ ባለበት፡ በይግባኝ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ “የክስ፡ ክፍል” (ሽምብር፡ ጻኩሳሲዩን)፡ ሁለተኛ፡ የማጣራት፡ ተግባር፡ ይደረጋል ። ¹²

በኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ ግን፡ ከክሱ፡ መሰማት፡ በስተቀር፡ ከመያዝ፡ በኋላ፡ የሚደረግ፡ ምንም፡ የወንጀለኞች፡ ማጣሪያ፡ ተግባር፡ መኖሩ፡ አጠራጣሪ፡ ነው ። አንድ፡ ተከሳኽ፡ ተይዞ፡ በቶሎ፡ የቀረበበት፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ተከሳኹ፡ የተያዘበትን፡ ምክንያት፡ መርምሮ፡ በቂ፡ ሆኖ፡ ባያገኘው፡ እንዲለቀቅ፡ ለማዘዝ፡ ሥልጣን፡ ይኑረው፡ አይኑረው፡ በሕጉ፡ ውስጥ፡ ግልጽ፡ አይደለም ። ¹³ የቀዳሚ፡ ምርመራ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ደግሞ፡ እንዲህ፡ ዓይነት፡ ሥልጣን፡ እንደሌለው፡ ደግሞ፡ ግልጽ፡

11 ይህ፡ ሲንሱትሪክሲዩን፡ ክሪሚኔል፡ የወንጀል፡ መምሪያ፡ በሚል፡ መጠሪያ፡ ይታወቃል ። ኤ፡ አንቀን፡ “ሲንሱትሪክሲዩን፡ ክሪሚኔል”፡ አሚሪካን፡ ጆርጅያ፡ አፍ፡ ኮምፓራቲቭ፡ ሱው ። ሾል ። ዘ፡ (፲፱፻፳፯፡ እ.ኤ.አ.)፡ ይመለከታል ።

12 እላይ፡ የተጠቀሰው፡ መጽሐፍ፡ ገጽ፡ ፳፻፳፭—፵፮ ።

13 አንቀጽ፡ ፩፻ ። ተከሳኹ፡ ከተያዘ፡ በኋላ፡ የሚፈጸም፡ ሥነ፡ ሥርዓት ።

(፩) ተከሳኹ፡ በፖሊስ፡ የተያዘ፡ ወይም፡ በቁጥር፡ ፶፭፡ እንደ፡ ተመለከተው፡ በሌላ፡ ሰው፡ ተይዞ፡ ለፖሊስ፡ የተሰጠ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ከተያዘበት፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ ከአርባ፡ ሰዎች፡ ሰዓት፡ በማይበልጥ፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ወይም፡ የሚገኝበት፡ ቦታ፡ ሁኔታዎችና፡ መገናኛዎች፡ (በሚፈቅዱለት)፡ መጠን፡ በተቻለ፡ ፍጥነት፡ ፖሊሲ፡ የተያዘውን፡ ሰው፡ በጣም፡ አቅራቢያው፡ ወደ፡ ሆነው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ማቅረብ፡ አለበት ። (የተያዘውን፡ ሰው፡ ወደ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ለማድረስ፡ የሚፈጀው፡ ጊዜ፡ አይታሰብም ።)

(፪) ተከሳኹ፡ የቀረበለት፡ ፍርድ፡ ቤት፡ በቀጥር፡ ፶፱፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ እስፈላጊ፡ መሰሎ፡ የታየውን፡ ማንኛውንም፡ ትእዛዝ፡ ለመስጠት፡ ይችላል ።

አንቀጽ፡ ፶፱ ። በማረፊያ፡ ቤት፡ ስለ፡ ግብዓት ።

(፫) በቀጥር፡ ፶፱፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ የተያዘው፡ ሰው፡ የቀረበለት፡ ፍርድ፡ ቤት፡ በማረፊያ፡ ቤት፡ ይቆይ፡ ወይም፡ በዋስትና፡ ወረቀት፡ ይለቀቅ፡ ብሎ፡ መወሰን፡ አለበት ።

(፬) የፖሊሱም፡ ምርመራ፡ ያልተፈጸመ፡ እንደሆነ፡ መርማሪው፡ ፖሊስ፡ ምርመራውን፡ የሚፈጽምበት፡ በቂ፡ ጊዜ፡ እንዲሰጠው፡ ተከሳኹ፡ ማረፊያ፡ ቤት፡ እንዲቆይ፡ ፍርድ፡ ቤትን፡ ለመጠየቅ፡ ይችላል ።

(፭) በማረፊያ፡ ቤት፡ ለግብዓት፡ የሚሰጠውም፡ ተጨማሪ፡ ጊዜ፡ በጽሑፍ፡ መሆን፡ አለበት፡ ለያንዳንዱ፡ በማረፊያ፡ ቤት፡ ለግብዓት፡ የሚጠየቀው፡ ተጨማሪ፡ ጊዜ፡ ከአስራ፡ አራት፡ ቀን፡ ሊበልጥ፡ አይችልም ።

ምንም፡ እንኳ፡ እንዲሁ፡ አንቀጽ፡ ቃል፡ ለቃል፡ ሲነበቡ፡ የፍርድ፡ ቤት፡ ሥልጣን፡ በአንቀጽ፡ ፶፱፡ ከተጠቀሱት፡ ሁለት፡ ምርመሪያዎች፡ እንዳያልፍ፡ የሚወሰኑ፡ ቢመሰሉም፡ ሦስተኛው፡ ምርመራ፡ ማለት፡ ያለምንም፡ ገደብ፡ መፍታት፡ ዳኝነት፡ በሚሰጥበት፡ ጊዜ፡ በሕጉ፡ ውስጥ፡ እንዳለ፡ እንደሚቆጠር፡ ተስፋ፡ ይደረጋል ። በዚህም፡ ዓይነት፡ ምንም፡ እንኳ፡ የማጅሰትሪትስ፡ ቦርት፡ ለክት፡ (አጥጅ)፡ ፲፱፻፶፪፡ (እ.ኤ.አ.)፡ ክፍል፡ ፴፮፡ (የሊስቤሪስ፡ ስታቲዩትስ፡ አፍ፡ ኢንግላንድ)፡ (፪ኛ፡ እትም)፡ ሾል፡ ፴፪፡ ገጽ፡ ፳፻፶፫)፡ ለፖሊስ፡ የሚሰጠው፡ ምርመራ፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ አስፈርጦ፡ መልቀቅ፡ ወይም፡ እዳኛ፡ ፊት፡ ማቅረብን፡ ብቻ፡ ቢሆን፡ አንድ፡ በቅርብ፡ ጊዜ፡ በተወሰነ፡ ፍርድ፡ አንድ፡ የእንግሊዝ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ፖሊስ፡ አንድን፡ ሰው፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ከያዘ፡ በኋላ፡ ተከሳኹ፡ ወንጀል፡ ያልሠራ፡ ከመሰለው፡ በነፃ፡ ሊለቀው፡ ሥልጣን፡ አለው፡ ብሎ፡ ወስኗል ። ሕጉ፡ ለፖሊስ፡ ወንጀል፡ ያልሠራን፡ ተከሳኹ፡ እንዲለቅ፡ ሥልጣን፡ በግልጽ፡ ያልሰጠበትን፡ ምክንያት፡ ሲናገር፡ የይግባኝ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ (ፍርዱን፡ የጻፉት፡ ለርድ፡ ደገግ፡ ኢም፡ ለር፡ ናቸው)፡ እንዲሁ፡ ባሏል፡ “ሥልጣን፡ በሕጉ፡ ውስጥ፡ መጥቀስ፡ ..... አሳባረሰንም ። በቃላት፡ ማስፈር፡ የግያስፈልገው፡ ግልጽ፡ ነገር፡ ነው ።” ዌልትሽየር፡ ከሳቫ፤ ባሪት፡ ተከሳኽ፡ (የይግባኝ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ኢንግላንድ፡ ፲፱፻፳፮፡ እ.ኤ.አ.)፡ ዊክሊ፡ ሱው፡ ሪፖርትስ፡ ፲፱፻፳፭፡ እ.ኤ.አ. ሾል፡ ዩ፡ ገጽ፡ ፩፻፶፫፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ይህን፡ አተረጎጦሙን፡ በተጨማሪ፡ ሲያገፍ፡ ሕጉ፡ ፖሊስ፡ አንድ፡ ወንጀል፡ አለመሥራቱ፡ የታወቀለትን፡ ተከሳኽ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ እንዲያቀ

ነው ። 14 ስለዚህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ከተያዘ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራ ፡ ቢሆንና ፡ ለክሱም ፡ ሕጋዊ ፡ ምክንያት ፡ ቢኖር ፡ ወይም ፡ ባይኖር ፡ ሕግ ፡ አስከባሪው ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ከወሰነ ። 15 ከክስ ፡ መስማቱ ፡ በፊት ፡ ለመለቀቅ ፡ ምንም ፡ ተስፋ ፡ አይኖረውም ፡ ይሆናል ። 16 በአንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ ተከሳሹ ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ ክስ ፡ እስከሚቀርብበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ባለው ፡ በወራት ፡ ወይም ፡ በዓ

ርብ ፡ ያስገደደዋል ፡ ብንል ፡ የሕጉን ፡ ዓላማ ፡ የሳተ ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ (ተከሳሹን ፡ ለመጠበቅ ፡ ሲባል ፡ የወጣው ፡ ድንጋጌ) ፡ ተከሳሹን ፡ የሚገዳ ፡ ይሆናል ።

ይህ ፡ አስተያየት ፡ (አባባል) ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ተይዞ ፡ የቀረበለትን ፡ ተከሳሽ ፡ ለመልቀቅ ፡ ስለአለው ፡ ሥልጣንም ፡ አግባብ ፡ ቢኖረው ፡ ይችላል ። እንቀጽ ፡ ፶፱ ፡ ይኸን ፡ ሃላፊነት ፡ ለፍርድ ፡ ቤቶች ፡ እንዲሰጥ ፡ የታቀደ ፡ መሆኑ ፡ ትንሽ ፡ እንደሚያጠራጥር ፡ አይካድም ። የሕጉ ፡ አርቃቂዎች ፡ ሆነ ፡ ብለው ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ሥልጣን ፡ “አቅራቢያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች” ፡ በመሆናቸው ፡ ነገሩ ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ ለሚጠቅሳቸው ፡ ለዝቅተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ላይሰጡ ፡ ማስቀረታቸውን ፡ የሚያመለክቱ ፡ አንዳንድ ፡ ነገሮች ፡ አሉ ። እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፪ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ግራቭን ፡ “ላ ፡ ኑጤል ፡ ፕሮሲጀር ፡ _____” ፡ ገጽ ፡ ፳፮ ፡ እና ፡ የግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፳፻፲ ፡ ይመለከታል ። ሆኖም ፡ እላይ ፡ በተብራራው ፡ የአንግሊዝ ፡ የፍርድ ፡ ጉዳይ ፡ የተከተለ ፡ አተረጓጎም ፡ ለኢትዮጵያም ፡ አግባብ ፡ ይሆናል ።

14 እንግሊዝ ፡ አገር ፡ እንደሚደረገው ፡ ሁሉ ፡ ቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ የሚደረገው ፡ ለቤርቱ ፡ ወንጀሎች ፡ ብቻ ፡ ነው ። ሆኖም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ የተከሰቱ ፡ ሙሉ ፡ መብት ፡ አይደለም ። አንቀጽ ፡ ፳፭ ፡ (ለ) እና ፡ ፳፯ ፡ ይመለከታል ። አንቀጽ ፡ ፳፱ ፡ ቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ እንደተፈጸመ ፡ “ወዲያው” ፡ የቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ዳኞች ፡ በሥልጣናቸው ፡ ከመጠቀማቸው ፡ በፊት ፡ ክስ ፡ እንዲሰማ ፡ ጉዳዩ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርብ ፡ ያዝጋል ። በዚህና ፡ በሌሎች ፡ ምክንያቶች ፡ የቀዳሚ ፡ ምርመራ ፡ ሀይ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ አልሞሉም ።

በኢትዮጵያ ፡ ስለዚህ ፡ ድርጅት ፡ አጀማመርና ፡ ስለተቀዳመበትም ፡ ምክንያት ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፪ ፡ በተጠቀሰው ፡ ግራቭን ፡ “አዲሱ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ _____” ፡ ገጽ ፡ ፳፭—፳፱ ፡ የተጻፈውን ፡ ማብራሪያ ፡ ይመለከታል ።

15 “መለቀቅ” ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ትርጉሙ ፡ ፍጹም ፡ የሆነ ፡ ያለ ፡ ምንም ፡ ገደብ ፡ ነፃ ፡ መሆን ነው ። አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ተከሳሹ ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ ክስ ፡ እስከቀርብበት ፡ ድረስ ፡ በሥራ ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፭) ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፫ ፡ እና ፡ የሚከተሉት) ፡ ፈቃድ ፡ የዋሰትና ፡ ወረቀት ፡ በመፈረም ፡ ለአመክሮ ፡ በተወሰነ ፡ ገደብ ፡ ለመፈታት ፡ ይችላል ። በሚከተሉት ፡ ምክንያቶች ፡ ይህ ፡ ለአመክሮ ፡ በተወሰነ ፡ ገደብ ፡ ለመፈታት ፡ መቻል ፡ ወንጀል ፡ ክልሠራው ፡ ተከሳሽ ፡ በክል ፡ ሆነን ፡ ስንመለከተው ፡ በሌሎች ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ነገሩን ፡ ስምታት ፡ ተከሳሹ ፡ ፍጹም ፡ ነፃ ፡ ለመለቀቅ ፡ መብቱ ፡ በቂ ፡ መተኪያ ፡ አይደለም ። ሀ) እጅግ ፡ በጣም ፡ ብርቱ ፡ ለሆኑት ፡ ወንጀሎች ፡ በዋሰትና ፡ ወረቀት ፡ መለቀቅ ፡ አይፈቀድም ። (አንቀጽ ፡ ፳፫) ፡ ለ) ሕጉ ፡ ለተባለው ፡ ወንጀል ፡ በዋሰትና ፡ ወረቀት ፡ መለቀቅን ፡ ቢፈቅድም ፡ ቅሱ ፡ ባለሥልጣናቹ ፡ በዋሰትና ፡ ወረቀት ፡ መለቀቅን ፡ ሊከለክሉ ፡ ወይም ፡ የዋሰትናውን ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ የተያዙትን ፡ አስረላጊነትን ፡ ከተከሳሹ ፡ አቅም ፡ በላይ ፡ ከፍ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ። ሐ) ፡ በዋሰትና ፡ ወረቀት ፡ መለቀቅ ፡ ለተከሳሹ ፡ መሰናክል ፡ የሚሆኑ ፡ ወይም ፡ የማይሰማሙ ፡ ለምሳሌ ፡ ከጉዞ ፡ ወይም ፡ ከማሳበር ፡ እንደ ፡ መከላከልን ፡ የመሰሉ ፡ ሁኔታዎችን ፡ ያዘለ ፡ ሲሆን ፡ ይችላል ። መ) ተከሳሹ ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ ቢቆይም ፡ ወይም ፡ ለአመክሮ ፡ በተወሰነ ፡ ገደብ ፡ ሲለቀቅ ፡ በወንጀል ፡ በመከሰቱ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ሊደርሰዩት ፡ የሚችለውን ፡ አደጋ ፡ በመግመት ፡ በሕዝብ ፡ ፊት ፡ መዋረዱን ፡ በማሰብና ፡ ለክሱ ፡ መከላከያ ፡ ማቅረብ ፡ እንዳለበት ፡ በማሰብና ፡ የሰሜት ፡ ጉዳት ፡ ሲደርስበትና ፡ ሲሰላጭም ፡ ይችላል ።

በማረፊያ ፡ ቤት ፡ ያለን ፡ ተከሳሽ ፡ ሥራ ፡ ለመልቀቅ ፡ ስለመቻል ፡ አለመቻሉ ፡ ከዚህ ፡ በታች የግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፳፮ ፡ እና ፡ ፱—፳፱ ፡ በተመለከቱት ፡ ገጾች ፡ ውስጥ ፡ ተዘርዝሯል ።

16 በግል ፡ ክሳሽ ፡ አይቀረጽ ፡ ብቻ ፡ ክስ ፡ የሚቀርብበት ፡ ወንጀል ፡ ሲሆን ፡ የተከሳሹን ፡ ወንጀልኛነት ፡ ለማረጋገጥ ፡ በቂ ፡ መረጃ ፡ ባለመኖሩ ፡ ምክንያት ፡ ሕግ ፡ አስከባሪው ፡ ክስ ፡ አይቀርብም ፡ የማለት ፡ ውሳኔ ፡ ቢሰጥም ፡ የተጉዳው ፡ ወገን ፡ የግል ፡ ክስ ፡ እንዲቀርብ ፡ ስለሚፈቅድለት ፡ (አንቀጽ ፡ ፱) (፩) ፡ ተከሳሹ ፡ ክስ ፡ እንዲቀርብበት ፡ ይገደድ ፡ ይሆናል ። የተጉዳው ፡ ወገን ፡ የግል ፡ ክስ ፡ ለማትረብ ፡ ከመረጠ ፡ ተከሳሹ ፡ ሕጉ ፡ የሚፈቅድለት ፡ በመያዝና ፡ በክሱ ፡ መቅረብ ፡ መካከል ፡ (በአስተሳደር ፡ በኩል) ፡ የሚደረገው ፡ ማጣሪያ ፡ እንኳ ፡ ይገፈገጣል ። ምንም ፡ እንኳ ፡ የሚወንጀልበት ፡ መረጃም ፡ ባይኖርም ፡ በሕዝብ ፡ ፊት ፡ በመከሰቱ ፡ ውርደት ፡ ከመቀበሉም ፡ ሌላ ፡ ብዙ ፡ ወጭ ፡ ሊደርስበት ፡ ይችላል ። የወንጀልኛ ፡ መቅሜ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፲፮ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ ፳፻፳፯) ፡ የወንጀልኛ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አንቀጽ ፡ ፱—፳፰ ፡ ፻፲ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስታወሻ ፡ ቍ ፡ ፪ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ግራቭን ፡ “ፕሮሲኪውቲንግ ፡ ከሪሚናል ፡ አረንጓዴ ፡ _____” ፡ ገጽ ፡ ፻፳፩ ፡ ይመለከታል ።

መታት ፡ በሚቆጠር ፡ ጊዜ ፡¹⁷ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ከወንጀል ፡ ንጹህ ፡ የሆነ ፡ ተከላሽ ፡ ወንጀለኛ ፡ መሆኑን ፡ ለማሳየት ፡ የትኛውም ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ለመቅረብ ፡ አይችልም ፤ ሕግ ፡ አስከፊነቱንም ፡ ቢሆን ፡ ተከላሹን ፡ እንደ ፡ ወንጀለኛ ፡ ለመክሰስ ፡ የመረጠበትን ፡ ምክንያት ፡ በመደገፍ ፡ ተከላሹ ፡ ጥፋተኛ ፡ መሆኑን ፡ የሚያስረዳ ፡ በቂ ፡ መረጃ ፡ እንዲያቀርብ ፡ የሚገደድበት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የለም ።

በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ ከመያዝ ፡ በኋላ ፡ ከክሱ ፡ መሰማት ፡ በፊት ፡ የሚደረግ ፡ የወንጀለኛ ፡ ማጣሪያ ፡ ዘዴ ፡ ላይኖር ፡ መቻሉን ፡ በመገንዘብ ፡ ሕጉን ፡ የሚመረምር ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ሃሳቡን ፡ ወደ ፡ መጀመርያው ፡ መምረጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እንዲያዘነብል ፡ ይገደዳል ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ የሚያዘው ፡¹⁸ እና ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲቆይ ፡ የሚደረገው ፡ እንደት ፡ ነው? ወንጀል ፡ መሥራታቸው ፡ በጣም ፡ የሚመስል ፡ ሰዎች ፡ ብቻ ፡ መያዛቸውን ፡ በምን ፡ እናረጋግጣለን? ወሬ ፡ አቀባዮች ፡¹⁹ ፖሊሶችና ፡ ዳኞች ፡ በቸልተኛነትም ፡ ሆነ ፡ (በመሸበር) ፡ በጋለ ፡ ስሜት ፡ በመቀስቀስ ፡ በሚወስዱት ፡ እርምጃ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራ ፡ ሰው ፡ ክሱ ፡ ከብዙ ፡ ወራት ፡ በኋላ ፡ እስኪሰማ ፡ ድረስ ፡ ወንጀለኛ ፡ አለመሆኑን ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ ለማስረዳት ፡ በማይችልበት ፡ ቦታ ፡ ተይዞ ፡ እንዳይቆይ ፡ ለማድረግ ፡ ሕጉ ፡ ምን ፡ መድሐን ፡ አለው? እነዚህን ፡ ጥያቄዎች ፡ በሚቀጥሉት ፡ አርዕስቶች ፡ ሥር ፡ እንወያይባቸዋለን ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ስለ ፡ መያዝ ፡ የመጥሪያ ፡ ወረቀት ፡ አገልግሎት ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ስለመያዝ ።

በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ስለመያዝ ።

የሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ (የአማርኛው ፡ ጽሑፍ) ፡²⁰ “ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ጸንቶ ፡ የቆመውን ፡ ሕግ ፡ ጥሶ ፡ ብርቱ ፡ ጥፋት ፡ ሲያደርግ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀ

17 ምንም ፡ እንኳ ፡ በቀ. ጋ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ተማሪዎች ፡ መጠነኛ ፡ የመጀመሪያ ፡ ጥናት ፡ ሰደረገም ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀል ፡ ጉዳይ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ እንደሚዘነዘዙ ፡ የሚናገር ፡ የሚታመን ፡ ስታቲስቲክስ ፡ የለም ። አበራ ፡ ጀምበራ ፡ ዘ ፡ ራይት ፡ ቱ ፡ ኢ ፡ በፒዲ ፡ ትራያል ፡ ኢን ፡ ኢትዮጵያ ፡ (፲፱፻፷፩ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ያልታተመ ፡ ቀ. ጋ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ የሚገኘውን ፡ ይመለከታል ።) ከዚህ ፡ ከተጠቀሰው ፡ ጥናትና ፡ ከሌሎች ፡ አፈሪያል ፡ ካልሆኑ ፡ ምንጮች ፡ እራሳው ፡ ለጊዜው ፡ እንደተረዳው ፡ የወንጀል ፡ ጉዳዮች ፡ መዘገየት ፡ የተለመደ ፡ ነገር ፡ ነው ። ለዚህ ፡ ችግር ፡ በቂ ፡ መፍትሔ ፡ ለማግኘት ፡ ወደፊት ፡ ተጠንኮሮ ፡ እንደሚዘጋጅ ፡ ተስፋ የተጣለበት ፡ የተሻሻላ ፡ የሰታቲስቲክስ ፡ መረጃ ፡ እስኪዘጋጅ ፡ መጠበቅ ፡ ያላል ።

18 በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ “መያዝ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ የሚያመለክተው ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ፍርድ ፡ ለማቅረብ ፡ ሲባል ፡ የሚደረገውን ፡ ሰው-የውን ፡ በቀጥጥር ፡ ሥር ፡ የማድረግ ፡ (የመያዝ) ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ነው ፡ እንደ ፡ እንደ ፡ ኢጋጣሚ ፡ ዘፍ ፡ በደንብ ፡ ተላላፊ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በአንቀጽ ፡ ፻፶፫—፻፶፮ ፡ በአንግሊዝኛው ፡ ጽሑፍ ፡ “መያዝ” ፡ በሚል ፡ ቃል ፡ የተገለጸውን ፡ ቅጣት ፡ ማለት ፡ የተሻሻሰ ፡ ኢሥራት ፡ (የማረፊያ ፡ ቤት ፡ እሥራት) ፡ እይጠቅስም ፡ እንዲሁም ፡ በዚህ ፡ ቃል ፡ የተገለጸውን ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሱ ፡ እጥፊዎች ፡ የጠባይ ፡ ማረሚያ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቀጥጥር ፡ ፻፷፩ ፡ የተጻፈውን ፡ እይጠቅስም ።

19 በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አንድ ፡ የፍርድ ፡ ጉዳይ ፡ ሲጀመር ፡ የሚደረጉትን ፡ የመጀመሪያ ፡ እርምጃዎች ፡ ማለት ፡ ክስ ፡ ስለማቅረብንና ፡ ለባለሥልጣኖች ፡ እይቱታ ፡ ስለማሰማት ፡ በመሉ ፡ ለማውሳት ፡ ቦታ ፡ አይበቃንም ። እንደዚህ ፡ ያሉት ፡ ጥቆማዎች ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ወንጀል ፡ ሠርቷል ፡ በማለት ፡ በማሳጠር ፡ ሰው-የውን ፡ ፖሊስ ፡ እንዲይዘው ፡ ባነሳሱ ፡ መጠን ፡ ጠቆሚው ፡ በመጀመሪያ ፡ በሚደረገው ፡ የወንጀለኛ ፡ መምረጥ ፡ ተግባር ፡ ዋና ፡ ቦታ ፡ ይኖረዋል ። በዚህ ፡ አኳኋን ፡ ወንጀል ፡ ያልሠሩን ፡ ሰዎች ፡ በሃላት ፡ እንዳይወንጀሉ ፡ ለማድረግ ፡ ሕጉ ፡ ሐሰተኛ ፡ ጠቆሚዎች ፡ እንዲቀጡ ፡ ያዘዛል ። የወ. መ. ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አንቀጽ ፡ ፻፷ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፶፩ ፡ ይጀምራል ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፲፱ ፡ እና ፡ የሚከተሉት ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ሕጉ ፡ እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በሃሰትና ፡ በተንኮል ፡ ሊቀርቡ ፡ የሚችሉትን ፡ ጠቆሚው ፡ ሳይታወቅ ፡ የሚቀርቡ ፡ ክሶችን ፡ በጥንቃቄ ፡ ይገባቸዋል ፡ (አንቀጽ ፡ ፻፶፩) ።

20 በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ በአማርኛው ፡ በአንግሊዝኛው ፡ ጽሑፎች ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ልዩነት ፡ አታች ፡ ከግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ. ፶፭ ፡ እና ፡ በሚከተሉት ፡ ቀጥሮች ፡ የተመለከተውን ፡ ዋናውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።

ር : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : አይታወርም” = የሚል : ዋስትና : ይሰጣል = 21
 ይህ : ዋስትና : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : በአንቀጽ :
 ፲፬—፳፩ : እና—፵፬—፶፱ : ይገኛል = አንቀጽ : ፵፬ : “ግልጽ : የሆነ : ሌላ : ተቃራኒ :
 ድንጋጌ : ከሌለ : በቀር : ግንም : ሰው : ቢሆን : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ሊያ
 ዝ : አይችልም” : ይላል = ያለፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ለመያዝ : የሚፈቅድበትን :
 የተለየ : ሁኔታ : ወደፊት : እንወያይበታለን = 22

የፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : የሚሰጠው : በአንቀጽ : ፶፫ና፶፬ : መሠረት : ነው ።
 እንደ : ሰው : እንዲያዝ : ግዝዝ : በጣም : ከባድ : ውሳኔ : መሆኑን : በመገንዘብ :
 ሕጉ : ይኸንን : ሥልጣን : በጣም : ውሱን : አድርጎታል = ምንም : እንኳ : ግንኛ
 ውም : ፍርድ : ቤት : የመያዝ : ትእዛዝ : ቢችል : 23 ፍርድ : ቤቱ : በዚህ : ሥልጣን :
 ለመጠቀም : የሚችለው : መርግሪ : ፖሊስ : የመያዝ : ትእዛዝ : እንዲሰጠው : ሲ
 ያመለክት : ብቻ : ነው ። 24 ይኸም : ሆኖ : የፍርድ : ቤቱ : ትእዛዝ : ሲሰጥ : የሚች
 ሰው : ፖሊሱ : የሚከተሉትን : ሁለት : ፍሬ : ነገሮች : ለፍርድ : ቤቱ : ያረጋገጠ :
 እንደሆነ : ነው ።

፩ኛ/ እንዲያዝ : የተፈለገው : ሰው : ፍርድ : ቤት : እንዲቀርብ : ፍጹም : አስፈ
 ላሊ : መሆኑንና :

፪ኛ/ የሰውየውም : ፍርድ : ቤት : መቅረብ : በሌላ : በምንም : መንገድ : ሊፈጸም :
 አለመቻሉን = 25

የነዚህ : ግመዛዘኛዎች : ትርጉምና : በያንዳንዱ : ጉዳይ : ውስጥ : መኖራቸ
 ው : እንዴት : እንደሚረጋገጥ : አልተገለጸም ። በሕጉ : ውስጥ : አንቀጽ : ፶፬ : የተ

21 ይህ : ትርጉም : በቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ : የሕግ : ፋኩልቲ : ተግራምቼ : ካቀረቧቸው : ትርጉሞች :
 የተውጣጣ : ነው ። ቃል : በቃል : ሲተረጎም : አይታስርም : የሚለው : የአግርኛው : ቃል : “አም
 ጥሪዝን” ግለት : ነው ፤ እንጂ : መያዝ : ተብሎ : የሚተረጎመው : “አረሰት” : አይደለም ።
 (ለምሳሌ : የወንጀለኛ : መ. ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : አንቀጽ : ፵፬ : ይመለከቷል) : ነቢየ : ልዑል :
 ክፍል : እጅግንስ : እፍ : ጥራትስ : እፍ : አረሰት : እኔ : አትየጥያ (፲፱፻፳፭ : እ.ኤ.አ. ያልተተረጎመ :
 ቀ.ኃ.ሥ. ዩኒቨርሲቲ : በሕግ : ፋኩልቲ : መዝገብ : ቤት : የሚገኝ) : ገጽ : ፲፪ : እና : የሚከተሉትን :
 ይመለከቷል ። ይህ : ልዩነት : ፍሬ : ያለው : መሆኑ : አከራካሪ : በመሆኑ : ወደፊት : ተጨግሪ :
 ጥናትና : ውይይት : ያስፈልገዋል ። የአሁኑ : ድንጋጌ : የሚናገረው : ስለፍርድ : ቤት : የመያዝ :
 ትእዛዝ : እንደሆነ : ይገመታል ፤ ፍ/ቤቶችም : በአግርኛው : ጽሑፍ : ከእንግሊዝኛው : የተለየ :
 ቃል : ቢኖርም : በዚሁ : ግድገት : እንደሚተረጎሙት : ይታመናል ።

22 አንቀጽ : ፶፫ ። የመያዝ : ትእዛዝ : ስለ : መሰጠት ።
 (፩) ግናቸውም : መርግሪ : ፖሊስ : በሚያቀርበው : ጥያቄ : ግናቸውም : ፍ/ቤት : ቢሆን : የመ
 ያዝ : ትእዛዝ : ይሰጣል ። የመያዝ : ትእዛዙም : የሚሰጠው : ትእዛዙ : በተሰጠበት : ጠቅላይ :
 ግዛት : ላለው : የፖሊስ : አዛዥ : ነው ።
 (፪) የመያዝ : ትእዛዝ : በግናቸውም : ቀንና : ሰዓት : ቢሆን : ሊሰጥ : ይቻላል ።
 (፫) ሰው : እንዲያዝ : ፍ/ቤት : የሰጠውን : ትእዛዝ : በንጉሠ : ነገሥቱ : መንግሥት : ግዛት : በግ
 ናቸውም : በታ : ግናቸውም : የፖሊስ : ወራሪት : ባልደረባ : እንዲፈጸም : ግድረን : አለበት።
 አንቀጽ : ፶፬ ። የመያዝ : ትእዛዝ : መቻ : እንደሚሰጥ ።
 ሰውን : ወደ : ፍርድ : ቤት : ለማቅረብ : በሌላ : መንገድ : የማይቻል : በሚሆንበት : ጊዜና :
 መቅረቡም : ፍጹም : አስፈላጊ : ሲሆን : የመያዝ : ትእዛዝ : ይሰጣል ።

23 አንቀጽ : ፶፫ ።
 24 ተከላኾን : ወይም : በመጥሪያ : የተረበን : ምስክር : ወደፊት : እንዲቀርብ : ለማስገደድ : ፍ/ቤቱ :
 ግመልከቻ : ላይደርሰው : በራሱ : አስተያየት : የሚሰጠው : የመያዝ : ትእዛዝ : (አንቀጽ : ፳፫ :
 ፳፮ : ፻፳፭ : ፻፳፭) : እንደሌላ : ክፍል : ይቆጠራል ።
 25 አንቀጽ : ፶፱ ።

ለየ : ስለ : ሆነ : ²⁶ የዚህ : ጽሑፍ : ደራሲ : ስለዚህ : ጉዳይ : ምን : የውጭ : ምን
 ጭ : እንዳለ : አያውቅም = ለእንቀጽ : ፱ : ተጨማሪ : የሕግ : ማብራሪያ : ባለመ
 ኖሩ : የሕጉንና : የሕገ : መንግሥቱን : መንፈስ : በመጠበቅ : እላይ : በ፩ : እና :
 ፪ : የተጠቀሱት : አስፈላጊ : ነገሮች : እንዴት : በሚገባ : በሥራ : ላይ : እንደሚ
 ወሉ : መወሰኑ : የፍርድ : ቤቶች : ፈንታ : ነው ።

የፍጹም : አስፈላጊነት : ማመዛዘኛ ።

አንድ : ሰው : ፍርድ : ቤት : እንዲቀርብ : “ፍጹም : አስፈላጊ” : መሆኑን :
 ፍርድ : ቤቱ : የሚወስነው : እንዴት : ነው ? እነዚህ : ቃላቶች : በጣም : ጽኑ : የሆ
 ኑ : ማመዛዘኛ : ናቸው ፤ ቀድሞአቸው : ከሚመጣው : “ብቻ” : ከሚለው : ቃል :
 ጋር : ሲነበቡም : ፍርድ : ቤቱ : የወንጀለኛ : ማጣራትን : ተግባር : መፈጸም : እን
 ዳለበት : በግልጽ : ያመለክታሉ ። ፖሊስ : ማንኛውንም : ሰው : ወንጀለኛ : ይሆ
 ኛል : ብሎ : በጠረጠረ : ቁጥር : ሰውየው : እንዲያዝ : ፍርድ : ቤት : “ከመቅጽፈ
 ት” : ትእዛዝ : አይሰጥም ። በያንስ : በያንስ : ተከላኹ : አድርጓል : የተባለውን :
 ወንጀል : መፈጸሙ : በጣም : የሚመስል : መሆኑን : የሚያሳምን : በቂ : መረጃ :
 መኖሩን : ፍርድ : ቤቱ : ማረጋገጥ : አለበት : ብንል : ተገቢ : ነው ። አመልካቹ :
 ለማሳመን : ከፈለገ : የሚታመን : መረጃ : እንዲያቀርብ : በማድረግ : ሕጉ : ከባድ :
 የሆነውን : የመያዝ : ሥልጣን : ለመወሰን : ጻፎች : አድልዎ : በሌለበት : ሁኔታ :
 ቁጥጥር : የሚያደርጉበትን : ዘዴ : መሥርቷል ። ፍርድ : ቤቱ : በተጠራጠረው :
 ሰው : ላይ : የወንጀል : ክስ : እንዲቀርብበት : የሚገባ : መሆኑን : ካመነ : ሰው
 የው : ፍርድ : ቤት : እንዲቀርብ : አስፈላጊ : ይሆናል ። የተጠራጠረው : ሰው : ፍር
 ድ : ቤት : አንድ : ጊዜ : ከቀረበ : ክሱ : እስከ : ተዘጋ : ድረስ : በተፈለገ : ጊዜ :
 እንዲቀርብ : ለማድረግ : ፍርድ : ቤቱ : አስፈላጊውን : እርምጃ : ለመውሰድ : ይች
 ላል ። ይህም : የሚፈጸመው : ሰውየውን : በማረፊያ : ቤት : እንዲቆይ : ወይም :

26 በአሚሪካን ሕግ የፍ/ቤት የመያዝ ትእዛዝ የሚሰጠው ተከላኹ በወንጀል ጥፋተኛ መሆኑን የሚያሳምን “ብቂ ያከንያት” ሲኖር ነው ። የናይትድ ስቲትስ ኮድ (የ፲፱፻፶፫ ለ. ኤ. አ.) እትም) አንቀጽ ፲፰ ወንጀለኞችና የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥን ሥርዓት ። በእንግሊዝና የጋራ ብልጽግና ሀገሮች ሕጎች (እላይ በግርጌ ማሰረጃ ቍ ፩) ምንም እንኳን ትእዛዙን የሚያድለው ጻፎ የመያዝ ትእዛዝ እንዲሰጥ የቀረበውን ማመልከቻ ለመፍቀድ ወይም ለመከለከል በሚወሰንበት ጊዜ “በጻፍነት ሥልጣኑ” መጠቀም አለበት። በባልም አብዛኛውን ጊዜ እንደዚህ የተባራራ ማመዛዘኛ የለም ። ሃልሰበረሰ ሎውስ ለፍ ሊንግላንድ (፲፱፻፶፫ እትም ሎንደን ፲፱፻፶፭ ለ. ኤ. አ.) ፣ ሸል ፣ ፲ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ ፮፻፳፱ በተጨማሪም ሰቮኒስ ኮድ ለፍ (እንዲያን) ክራሚናል ፣ ፐርሲጀር (፲፮፻፶፫ እትም ለላሃባድ ፲፱፻፷፭ ለ. ኤ. አ.) ፣ ሸል ፣ ፩ ከፍል ፣ ፳፮ አንቀጽ ፮ ፣ ይመለከታል ። የትኛውም የአውሮጳ ሀገር ሕግ ቢሆን የኢትዮጵያን የሙሴ ማመዛዘኛ ያለው ለይመሰልም በረረገሳይ ሕግ አንድም ማመዛዘኛ አልተጻፈም ። ዘ ፣ ፍራንች ፣ ኮድ ፣ ለፍ ፣ ክራሚናል ፣ ፐርሲጀር ፣ አንቀጽ ፻፳፮ ፣ ለፍ ፣ የሚከተሉትን (ትርጉም ፣ በጂ ፣ ኮዝ ፣ ለንደን ፣ ፲፱፻፷፱ ለ. ኤ. አ.) ይመለከታል ። ወደፊት ዘፍራንች ኮድ ፣ ለየተባለ ይጠቀሳል ። በጀርመን ሕግ ፣ ዋናው ማመዛዘኛ ተከላኹ ወንጀል ለመፈጸሙ “ከባድ ጥርጣራ” ያለ እንደሆነ ነው ። ዘ ፣ ጀርመን ኮድ ለፍ ክራሚናል ፣ ፐርሲጀር ፣ አንቀጽ ፻፲፱-፲ (በኤች ኒብላር ተተረጉሙ ሎንደን ፲፱፻፷፮ ለ. ኤ. አ.) ይመለከታል ። ከዚህ በኋላ ጀርመን ኮድ ተብሎ ይጠቀሳል ። በግርጌ ማሰረጃ ቍ ፳፮ ይመለከታል ። ደራሲው እንደሚያውቀው የኢትዮጵያውን ደንብ የሚመሰለው የጽጋኑ ደንብ ነው ። ይህ ደንብ “ለመጠርጠር በቂ ያከንያት” ከሚለው ማመዛዘኛ ሌላ በተጨማሪ የ“አስፈላጊነት”ን ማመዛዘኛ አለው ኮድ ለፍ ክራሚናል ፣ ፐርሲጀር ፣ አንቀጽ ፻፲፱ (፱) ፣ ዛጉን ስቲቲውቫን ሌንድ ክራሚናል ስታቲውትስ ለፍ ጽጋን (ጽጋን ፲፱፻፷፭ ለ. ኤ. አ.) ፣ ገጽ ፳፮ ።

ለጊዜው ፡ በዋስ ፡ እንዲለቀቅ ፡ በማድረግ ፡ ነው ።²⁷ ስለዚህ ፡ በአንድ ፡ በኩል ፡ ስን መለከተው ፡ ክስ ፡ ሊቀርብለት ፡ የታሰበ ፡ ወንጀል ፡ መሥራቱ ፡ በጣም ፡ የሚመ ስል ፡ ሰው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መቅረቡ ፡ “ፍጹም ፡ አስፈላጊ” ፡ ነው ። ግን ፡ ወንጀል ፡ ለመሥራቱ ፡ በቂ ፡ መረጃ ፡ ያልቀረበበት ፡ ሰው ፡ እንዲያዝ ፡ መርማሪ ፡ ፖሊስ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲሰጥ ፡ ባመለከተ ፡ ጊዜ ፡ የወንጀሉ ፡ ክስ ፡ አግባብ ፡ አይሆንም ፡ ስለዚህም ፡ የተከሰቱ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መቅረብ ፡ (ፍጹም) ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

በዚህ ፡ አተረጓጎም ፡ “ፍጹም ፡ አስፈላጊ” ፡ የሚለው ፡ ሀረግ ፡ አንድ ፡ ለየት ፡ ያለ ፡ ፍች ፡ እንዲሰጠው ፡ ያሻል ። ሆኖም ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ከመ ቅረቡ ፡ በፊት ፡ ወንጀሉን ፡ መፈጸሙን ፡ “የሚያሳምን ፡ በቂ ፡ ምክንያት” ፡ መኖ ር ፡ እንደሚገባው ፡ ፖሊስ ፡ አንድ ፡ የተጠረጠረን ፡ ሰው ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እን ዲቀርብ ፡ ለማድረግ ፡ ባለው ፡ ሥልጣን ፡ ላይ ፡ ከተደረገው ፡ ገደብ ፡ የተደገፈ ፡ ነው ።²⁸ “ፍጹም ፡ አስፈላጊ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ እዚህ ፡ በተባለው ፡ ዓይነት ፡ ካልተ ተረጎመ ፡ በስተቀር ፡ አንድ ፡ የተጠረጠረ ፡ ሰው ፡ አጥፊነቱን ፡ የሚያመለክት ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርብ ፡ ሊጠየቅ ፡ የማይቻልበት ፡ ነገር ፡ ግን ፡ በቂ ፡ ባልሆነ ፡ ማስረጃም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ምንም ፡ ማስረጃ ፡ ሳይኖር ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ተገዶ ፡ ሊቀርብ ፡ የሚችልበት ፡ አዳጋች ፡ ሁኔታ ፡ ይፈጠራል ።

አመልካቹ ፡ በምን ፡ ዓይነት ፡ መንገድ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ የጠ ረጠረበትን ፡ ምክንያት ፡ በቂነት ፡ ለማስረዳት ፡ እንደሚችል ፡ ገና ፡ አልተብራራ ም ። በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ቢያረምም ፡ (ባይናገር) ፡ የመያዝ ፡ ትእ ዛዝ ፡ እንዲሰጥ ፡ ከሚቀርበው ፡ ማመልከቻ ፡ ጋር ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዓይነት ፡ መረጃዎች ፡ ማቅረብ ፡ ይችላል ። ከነዚህም ፡ ውስጥ ፡ ጥቂቶቹ ፡ (ሀ) ፡ የወንጀሉ ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ የክሱ ፡ አቤቱታ ፡ ግልባጭ ፡ (በአንቀጽ ፡ ፲፬ ፡ በተጻፈው መሠረት) ፤ (ለ) ፡ የወንጀ ሉን ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ የክሱን ፡ አቤቱታ ፡ የፈረመው ፡ ሰው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መገኘ ትና ፡ ዳኛው ፡ ሊጠይቀው ፡ እንዲችል ፡ መቅረቡ ፤ (ሐ) ፡ በፖሊስ ፡ ምርመራ ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ ከምስክሮቹ ፡ የተገኙ ፡ ቃላት ፡ ኮፒ ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፬-፴(፫) ፡ (መ) ፡ እንደብር በራ ፡ (አንቀጽ ፡ ፴፪ ፡ ፴፫) ፡ እና ፡ የገዢም ፡ ምርመራዎች ፡ (አንቀጽ ፡ ፴፬) ፡ የሆኑ ፡ በፖሊስ ፡ የተካሄዱ ፡ የምርመራ ፡ ተግባሮች ፡ (በጽሑፍ ፡ የሰፈሩ) ፡ ውጤቶች ፡ ናቸው ። ተከሳሾችን ፡ “በሌላ ፡ መንገድ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ለማቅረብ ፡ የማይቻል” ፡ መሆ ኑን ፡ የአንቀጽ ፡ ፶፬ ፡ ሁለተኛው ፡ አስፈላጊ ፡ ነገር ።

ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ከመስጠቱ ፡ በፊት ፡ ሁለተኛ ፡ ማመዛዘኛ ፡ እንዲኖር ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ ጠቅሰን ፡ ነበር ፤ ይኸውም ፡ ተከሳሹ ፡ ፍርድ ፡ ቤ ት ፡ እንዲቀርብ ፡ ለማድረግ ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ የማይቻል ፡ መሆኑ ፡ ነው ። ተከሳ ሹን ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርብ ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻል ፡ ከሆነ ፡ እንዲያዝ ፡ የማይደረግበት ፡ ምክንያት²⁹ ፡ መያዝ ፡ በኃይል ፡ መጠቀምን ፡ ሊያስከ ትል ፡ ስለሚችል ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ሊወገድ ፡ የሚገባው ፡ ኃይለኛ ፡ እርምጃ ፡ ስ ለ ፡ ሆነ ፡ ይመስላል ። ከመያዝ ፡ መሠረታዊ ፡ ጉድለቶች ፡ አንዳንዶቹ ፡ የሚከተ ሉት ፡ ናቸው ፡ (ሀ) ፡ ተከሳሹን ፡ ፈልገው ፡ ይዘው ፡ በራሳቸው ፡ ቁጥጥር ፡ ሥር ፡

27 አንቀጽ ፡ ፶፬ ።
 28 አንቀጽ ፡ ፶፮ ።
 29 ብዙ ፡ ዳኞች ፡ ሰውን ፡ ወደፍርድ ፡ ቤት ፡ ማቅረብ ፡ “በሌላ ፡ መንገድ ፡ የማይቻል ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜ” ፡ የሚለውን ፡ ሐረግ ፡ የተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ በሌላ ፡ መሠረትና ፡ በግብርም ፡ ያለ ፡ ፍ/ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ሊያዝ ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፡ ትእዛዝ ፡ እንድንሰጥ ፡ ይፈቅድልናል ፡ ብለው ፡ ይተረጎሙ ቃል ፡ ተሰጧል ። አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቀ. ፳፮ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ነቢያ ፡ ለዑል ፡ ከፍሌ ፡ ገጽ ፡ ፳ ፡ እና ፡ ፫ ፡ ይመልከቷል ። “በሌላ ፡ መንገድ” ፡ የሚለው ፡ የአንቀጽ ፡ ፶፬ ፡ አነጋገር ፡ የሚያመለ

አድርገው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚያቀርቡት ፡ ፖሊሶች ፡ ጊዜና ፡ ጉልበት ፡ ይባክናል ፡
 (ለ) ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራ ፡ ሰው ፡ በስህተት ፡ ወይም ፡ በጥርጣሬ ፡
 ስለሚያዝ ፡ በሕዝብ ፡ መካከል ፡ በመያዙና ፡ በፖሊስ ፡ በመታጀቡ ፡ ውርደትና ፡
 ብስጭት ፡ በንጹህ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይደርሳል ።

(ሐ) ፡ ተከላሹ ፡ መያዙን ፡ ቢቃወም ፡ በትግልና ፡ በሌላም ፡ ምክንያት ፡ በእርሱና ፡ በሌሎችም ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ሊደርስ ፡ ይችላል ። በእነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ ሕጉ ፡ ተከላሹ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲቀርብ ፡ ለማድረግ ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ በማይቻልበት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ መያዝን ፡ ሲፈቅድ ፡ ያለዚያ ፡ ግን ፡ “በትሁት” ፡ መንገድ ፡ እንዲቀርብ ፡ ማድረግን ፡ ይመርጣል ። የተመረጠው ፡ ዘዴ ፡ ፖሊስ ፡ መጥሪያ ፡ በመስጠት ³⁰ ፡ ተከላሹ ፡ “በፈቃዱ” ³¹ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ እንዲቀርብ ፡ ማድረግ ፡ ነው ፡ ይህም ፡ ዘዴ ፡ እላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ መያዝ ፡ የሚያስከትላቸው ፡ ጉድለቶች ፡ የሉበትም ።

ስለዚህ ፡ ተከላሹ ፡ መጥሪያ ፡ ደርሶት ፡ ሳይቀርብ ፡ ካልቀረ ፡ በስተቀር ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ እብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ መስጠት ፡ አይገባውም ³² ። ምክንያቱም ፡ ተከላሹ ፡ መጥሪያ ፡ ደርሶት ፡ አልቀርብ ፡ ካላለ ፡ በስተቀር ፡ ተከላሹን ፡ ከመያዝ ፡ ይልቅ ፡ “በሌላ ፡ መንገድ” ፡ ማለት ፡ በመጥሪያ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ለማቅረብ ፡ ስለሚቻል ፡ ነው ። ስለዚህም ፡ እንቀጽ ፡ ፶፬ ፡ በመያዝ ፡ መጠቀምን ፡ ይከለ

ከተው ፡ በፍርድ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ እንጂ ፡ በጠቅላላው ፡ መያዝን ፡ አይደለም ፡ ለማለት ፡ ቢቻልም ፡ ይህ ፡ አተረጓጎም ፡ በሚያሳምን ፡ ምክንያት ፡ የተደገፈ ፡ አይደለም ። በተጨማሪም ፡ በአንዳንድ ፡ “ልዩ” ፡ ሁኔታዎች ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ የማይፈቅድ ደውን ፡ ሕጉ ፡ መንግሥታዊ ፡ ዓላማ ፡ ይቀረጥል ፤ ምክንያቱም ፡ አተረጓጎሙ ፡ በእንቅጽ ፡ ፲፱—፳፬ ፡ እና ፡ ፶ ፡ የሚሰጠው ፡ የመያዝ ፡ ፈቃድ ፡ ወደግዴታነት ፡ ስለሚለውጠው ፡ ነው ። ለመያዝ ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ “አያስፈልግም” ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ አንድ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲሰጥ ፡ ማመልከቻ ፡ ቀርቦለት ፡ ትእዛዙን ፡ አስመስጠት ፡ ስለመያዝ ፡ ለሚደረገው ፡ ውሳኔ ፡ ሃላፊነትን ፡ ለመቀበል ፡ አለመፍቀድ ፡ ነው ። በቀረበው ፡ መረጃ ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ መያዝ ፡ እንዳለበት ፡ ወይም ፡ እንደሌለበት ፡ ለመወሰን ፡ ከፖሊስ ፡ ይልቅ ፡ ጻፎች ፡ የተሻሉ ፡ መሆናቸው ፡ ግልጽ ፡ ሲሆን ፡ ይህን ፡ ሃላፊነት ፡ ለመቀበል ፡ አለመፍቀድ ፡ የሚደገፍ ፡ አድራጎት ፡ አይደለም ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ ፖሊሶቹ ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ “ሕግ ፡ ነክ” ፡ ውሳኔ ከራሳቸው ፡ ወደፍርድ ቤት ፡ ለማዘዋወር ፡ መቻል ፡ አለባቸው ፤ እንደዚህ ፡ ከሆነ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ለመያዝ ፡ የሚያደርጉት ፡ “የተሳሳተ” ፡ ውሳኔ ፡ ከሚያስከትላው ፡ ሃላፊነት ፡ ለመዳን ፡ ይችላሉ ። እታች ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ. ፶፮ ፡ ይመለከታል ።

30 እንቀጽ ፡ ፳፭ ፡ የተከሰሰውን ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የተጠረጠረውን ፡ ሰው ፡ ስለመጥራት ።
 አንድ ፡ ሰው ፡ የወንጀል ፡ ሥራ ፡ መፈጸሙን ፡ ለማመን ፡ መርጣሪው ፡ ፖሊስ ፡ ምክንያት ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ በሚገኝባቸው ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ቀርቦ ፡ እንዲጠየቅ ፡ ፖሊሱ ፡ እንድትቀርብ ፡ በሚል ፡ በጽሑፍ ፡ ትእዛዝ ፡ ሲጠራው ፡ ይችላል ።
 አንድ ፡ ሰው ፡ በመጥሪያ ፡ ለማቅረብ ፡ ሲቻል ፡ መያዝ ፡ ለምን ፡ እንደማይገባ ፡ ተጨማሪ ፡ ምክንያቶች ፡ ለማግኘት ፡ ኢች ፡ ሲልቪንግ ፡ ኤይ.ሲ. ፡ ኢን ፡ ከራሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ (ባፍሎ ፡ ኒው ፡ ዮርክ) ፡ ፲፱፻፷፩ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፳፫—፳፬ ፡ ይመለከታል ።

31 መቅረብ ፡ “ውዴታ” ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ የተጠራው ፡ ሰው ፡ በፈቃዱ ፡ ከቀረበ ፡ በፖሊስ ፡ ኃይል ፡ የማይገደድ ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። (ግን ፡ እታች ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ፶፪ ፡ ይመለከታል ።) ሆኖም ፡ በሌላ ፡ በኩል ፡ ስንመለከተው ፡ ደግሞ ፡ መቅረብ ፡ ውዴታ ፡ ሳይሆን ፡ ግዴታ ፡ ነው ፡ ምክንያቱም ፡ “የሚገባ ፡ ምክንያት ፡ ሳይኖረው” ፡ ተጠራው ፡ ሳይቀርብ ፡ ሲቀር ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ ይቆጠርበታል ። (የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ እንቀጽ ፡ ፱፻፵፪ (የኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ በሰፊው ፡ የሚጠቀሙበትን) ፡ የቃል ፡ መጥሪያን ፡ አለማከበር ፡ በእንቀጽ ፡ ፱፻፵፪ ፡ አያስቀጣ ፡ ይሆናል ፤ ምክንያቱም ፡ መጥሪያው ፡ “ሕጋዊ” ፡ እንዲሆን ፡ በእንቀጽ ፡ ፳፭ ፡ የታዘዘውን ፡ ደርም ፡ መክተል ፡ አለበት ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ በቃል ፡ መጥሪያዎች ፡ ሁልጊዜ ፡ መጠቀም ፡ አያስፈልግም ።

32 ይህ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ደንብ ፡ ጋር ፡ ይበግማል ። እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ. ፳፮ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፕላስቦሪስ ፡ ሎውስ ፡ አፍ ፡ ኢንግላንድ ፡ ቮል ፡ ፲ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ እንቀጽ ፡ ፻፶፭ ፡ ፲፱፻፵፪ ፡ ሰር ፡ ሦ ፡ ዴልቪን ፡ ዘ ፡ ከራሚናል ፡ ፕሮሲጊውቭን ፡ ኢን ፡ ኢንግላንድ ፡ (ሰንደን ፡ ፲፱፻፳፭ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፳ ፡ ይመለከታል ።
 ፳ ፡ “ድራፍት ፡ ፕሪንሲፕል” ፡ ገጽ ፡ ፱፻፶ ፡ ይመለከታል ።

ክላል ። ተከሳሹ ፡ መጥሪያ ፡ ደርሶት ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ሳይቀርብ ፡ የቀረ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ መርግሪው ፡ ፖሊስ ፡ በያሰፈለገ ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲሰጠው ፡ በማመልከት ፡ ተከሳሹን³³ ፡ መያዝ ፡ ግዴታው ፡ ነው ። ፍ/ቤቱም ፡ በዚህ፡ጊዜ፡ የመያዙን ፡ ትእዛዝ ፡ «ፍ.ም ፡ አስፈላጊ» ፡ መሆን ፡ በመቀበል ፡ ትእዛዙን ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ሆኖም ፡ ተከሳሹ ፡ እንዲቀርብ ፡ መጥሪያ ፡ ከመስጠቱም ፡ በፊት ፡ ፍ/ቤቱ ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ባሰጠ ፡ አግባብ ፡ የሚሆንበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ። ለምሳሌ ፡ ተከሳሹ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ ለመልቀቅ ፡ በመዘጋጀቱ ፡ ወይም ፡ ሽሽት ፡ የጀመረ ፡ በመሆኑ ፡ ወይም ፡ መጥሪያ ፡ መስጠቱ ፡ ወዲያው ፡ እንዲሸሰ። የሚገፋፋው ፡ በመሆኑ ፡ በመጥሪያ ፡ መስጠት ፡ ምንም ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ እመልካኛ ፡ በሚታመን ፡ መረጃ ፡ ፍ/ቤቱን ፡ ካሳመነ ፡ ተከሳሹን ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ ለማቅረብ ፡ ስለማይችል ፡ ፍ/ቤቱ ፡ እንዲያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ቢሰጥ ፡ ተገቢ ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ልዩ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሳይኖሩ ፡ ሲቀር ፡ ፖሊሶች ፡ ከመያዝ ፡ ይልቅ ፡ መጥሪያ ፡ መስጠት³⁴ ፡ ይገባቸዋል ።

የመጥሪያ ፡ አገልግሎት ፡ (ጥቅም) ።

ሱርድ ፡ ደልሺን ፡ እንዳሉት ፡ ከሆነ ፡ “በመያዝ ፡ የተጀመረ ፡ ክስና ፡ በመጥሪያ ፡ የተጀመረ ፡ ክስ ፡ ልዩነታቸው ፡ በመጥሪያ ፡ የተጀመረው ፡ ክስ ፡ እስኪፈረድ በት ፡ ድረስ ፡ ተከሳሹን ፡ ፍ.ም ፡ ነፃ ፡ ስለሚተወው ነው”³⁵ ። ይህ ፡ ምናልባት፡

33 አንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ ስለ ፡ መያዝ ።

(፩) የተከሰሰው ፡ ወይም ፡ የተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ ያልተያዘ ፡ እንደሆነና ፡ ወንጀሉ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የሚያሰዘው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ በቀጥር ፡ ፳፮ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የተጠረው ፡ ሰው ፡ ያልቀረበ ፡ እንደሆነ ፡ እንዲያዝ ፡ መርግሪው ፡ ፖሊስ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) ከፍርድ ፡ ቤት ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ሳይሰጥ ፡ ሰውየውን ፡ ለመያዝ ፡ የግይቻል ፡ ሲሆን ፡ መርግሪው ፡ ፖሊስ ፡ በቀጥር ፡ ፶፫ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲሰጠው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

34 በሌሎች ፡ ገገርች ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ግን ፡ የተመሳሰሉ ፡ ማመዘኛዎች ፡ ከ“በባቲ ፡ ምክንያት ፡ ማመን” ማመዘኛ ፡ ጋር ፡ አጣምረው ፡ ይጠቀሙበታል ። ለምሳሌ ፡ በጃጋን ፡ ሕግ ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ የሚሰጠው ፡ “የተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ ወንጀል ፡ ለመሥራቱ ፡ የሚያስጠረጥር ፡ በቲ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖር” እና ፡ የተጠረጠረውን ፡ ሰው ፡ መያዝ ፡ “አስፈላጊ” ፡ ሲሆን ፡ ነው ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ የተያዙት ፡ ሰዎች ፡ ከፍርድ ፡ ቤት ፡ ቀሎ ፡ ቀርበው ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “በማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲቆዩ ፡ ትእዛዝ” ፡ ካልሰጠ ፡ መለቀቅ ፡ ያለባቸው ፡ ይመስላል ። ይህም ፡ ትእዛዝ ፡ ሲሰጥ ፡ የሚችለው ፡ ተጠርጣሪው ፡ (፩) ተዋሚ ፡ መጥሪያ ፡ ሳይኖረው ፡ ሲቀር ፡ (፪) መረጃ ፡ ተብሎ ፡ የሚያስጠረጥር ፡ በቲ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖር ፡ (፫) ጠፍቶ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ ይጠቆል ፡ ተብሎ ፡ የሚያስጠረጥር ፡ በቲ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖር ፡ ነው ። ኤል ፡ ጸንደና ፡ ኢች ፡ ታሚያ ፡ “ጃጋን ፡ ኮንዲሽናል ፡ ረሊዝ” ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ልፍ ፡ ፔንሲልታንያ ፡ ሱው ፡ ሪቪው ፡ ጳል ፡ ደፍ ፡ (፲፱፻፳ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፫፻፩—፳፻ ፡ እና ፡ አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ. ፳፩ ፡ የተጠቀሰውን ፡ (ጃጋን) ፡ ኮድ ፡ ልፍ ፡ ከራሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ አንቀጽ ፡ ፳ ፡ ፲፱፻፳ ፡ የሚከተሉትን ፡ ይመለከታል ። እነዚህ ፡ ማመዘኛዎች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሲውሉ ፡ ተከሳሹ ፡ ካልተያዙ ፡ በሌላ ፡ መንገድ ፡ “ሊገኝ ፡ ያልቻለ ፡ እንደሆነ” ፡ ከሚለው ፡ ከሊትቶቶያ ፡ ማመዘኛ ፡ ጋር ፡ በጣም ፡ ይመሳሰላል ። በተጨማሪ ፡ ጀርመን ፡ ኮድ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫—፲፯ ፡ ክ ፡ ተርኪሽ ፡ ኮድ ፡ ልፍ ፡ ከራሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ አንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ (ትርጉም ፡ በሕግ ፡ ጥናት ፡ ሊኒስቲኮውት ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ አንካራ ፡ ዩኒቨርሲቲና ፡ ሌሎች ፡ ሎንዶን ፡ ፲፱፻፳፱) ፡ የተባበሩት ፡ መንግሥታት ፡ ስተዲ ፡ ልፍ ፡ ኤቫሪ ፡ ግን ፡ ቱ ፡ ቢ ፡ ፍሪ ፡ ፍርም ፡ አርቢትሪሪ ፡ አራሳት ፡ ዲቲንሽን ፡ ሊገድ ፡ ኤግዛይል ፡ (አ) ሲ ፡ ኤን ፡ ፱(፲፱፻፳) ፡ ሪብ ፡ ፩ ፡ ፲፱፻፳፱ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ አንቀጽ ፡

35 ደልሺን ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ. ፳፩ ፡ ገጽ ፡ ፳፩ ፡ የተጠቀሰ ፡ ሱርድ ፡ ደልሺን ፡ በገገር ፡ አግባብ ፡ “በጭራሽ ፡ ነፃ ፡ መሆን” ፡ ማለት ፡ በገደብ ፡ ሳይሆን ፡ ያለ ፡ ገደብ ፡ መለቀቅ ፡ ማለት ፡ መሆኑን ፡ ገልጽ ፡ ገልጸዋል ።

በእንግሊዝ፡ አገር፡ እንደሆነ፡ እንጅ፡ በኢትዮጵያ፡ አይደለም = ምክንያቱም፡ ምንም፡ እንኳ፡ እንዳልነው፡ በመጥሪያ፡ የሚጀመረው፡ ክስ፡ በመያዝ፡ እንደሚጀመረው፡ ክስ፡ ብዙ፡ የማስገደድና፡ የማጥላላት፡ ተግባሮችን፡ ባያስከትልም፡ በኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ በመጥሪያ፡ የቀረበው፡ ተከላኸም፡ ቢሆን፡ ወዲያውኑ፡ ወደ፡ ማረፊያ፡ ቤት፡ መላኩ፡ አይቀርም ፤ ምናልባት፡ የመለቀቅም፡ ዕድል ³⁶፡ ከክሱ፡ መሰማት፡ በፊት፡ ምንም፡ አይገጥመውም ³⁷ = በመጥሪያ፡ የቀረበው፡ ተከላኸ፡ ስለተጠራበት፡ ወንጀል፡ በፍጹም፡ ጥፋተኛ፡ አለመሆኑን፡ ለፖሊስ፡ ለማስረዳትና፡ ለማሳመን፡ ቢችልም፡ እንኳ፡ ፖሊስ፡ ተከላኸን፡ እንዲለቀው፡ ሕጉ፡ አይፈቅድለትም ³⁸ = ሆኖም፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ በማስፈረም፡ ለመልቀቅ ³⁹፡ ወይም፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ለማቅረብ ⁴⁰፡ ይቻላል = በሌላውም፡ ሆነ፡ በዚህ፡ ረገድ፡ ተከላኸ፡ በመጥሪያ፡ ቢቀርብ፡ ወይም፡ ተይዞ፡ ቢቀርብ፡ ውጤቱ፡ አንድ፡ ነው፤ ይኸውም፡ ፖሊስ፡ ተከላኸን፡ ፍርድ፡ ቤት፡ አቅርቦት፡ ጥፋተኛ፡ አለመሆኑን፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቢረዳውም፡ ተከላኸን፡ ለመልቀቅ፡ ሥልጣኑ፡ በግልጽ፡ አልተሰጠውም፡ የቀዳሚ፡ ምርመራ፡ ፍ/ቤት፡ ደግሞ፡ ፈጽሞ፡ የዚህ፡ ዓይነት፡ ሥልጣን፡ የለውም ⁴¹ = በሌላ፡ አንጋገር፡ ደግሞ፡ በኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ መጥሪያ፡ ከመያዝ፡ የሚለየው፡

- 36 እርግጥ፡ ነው፡ በእንቅጽ፡ ፳፭፡ እና፡ ፳፮፡ ውስጥ፡ ለአመክሮ፡ በተወሰነ፡ ገደብ፡ መልቀቅ፡ ይፈቀድ፡ ይሆናል = ጉላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፲፭፡ ይመለከታል ።
- 37 እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፲፫—፲፮፡ ይመለከታል ።
- 38 (ኢታች፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፵፱፡ የተጠቀሰው)፡ እንቅጽ፡ ፳፭፡ “ወንጀል፡ የተወራ፡ ለመሆኑ፡ ወይም፡ እንዲቀርብ፡ የተጠራው፡ ሰው፡ ..... እቤት፡ የተባለበትን፡ ወንጀል፡ ለመሥራቱ፡ የሚያጠራጥር”፡ ስለሚሆንበት፡ ሁኔታ፡ በተለይ፡ የሚናገር፡ ስለሆነ፡ በትርጉም፡ ለማስፋፋት፡ የሚያስፈልገው፡ አይመስልም = ስለተያዙ፡ ሰዎችም፡ እንደዚሁ፡ ነው፡ እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፲፫፡ እና፡ ኢታች፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፩፡ ይመለከታል = እንደሚታመነው፡ “አጠራጣሪ”፡ የሚለው፡ ቃል፡ አንድ፡ ሰው፡ ወንጀል፡ ያልሠራ፡ ሲመስል፡ ወይም፡ አለመሥራቱ፡ የተረጋገጠ፡ የሆነበትንም፡ ሁኔታ፡ እንዲጨምር፡ እንደተፈለገ፡ ይታመናል ።
- 39 እንቅጽ፡ ፳፭ = የዋስትና፡ ወረቀት፡ በማስፈረም፡ ስለመልቀቅ ።
- (፩) ..... የተጠራው፡ ወይም፡ የተያዘው፡ ተከላኸ፡ እቤት፡ የተባለበትን፡ ወንጀል፡ መሥራቱ፡ የሚያጠራጥር፡ ሲሆን፡ ተከላኸ፡ የገንዘብ፡ መቀጫ፡ እንዲክፍል፡ የራሱ፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ ወይም፡ በተጨማሪ፡ ለዚሁ፡ ገንዘብ፡ ዋስትና፡ የሆነውን፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ በማስፈረም፡ መርማሪው፡ ፖሊስ፡ በሚወስነው፡ በታ፡ ቀንና፡ ሰዓት፡ እንዲቀርብ፡ በመወሰን፡ ተከላኸን፡ ሲለቀው፡ ይችላል ።
- (፪) በዚህ፡ ቍጥር፡ መሠረት፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ ያልተለቀቀ፡ ተከላኸ፡ በቍጥር፡ ፳፱፡ በተገኘው፡ መሠረት፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ እንዲለቀቅ፡ ፍርድ፡ ቤቱን፡ ለመጠየቅ፡ ይቻላል ። (አጋኖው፡ የደራሲው፡ ነው)
- 40 ምንም፡ እንኳ፡ እንቅጽ፡ ፳፱፡ (“ከመያዝ፡ በኋላ፡ የሚደረግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት”)፡ የተጠራው፡ ተከላኸ፡ “ከተያዘበት፡ ጊዜ፡ ጀምሮ፡ ከአርባ፡ ሰዎች፡ ሰዓት፡ በማይበልጥ፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ ወይም፡ የሚገኝበት፡ በታ፡ ሁኔታዎችና፡ መገናኛዎች፡ በሚያመቻቹት፡ መጠን፡ በጣም፡ አቅራቢያው፡ ወደ፡ ሆነው፡ ፍርድ፡ ቤት”፡ መቅረብ፡ አስፈላጊ፡ ነገር፡ መሆኑን፡ በግልጽ፡ ባይናገርም፤ ሕጉ፡ በደንብ፡ ሲተረጉም፡ የተጠቀሰው፡ ጊዜ፡ ከማለፍ፡ በፊት፡ ካልተለቀቁ፡ በስተቀር፡ (ለምሳሌ፡ የዋስትና፡ ወረቀት፡ በእንቅጽ፡ ፳፱፡ መሠረት፡ በማስፈረም)፡ ይህ፡ አስፈላጊ፡ ነገር፡ በመጥሪያም፡ ሆነ፡ በመያዝ፡ አማካኝነት፡ ማረፊያ፡ ቤት፡ በሚገቡ፡ ሰዎች፡ ሁሉ፡ ተፈጻሚ፡ መሆን፡ አለበት = ለዚህም፡ አተረጓጎም፡ ሁለት፡ ምክንያቶች፡ አሉ፡ ፍጹም፡ ሕጋዊ፡ በሆነ፡ አስተሳሰብ፡ ስንመለከተው፡ አንድ፡ ተከላኸ፡ በፈቃዱ፡ በመጥሪያ፡ ከቀረበ፡ በኋላ፡ ያለፈቃዱ፡ በፖሊስ፡ ማረፊያ፡ ቤት፡ እንዲቆይ፡ ሲደረግ፡ ተይዟል፡ ማለት፡ ነው፤ ምክንያቱም፡ እዚህ፡ ላይ፡ ስውየውን፡ በግድ፡ ማስቀረት፡ ከመያዝ፡ የማይለይ፡ እስራት፡ ስለሆነ፡ ነው፡ ስለዚህ፡ የተጠራው፡ ተከላኸ፡ በፖሊስ፡ እጅ፡ የሚገኘው፡ ፍጹም፡ በፈቃዱ፡ መሆኑን፡ ፖሊስ፡ ካላስረዳ፡ የአንቀጽ፡ ፳፱፡ (የሕገ፡ መንግሥቱ፡ እንቅጽ፡ ፱፩)፡ “የአርባ፡ ሰዎች፡ ሰዓት፡ ደንብ”፡ ተፈጻሚ፡ መሆን፡ አለበት ።
- ደግሞ፡ በፊሱ፡ ፈቃድ፡ በመጥሪያ፡ ከቀረበ፡ ሰው፡ ይልቅ፡ ይበልጥ፡ እደገኛና፡ የማይገባባ፡ ..... ሲሆን፡ ለሚችለው፡ በመያዝ፡ ለቀረበ፡ ሰው፡ ይሆን፡ ከፍተኛ፡ ዋስትና፡ ሰዎች፡ በመጥሪያ፡ ለቀረበ፡ ተከላኸ፡ ግን፡ መንፈግ፡ በመሠረተ፡ ሃላቡ፡ የሚደገፍ፡ አይሆንም ።
- 41 አንድ፡ ሰው፡ የተያዘ፡ እንደሆነ፡ እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፲፮፡ ይመለከታል ።

በመጥሪያ፡ የተሰጠው ሰው ፡ በኃይል ፡ ተገድዶ ፡ ሳይሆን ፡ “በፈቃድ” ፡ መቅረቡ ፡ ነው ። ተከሳሹ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ ደርሶ ፡ ያለፈቃዱ ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ እንዲቆይ ፡ ሲደረግ ፡ ግን ፡ መጥሪያው ፡ ወደ ፡ መያዝነት ፡ ተለወጠ ፡ ማለት ፡ ነው።⁴² ።

“በሕጉ ፡ መሠረት ፡ መጥሪያም ፡ ሆነ ፡ መያዝ ፡ ለተከሳሹ ፡ የሚያስከትሉት ፡ ውጤት ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ነው።” የሚለው ፡ መደምደሚያ” ፡ ሕጉ ፡ የመጥሪያ ፡ መስጠትን ፡ ስልጣን ፡ በሚገባ ፡ ይቆጣጠራልን ፡ ገደብስ ፡ አድርጎለታልን? የሚለውን ፡ ጥያቄ ፡ ያስነሳል ። በአንግሎ ፡ አሜሪካንም ፡ ሆነ ፡ በአውሮጳ⁴⁴ ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አቋም ፡ መጥሪያ ፡ እንደ ፡ መያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ሁሉ ፡ የሚሰጠው ፡ በፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሲሆን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ግን ፡ ይህ ፡ መጥሪያ ፡ የማደል ፡ ሥልጣን ፡ ለፖሊስ ፡ ተሰጥቷል⁴⁵ ። አንቀጽ ፡ ፳፮⁴⁶ ፡ በዚህ ፡ ሥልጣን ፡ ላይ ፡ የሚያደርገው ፡ ገደብ ፡ መርማሪው ፡ ፖሊስ ፡ መጥሪያ ፡ ለመስጠት ፡ ተከሳሹ ፡ ወንጀል ፡ መፈጸሙን ፡ “ለማመን ፡ ምክንያት” ፡ እንዲኖረው ፡ ማስፈለጉ ፡ ብቻ ፡ ነው።⁴⁷ ። ይህ ፡ ማመዛዘኛ ፡ ግልጽ ፡ ባይሆንም ፡ ቅሉ ፡ ቢያንስ ፡ ቢያንስ ፡ የቀረበውን ፡ መረጃ ፡ ለማመን ፡ የሚያጠራጥር ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለምሳሌ ፡ ጠቋሚው ፡ ግን ፡ እንደሆነ ፡ ሳይታወቅ ፡ መረጃው ፡ ግልጽ ፡ ሳይሆን ፡ ወይም ፡ በምርመራው ፡ ውጤት ፡ ያልተደገፈ ፡ የወሬ ፡ ወሬ ፡ ሲሆን ፡ አንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ የተከሳሹን ፡ መጠራት ፡ ይከለክላል ፡ ማለት ፡ ይቻላል።

እርግጥ ፡ ነው ፡ ማመዛዘኛ ፡ መኖሩና ፡ በደንብ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ መዋሉ ፡ የተለያዩ ፡ ነገሮች ፡ ቢሆኑም ፡ “ይህን ፡ መጥሪያ ፡ የመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ ከፍርድ ፡ ቤት ፡ ይልቅ ፡ ለፖሊስ ፡ መስጠት ፡ ተገቢ ፡ ነው ፡ ወይ?” ፡ ተብሎ ፡ ይጠየቅ ፡ ይህ

42 በሥራ ፡ ላይ ፡ ሲወል ፡ በዚህ ፡ ረገድ ፡ እንኳ ፡ ልዩነት ፡ አይኖረው ፡ ይሆናል ። ብዙ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፖሊሶች ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ በማውጣት ፡ ፋንታ ፡ የተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ ወደሚኖርበት ፡ ወይም ፡ ወደሚሠራበት ፡ ቦታ ፡ ሄደው ፡ በቀሎ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ እንዲቀርብ ፡ “በመጠየቅ” ፡ መጥሪያ ፡ ይሰጥታል ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ፖሊሱ ፡ “የተጠራውን” ፡ ሰው ፡ ወደ ፡ ጣቢያ ፡ ይወስዳል ። አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፳፩ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ነቢያ ፡ ልዑል ፡ ክፍል ፡ ገጽ ፡ ፳ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ ይመለከታል ። እርግጥ ፡ ነው ፡ ይህ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የመጥሪያን ፡ መገራት ፡ ስለሚለውጥ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ እንደመያዝ ፡ ያህል ፡ ነው ፡ (እንደዚህም ፡ መቆጠር) አለበት ።

43 ለምሳሌ ፡ እንግሊዝ ፡ (አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፲፫ ፡ የተጠቀሰው) ፡ ማጅሲትራትስ ፡ ኮርት ፡ አክት ፡ ፲፱፻፶፪ ፡ እ. ኤ. አ. ክፍል ፡ ፩ ፡ ሾል ፡ ፵፪ ፡ ገጽ ፡ ፱፻፳፩) ፡ የተባበረው ፡ የአሜሪካ ፡ መንግሥት ፡ (አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፳፮ ፡ የተጠቀሰው ፡ ፊደራል ፡ ፍልስ ፡ ሌፍ ፡ ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር) ፡ ሕንድ ፡ (ኮድ ፡ ሌፍ ፡ ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ፲፭፻፶፩ ፡ እ. ኤ. አ. አንቀጽ ፡ ፳፭) ፡ ሎክናው ፡ ፲፱፻፷፪ ፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ኢንዲያን ፡ ኮድ ፡ ተብሎ ፡ ይጠቀሳል) ፡ ጋና ፡ (ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ኮድ ፡ ፲፱፻፷፭ ፡ ክፍል ፡ ፳፪) ፡ አክራ ፡ (ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ጋና ፡ ኮድ ፡ ተብሎ ፡ ይጠቀሳል) ፡ ዘ ፡ ሱዳን ፡ (ኮድ ፡ ሌፍ ፡ ክሪሚናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ክፍል ፡ ፵፬ ፡ ሎውስ ፡ ሌፍ ፡ ዘ ፡ ሱዳን) ፡ ፲፱፻፶፪ ፡ እ. ኤ. አ. ሾል ፡ ፱ ፡ አንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዘ ፡ ሱዳን ፡ ኮድ ፡ ተብሎ ፡ ይጠቀሳል ።

44 ለምሳሌ ፡ በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ ማንደኑ ፡ ደ ፡ ኮምፖሩሲውን ፡ (በአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ “መጥሪያ” ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነው) ፡ በመርማሪ ፡ ጻፉ ፡ ይሰጣል ። ፍሪንች ፡ ኮድ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፳፮—፳፱ ፡ እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፳ ፡ ገጽ ፡ ፲፱፻፶፫ ፡ ይመለከታል ።

45 አንቀጽ ፡ ፳፮ ።
 ከዚህ ፡ ደንብ ፡ የተለየ ፡ ሁኔታ ፡ የሚገኘው ፡ መጥሪያም ፡ እንደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ በጻፉት ፡ ተቆጣጣሪነት ፡ በሚሰጥበት ፡ (አንቀጽ ፡ ፻፳፮) ፡ የደንቡ ፡ መተላለፍ ፡ ወንጀሎች ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ነው ። የሕጉ ፡ አርቃቂዎች ፡ በዚህ ፡ አኳኑን ፡ ተራ ፡ ወንጀሎችን ፡ ከሕግ ፡ መተላለፍ ፡ ወንጀሎች ፡ ለምን ፡ እንደለዩ ፡ ምክንያቱ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ የሚገምተው ፡ ግን ፡ የዚህን ፡ ተቃራኒ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ፖሊስ ፡ በደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ወንጀሎች ፡ ብቻ ፡ መጥሪያ ፡ የመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ እንዲፈቀድለት ፡ ነው ።

46 አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቍ ፡ ፵ ፡ የተጠቀሰ ።
 47 በአንቀጽ ፡ ፴ ፡ መሠረት ፡ የምስክሮች ፡ በፖሊስ ፡ መጠራት ፡ ከዚህ ፡ የተለየ ፡ ነገር ፡ ነው ።

ናል = መጥሪያ ፣ ለመስጠት ፣ የሚያበቃ ፣ በቂ ፣ የሰውየውን ፣ ወንጀል ፣ መፈጸም፣ የሚያሳምን ፣ ምክንያት” ፣ መኖር ፣ አለመኖሩን ፣ ለመወሰን ፣ ተከላኹ ፣ በወንጀል ፣ አጥፊ ፣ ለመሆኑ ፣ የቀረበውን ፣ መረጃ ፣ አጥፊነቱ ፣ እስከተረጋገጠ ፣ ድረስ ፣ ከወንጀል ፣ ነፃ ፣ ሆኖ ፣ እንዲቆጠር ፣ ካለው ፣ መብትና ፣ ከነፃነት ፣ መብቱ ፣ ጋር ፣ ማመዛዘን ፣ ያስፈልጋል ⁴⁸ = የፍርድ ፣ ቤት ፣ የመያዝ ፣ ትእዛዝ ፣ ለመስጠት ፣ የሚደረገው ፣ ውሳኔ ፣ የሚያስከትለውን ፣ ዓይነት ፣ ብርቱ ፣ ውጤት ፣ የሚያመጣውን ፣ ይህን ፣ ከባድ ፣ ሥልጣን ፣ ለፖሊስ ፣ ቢሰጥ ፣ ፖሊሶች ፣ እንደዳኞች ፣ የግል ፣ ስሜታቸውን ፣ በመግታት ፣ በሚገባ ፣ የሚጠቀሙበት ፣ አይመስልም = ምክንያቱም ፣ አስቸጋሪው ፣ ወንጀለኞችን ፣ የመያዝ ፣ ሥራ ፣ ላይ ፣ የተሰማሩ ፣ ሁሉ ፣ አጠራጣሪ ፣ ሁኔታ ፣ ባጋጠማቸው ፣ ጊዜ ፣ ዝንባሌአቸው ፣ ተከላኹን ፣ ሳይሆን ፣ መንግሥትን ፣ በመደገፍ ፣ ለመወሰን ፣ በመሆኑ ፣ ነው =

ስለዚህ ፣ በሕጉ ፣ ውስጥ ፣ ያሉት ፣ አንቀጾች ፣ እርስ ፣ በርሳቸው ፣ እንዲሰማሙና ፣ የሕዝቡ ፣ መብቶችም ፣ እንዲጠበቁ ፣ የመጥሪያ ፣ መስጠቱን ፣ ሥልጣን ፣ ከፖሊስ ፣ ወደ ፍ/ቤት ፣ እጅ ፣ እንዲዛወር ፣ ለማድረግ ፣ ሕጉ ፣ መሻሻል ፣ አስበት። ይህ ፣ በደረግ ፣ ዳኞች ፣ ማመልከቻ ፣ ሲደርሳቸው ፣ ስለተከላኹ ፣ ወንጀለኛነት ፣ የቀረበውን ፣ መረጃ ፣ ከተመለከቱ ፣ እና ፣ በኃይል ፣ ሳይጠቀሙ ፣ ተከላኹን ፣ በቅጥጥር ፣ ሥር ፣ ለማድረግ ፣ መቻል ፣ አለመቻሉን ፣ ካመዛዘኑ ፣ በኋላ ፣ እንዳስፈላጊነቱ ፣ የመያዝ ፣ ትእዛዝ ፣ ወይም ፣ መጥሪያ ፣ ይሰጣሉ = ዳኞች ፣ የመያዝ ፣ ትእዛዝ ፣ ከመስጠታቸው ፣ በፊት ፣ ተከላኹ ፣ ፍ/ቤት ፣ መቅረቡ ፣ “ፍጹም ፣ አስፈላጊ” ፣ መሆኑን ፣ አለመሆኑን ፣ መወሰን ፣ እንዳለባቸው ፣ ሁሉ ፣ መጥሪያ ፣ ከማደላቸው ፣ በፊትም ፣ ተከላኹ ፣ አጥፊ ፣ መሆኑን ፣ “ለማሳመን ፣ ምክንያት” ፣ መኖር ፣ አለመኖሩን ፣ ፖሊሶች ፣ ሳይሆኑ ፣ እነርሱ ፣ ይወስናሉ ⁴⁹ = ተከላኹ ፣ ወንጀል ፣ መፈጸሙ ፣ በጣም ፣ የሚመስል ፣ መሆኑ ፣ ከመወሰኑ ፣ በፊት ፣ ከሁለቱ ፣ የትኛው ፣ ሥነ ፣ ሥርዓት ፣ ማለት ፣ በመያዝ ፣ ወይም ፣ በመጥሪያ ፣ መጠቀም ፣ እንደሚገባ ፣ መወሰን ፣ አስፈላጊ ፣ አይሆንም =

እላይ ፣ የቀረበው ፣ ሃሳብ ፣ ተቀባይነት ፣ ባያገኝና ፣ የመጥሪያ ፣ መስጠት ፣ ሥልጣን ፣ ለፖሊሶች ፣ ቢተውም ፣ እንኳ ፣ የሕጉን ፣ ጩዳኝነት ፣ ለማቃለል ፣ አንድ ፣ ሌላ ፣ ተቀባይነት ፣ ያለው ፣ መንገድ ፣ አለ = ይኸውም ፣ በመጥሪያ ፣ የቀረቡ ፣ ተጠርጣሪዎች ፣ ወንጀሉን ፣ አለመሥራታቸው ፣ ለፖሊስ ፣ ግልጽ ፣ ሆኖ ፣ ሲታይ ፣ ወዲያውኑ ፣ እንዲለቅቃቸው ፣ በመፍቀድ ፣ ሕጉን ፣ ማሻሻል ፣ ነው =

ይህ ፣ ሥልጣን ፣ ለፖሊስ ፣ እንዳይሰጥ ፣ ሁለት ፣ መቃወሚያ ፣ ሃሳቦች ፣ ሊቀርቡ ፣ ይችላሉ = መጀመሪያ ፣ ፖሊስ ፣ እንዲለቅ ፣ መፍቀድ ፣ ሥርዓቱን ፣ ከዳኝነት ፣ መቃዋትና ፣ ቁጥጥር ፣ ማራቅና ፣ መሠወር ፣ ይሆናል ፣ ብሎ ፣ ለመከራከር ፣

⁴⁸ በተባበረው ፣ የአሜሪካ ፣ መንግሥት ፣ የፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ ለመስጠት ፣ አስፈላጊ ፣ የሆነው ፣ “ደሀና ፣ ምክንያት” ፣ መጥሪያም ፣ ከመስጠቱ ፣ በፊት ፣ መኖር ፣ አለበት = እላይ ፣ በግርጌ ፣ ግስረጃ ፣ ቍ. 88 ፣ የተጠቀሰው ፣ ደንብ ፣ ፮ ፣ ፈደራል ፣ ፍልስ ፣ እፍ ፣ ከሪሚናል ፣ ፕሮሲፔር ፣ በእንግሊዝ ፣ አገር ፣ ምንም ፣ እንኳ ፣ ያለ ፣ መሃላና ፣ ያለፈርማ ፣ በተሰጠ ፣ ጥቆማ ፣ መሠረት ፣ መጥሪያ ፣ ሲሰጥ ፣ ቢችልም ፣ የፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ ለማምጣውት ፣ አስፈላጊ ፣ የሆነው ፣ “የዳኞች ፣ አስተያየት” ፣ መጥሪያም ፣ ለመስጠት ፣ አስፈላጊ ፣ ነው = እላይ ፣ በግርጌ ፣ ግስረጃ ፣ ቍ. 88 ፣ የተጠቀሰው ፣ ሃሊስ ባሪስ ፣ ሉውስ ፣ እፍ ፣ ሊንግላንድ ፣ ቮል ፣ 1 ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ 228። =

⁴⁹ ለሕጉ ፣ ርስ ፣ በርስ ፣ መስማማት ፣ ሲባል ፣ ለሁለቱም ፣ ማመዛዘኞች ፣ አንድ ፣ ዓይነት ፣ የአተረጓጎም ፣ ሚዛንና ፣ የመረጃ ፣ ዘዴዎች ፣ ያስፈልጋሉ = እላይ ፣ ከግርጌ ፣ ግስረጃ ፣ ቍ. 88—89 ፣ ጋር ፣ የሚጀደውን ፣ ጥናውን ፣ ጽሑፍ ፣ ይመለከታል =

ይቻላል ። ፖሊሶች ፣ በጣም ፣ መሠረት ፣ በሌለው ፣ ጥርጣሪ ፣ “እንደሌለጋቸው” ሰዎችን ፣ ለመጥራትና ፣ ምርመራቸው ፣ ፍሬ ፣ ቢስ ፣ ሲሆን ፣ ለመልቀቅ ፣ ይችላሉ ፣ ማለት ፣ ነው ። ያለ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ የተያዙ ፣ ሰዎች ፣ ምንም ፣ እንኳ ፣ ጥፋተኛ ፣ ባይመስሉ ፣ ወይም ፣ መያዛቸው ፣ ሕጋዊ ፣ ባይሆን ፣ ነገሩ ፣ በዳኞች ፣ እንዲረጋገጥ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ መቅረብ ፣ ያለባቸው⁵⁰ ፣ ፖሊሶች ፣ ይህን ፣ ሥልጣናቸውን ፣ አላገባብ ፣ እንዳይጠቀሙበት ፣ ሲባል ፣ ነው ። አንድ ፣ ሰው ፣ የተያዘው ፣ ያለ ፣ ሕግ ፣ ከሆነና ፣ ይህ ፣ መሆኑ ፣ በፍርድ ፣ ቤት ፣ ከተረጋገጠ ፣ በፍትሐ ፣ ብሔርም ፣ ሆነ ፣ በወንጀል ፣ አጥፊውን ፣ ለመከሰስ ፣ ይቻላል⁵¹ ። በመጥሪያ ፣ ማቅረብ ፣ ወደ ፣ መያዝ ፣

50 ስለዚህ ፣ ጉዳይ ፣ በእንግሊዝና ፣ የጋራ ፣ ባልጽግና ፣ ሃገሮች ፣ የሕግ ፣ አቅም ፣ ያሉት ፣ ደንቦች ፣ በመሠረቱ ፣ ሦስት ፣ ናቸው ። የመጀመሪያው ፣ ዓይነት ፣ ለምሳሌ ፣ የሕንድና ፣ የሱዳን ፣ ሕጎች ፣ የፖሊስ ፣ መልቀቅ ፣ ሕጋዊ ፣ አለመሆኑን ፣ በግልጽ ፣ ይናገራሉ ፤ የኢትዮጵያም ፣ ሕግ ፣ (አንቀጽ ፣ 85) ፣ ይህን ፣ አስተያየት ፣ ይካሄዳል ። (እሳይ ፣ በግርጌ ፣ ማሰረጃ ፣ ቍ ፣ ጫ። ይመለከቷል) ። የማላያና ፣ የሲንጋፖር ፣ ሕጎች ፣ ይኸን ፣ አስተያየት ፣ ሲቀበሉ ፣ በከፍተኛ ፣ የፖሊስ ፣ ሾሞች ፣ ረገድ ፣ ግን ፣ አንድ ፣ ልዩነት ፣ ፈጥሮዋል ። የሚከተለው ፣ ዓይነት ፣ ደግሞ ፣ የተያዘውን ፣ ሰው ፣ ለአመክሮ ፣ ፀተወሰነ ፣ ገደብ ፣ ለመልቀቅ ፣ ወይም ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ተሉ ፣ ለማቅረብ ፣ ለፖሊስ ፣ ግልጽ ፣ የሆነ ፣ ምርጫ ፣ ይሰጣል ፤ ሆኖም ፣ ወዲያውኑ ፣ ስለመልቀቅ ፣ አይናገርም ። ታንጋኒካና ፣ እንግሊዝ ፣ ከዚህ ፣ ክፍል ፣ ናቸው ፣ (እሳይ ፣ በግርጌ ፣ ማሰረጃ ፣ ቍ ፣ ፲፫ ፣ ይመለከቷል) ። የመጨረሻው ፣ ዓይነት ፣ ለምሳሌ ፣ የጋና ፣ ሕግ ፣ ወንጀል ፣ ያልሠራ ፣ ከመሰለው ፣ የተያዘውን ፣ ሰው ፣ እንዲለቅ ፣ ለፖሊስ ፣ በግልጽ ፣ ሥልጣን ፣ ይሰጠዋል ። እንዲያን ፣ ኮድ ፣ ክፍል ፣ 50 ፣ ሱዳን ፣ ኮድ ፣ ክፍል ፣ 98 ፣ ፻88 ፣ ክሪሚናል ፣ ፕሮሲጀር ፣ ኮድ ፣ እፍ ፣ 11 ፣ ሊደረጉድ ፣ ማሲ ፣ በተተሰ ፣ ክፍል ፣ 88 ፣ (ኩላላ ፣ ላምፕር ፣ ፲፱፻፶፩ ፣ እ. ኤ. አ.) ፣ ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ማሊያን ፣ ኮድ ፣ ተብሎ ፣ ይጠቀሳል ። ክሪሚናል ፣ ፕሮሲጀር ፣ ኮድ ፣ ክፍል ፣ 68 ፣ ሎውስ ፣ እፍ ፣ 11 ፣ ኮሎኒ ፣ እፍ ፣ ሲንጋፖር ፣ (፲፱፻፶፩ ፣ እ. ኤ. አ.) ፣ ምዕራፍ ፣ ፲፱፻፲ ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ሲንጋፖር ፣ ኮድ ፣ ተብሎ ፣ ይጠቀሳል ። ክሪሚናል ፣ ፕሮሲጀር ፣ ኮድ ፣ ክፍል ፣ 68 ፣ ሎውስ ፣ እፍ ፣ ታንጋኒካ ፣ (፲፱፻፵፮ ፣ እ. ኤ. አ.) ፣ ምዕራፍ ፣ 8 ፣ ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ታንጋኒካ ፣ ኮድ ፣ ተብሎ ፣ ይጠቀሳል ፤ እሳይ ፣ በግርጌ ፣ ማሰረጃ ፣ ቍ ፣ ፲፪ ፣ የተጠቀሰ ፣ (እንግሊዝ) ፣ ማጅሰትሪትስ ፣ ኮርትስ ፣ አክት ፣ ፲፱፻፶፪ ፣ እ. ኤ. አ. ፣ ክፍል ፣ 68 ፣ ጋና ፣ ኮድ ፣ ክፍል ፣ ፲፩(፩) ።

በአሜሪካን ፣ ሕግ ፣ (ምንም ፣ እንኳ ፣ በግብር ፣ ቢጸጸምም) ፣ ፖሊስ ፣ የተያዘን ፣ ሰው ፣ መልቀቅ ፣ በጠቅላላው ፣ ሕጋዊ ፣ አይደለም ። ኢስ ፣ ዋርነር ፣ “ከ ፣ ፍጥረት ፣ አራሰት ፣ አክት” ፣ ቨርጅኒያ ፣ ሎው ፣ ሪሪው ፣ 8A ፣ 83 ፣ ፲፱፻፵፪ ፣ እ. ኤ. አ.) ፣ 18 ፣ ፲፱፻፵፩—፵፩ ፣ ሊ ፣ ሞትካመር ፣ አድሚኒስትራቲቭን ፣ አፍ ፣ ክሪሚናል ፣ ሎው ፣ (ቨካን ፣ ፲፱፻፶፫ ፣ እ. ኤ. አ.) ፣ 18 ፣ ፳፯—፳፮ ።

አርግጥ ፣ ነው ፣ በፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ የተያዘውን ፣ ሰው ፣ ፖሊስ ፣ ለመልቀቅ ፣ አይችልም ፣ ምክንያቱም ፣ ትእዛዙ ፣ የተያዘው ፣ ሰው ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ይቅረብ ፣ ስለሚል ፣ ነው ። ለምሳሌ ፣ ክሪሚናል ፣ ፕሮሲጀር ፣ ኮድ ፣ ሦስተኛ ፣ ክፍል ፣ ከድሰተኛ ፣ ፎርም ፣ ይመለከቷል ።

51 ያለሕግ ፣ የተያዘው ፣ ሰው ፣ በያዘው ፣ ሰው ፣ ላይ ፣ ሕጋዊና ፣ ሕግ ፣ ነክ ፣ ያልሆኑ ፣ ልዩ ፣ ልዩ ፣ ቅጣቶች ፣ ለብቻ ፣ ለብቻ ፣ ወይም ፣ አንድ ፣ ላይ ፣ እንዲፈጸሙበት ፣ ሲጠይቅ ፣ ይችላል ። እነዚህም ፣ በአጭሩ ፣ የሚከተሉት ፣ ናቸው ።

ሀ) በፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ክስ ፣ ካሣ ፣ መጠየቅ ፣ ያኻው ፣ ተራ ፣ ሰውም ፣ ሆነ ፣ (ፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፪፻፴፭ ፣ ፪፻፴፮—፵፪) ፣ ወይም ፣ ፖሊስ ፣ (ፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፪፻፴፮ ፣ ፪፻፴፫ ፣ ፪፻፴፭—፵፪) ፣ የሚቀርብበት ፣ ክስ ፣ ያኻው ፣ ፖሊስ ፣ ከሆነ ፣ መንግሥት ፣ ተጣምር ፣ ከፖሊሱ ፣ ጋር ፣ በሃላፊነት ፣ ይጠየቅ ፣ ይሆናል ፤ ግን ፣ መንግሥት ፣ የከፈለውን ፣ ካሣ ፣ ከፖሊሱ ፣ ሲቅበል ፣ መብት ፣ አለው ። ሕገ ፣ መንግሥት ፣ አንቀጽ ፣ ፳፪ ፣ ፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፪፻፶፪—፶፮ ።

ለ) የወንጀል ፣ ክስ ፣ ያኻው ፣ ተራ ፣ ሰው ፣ ከሆነ ፣ (በወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፳፻፶፫) ፣ ፖሊስ ፣ ከሆነ ፣ (በወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፵፻፲፩ ፣ ፵፻፲፩ ፣ ፵፻፲፮ ፣ ፵፻፲፮—፵፪) ፣ መሠረት ፣ የሚቀርብ ፣ ክስ ።

ሐ) ራስን ፣ መርዳት ፣ ሕጋዊ ፣ ያልሆነን ፣ መያዝ ፣ (የእጅ ፣ አሰራት) ፣ በጋይል ፣ መቋቋም ፣ ሕጋዊ ፣ ነው ። የፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፲ ፣ ፲፩ ፣ ፪፻፴፱(፩) ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፳፪ ፣ (ሐ) ፳፪ ፣ ግን ፣ በተጨማሪ ፣ ተቃራኒ ፣ ትርጉም ፣ ሲሰጣቸው ፣ የሚቻለውን ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ አንቀጽ ፣ ፶፻፴፫ ፣ እፍ ፣ ፶፻፶፯ን ፣ ይመለከቷል ።

መ) ሙሳጣዊ ፣ (የፖሊስ) ፣ ሥነ ፣ ሥርዓት ፣ (ዲቪፕሊን) ፣ በሥራ ፣ ክፍል ፣ የሚደረግ ፣ ሽረት ፣

ነት ፡ እስኪለወጥ ፡ ድረስ ፡ (ያለፈቃድ ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ በማቆየት) ፡ የተጠሪውን ፡ መብት ፡ እስኪዘህም ፡ ለማይተላለፈው ፡ ሰውን ፡ ያለአግባብ ፡ በመጥሪያ ፡ ማቅረብን ፡ ለመቃወም ፡ እነዚህ ፡ ክርክሮች ፡ እጅግም ፡ ጠንካራ ፡ አይደሉም⁵² ።

ደግሞ ፡ ሕጉ ፡ በመጥሪያ ፡ የቀረበን ፡ ተከሳሽ ፡ የመልቀቅን ፡ ሥልጣን ፡ ለፖሊስ ፡ ያልሰጠበት ፡ አጥጋቢ ፡ ምክንያት ፡ አለ ፡ ብሎ ፡ ለመከራከር ፡ ይቻላል ፡ ይህ ውም ፡ ምክንያት ፡ ማንኛውም ፡ ተራ ፡ ፖሊስ ፡ በሕግ ፡ በቂ ፡ ትምህርት ፡ ያገኘ ፡ ስላልሆነ ፡ በዚህ ፡ ሥልጣን ፡ በሚገባ ፡ ለመጠቀም ፡ ችሎታ ፡ ያንሰዋል ፤ ስለዚህም ፡ የትኛውን ፡ ተከሳሽ ፡ ለቆ ፡ የትኛውን ፡ ለወደፊት ፡ ምርመራ ፡ በማረፊያ ፡ ቤት ፡ ማቆየት ፡ ወይም ፡ የዋስትና ፡ ወረቀት ፡ በማስፈረም ፡ መልቀቅ ፡ እንደሚገባ ፡ ፖሊስ ፡ እንዲወስን ፡ ለመፍቀድ ፡ ያህል ፡ በፖሊስ ፡ “አንተማመንም”⁵³ ። ለዚህ ፡ ክርክር ፡ ግልጽ ፡ የሆነው ፡ መልስ ፡ ፖሊሶች ፡ በመጥሪያ ፡ የቀረበ ፡ ተከሳሽ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ይለቀቅ ፡ ብለው ፡ ለመወሰን ፡ በቂ ፡ ችሎታ ፡ ከሌላቸው ፡ ተከሳሾች ፡ አጥፊ ፡ መሆኑን ፡ “ለማመን ፡ ምክንያት” ፡ አለ ፡ ብለው ፡ ከመጀመሪያው ፡ መጥሪያ ፡ ለመስጠትም ፡ ቢሆን ፡ በቂ ፡ ችሎታ ፡ አይኖራቸውም ። ስለዚህም ፡ ይህ ፡ የመጥሪያ ፡ መስጠት ፡ ሥልጣን ፡ ከፖሊሶች ፡ ይልቅ ፡ በዳኞች ፡ እጅ ፡ መሆን ፡ አለበት ፤ የሚል ፡ ነው ፤ ይህ ፡ መፍትሔ ፡ እሳይም ፡ ተሰጥቶ ፡ ነበር ። ግን ፡ ሕጉ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ እተሻሻለ ፡ ድረስ ፡ ፖሊሶች ፡ ባይሆን ፡ እንኳን ፡ የራሳቸው ፡ ስሕተት ፡ የሚያስከትለውን ፡ ውጤት ፡ ለማረም ፡ እንዲችሉ ፡ የመልቀቁ ፡ ሥልጣን ፡ ሊኖራቸው ፡ እንደሚገባ ፡ ይታመናል ።

ባጭሩ ፡ በተከሳሾች ፡ በኩል ፡ ሆነን ፡ ስንመለከተው ፡ በመጥሪያም ፡ በቀርብ ፡ ወይም ፡ በፍ/ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ቢያዝ ፡ የሚደርስበት ፡ ነገር ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ስለ ፡

የገንዘብ ፡ መቀጫ ፡ ተመሳሳይ ፡ ቅጣቶች ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፲፮ ፤ የ፲፱፻፸፩ ፡ ዓ. ም. የፖሊስ ፡ አዋጅ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፭(፪) ፡ እና ፡ ፳፮ ፡ አዋጅ ፡ ጥጥር ፡ ፮ ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ፳ኛ ፡ ዓመት ፡ ጥጥር ፡ ፩ ።

52 እርግጥ ፡ ነው ፡ እንደ ፡ ጊዜ ፡ በመጥሪያ ፡ የቀረበው ፡ ተከሳሽ ፡ ማረፊያ ፡ ቤት ፡ ያለፈቃድ ፡ እንዲቆይ ፡ ከተደረገ ፡ በመጥሪያ ፡ የመቅረቡ ፡ ሥርዓት ፡ ወደ ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ ሥርዓት ፡ ይለወጣል ፡ መጥሪያውም ፡ የተሰጠው ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ መሠረት ፡ “ለማመን ፡ በቂ ፡ ምክንያት” ፡ ሳይኖር ፡ ከሆነ ፡ እንደ ፡ ሕጋዊ ፡ ያልሆነ ፡ መያዝ ፡ መቁጠር ፡ አለበት ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ተከሳሾች ፡ ያለ ፡ ሕግ ፡ በመያዝ ፡ ሕጉ ፡ የሚያዘሉትን ፡ ካሣ ፡ ማግኘት ፡ ይገባዋል ። (እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ጥ. 98 ፡ ይመለከቷል) ።

ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ በመጥሪያ ፡ የቀረበ ፡ ተከሳሽ ፡ ሁሉ ፡ እንዴት ፡ “ወደ” ፡ ቀረበ ፡ ሊባል ፡ ይቻላል ፡ ተብሎ ፡ ይጠየቅ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡ ጉሳይ ፡ እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ጥ. ፱፩ ፡ ይመለከቱ ። ነገር ፡ ግን ፡ በመጥሪያ ፡ በመቅረብና ፡ በመያዝ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ዋና ፡ ልዩነት ፡ ለማጽናት ፡ ሲባል ፡ “ወደ” ፡ በመቅረብና ፡ “ያለውድ” ፡ በመቅረብ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ ማብራራት ፡ ተገቢ ፡ ይመስላል ። በአውነቱ ፡ እነዚህ ፡ የፈቃደኝነት ፡ (ወይም ፡ ፈቃደኛ ፡ ያለመሆን) ፡ ደረጃዎች ፡ እንዳሉባቸው ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ግን ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ጥ. ፱፪ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ዴልቪን ፡ ገጽ ፡ ፳፭—፳፱ ፡ ጂ ፡ ዊሊያምስ ፡ “ፖሊስ ፡ ዲቴንሽን ፡ ሕንድ ፡ አራስት ፡ ፐሪቪሌጅስ ፡ ኢን ፡ ኢንተርናሽናል ፡ ሲምፖሲየም” ፡ “ኢንግላንድ” ፡ ጆርናል ፡ እፍ ፡ ክራሚናል ፡ ሎው ፡ ክራሚናሎጂ ፡ ሕንድ ፡ ፖሊስ ፡ ሳይንስ ፡ ቮል ፡ 98 ፡ (፲፱፻፷፮) ፡ ገጽ ፡ ፳፻፲፫—፲፮ ።

53 ይህ ፡ ደራሲው ፡ የማይሰማግበት ፡ የአሳብ ፡ አደራደር ፡ የሕጉ ፡ አርቃቂዎች ፡ የቀላሚ ፡ ምርመራ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ወንጀል ፡ አለመሥራቱ ፡ በግልጽ ፡ የታወቁለትን ፡ ተከሳሽ ፡ የመልቀቅ ፡ ሥልጣን ፡ እንዳይኖረው ፡ ለመወሰን ፡ ምክንያት ፡ የሆኑቸው ፡ ይመስላል ። እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ጥ. ፮ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ግራሽን ፡ “ላ ፡ ኮቪል ፡ ፐርቢጂር ፡ …” ፡ ይመለከቷል ። የሕግ ፡ እስከባሪው ፡ ሥልጣን ፡ ለተከሳሾች ፡ እንደ ፡ ዋስትና ፡ ሲሆን ፡ ይችላል ፡ ሲል ፡ ደራሲው ፡ ያቀረበውን ፡ ገላብ (ጥ. ፳፱) ፡ ለመረዳት ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። (እብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ ፖሊስ ፡ የሆነት) ፡ ሕግ ፡ እስከባሪዎች ፡ እንደዳኞች ፡ ሁሉ ፡ ያላቸው ፡ የሕግ ፡ እውቀት ፡ እምብዛም ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ የተገኘውን ፡ መረጃ ፡ ሲመረምሩ ፡ እንደ ፡ ዳኞች ፡ ከአድልዎ ፡ ነፃ ፡ ይሆናሉ ፡ ለማለት ፡ ያዳግታል ።

ሆነ ፣ ሁለቱም ፣ ሥነ ፣ ሥርዓተ ቶች ፣ ማለት ፣ የመጥሪያም ፣ ሆነ ፣ የመያዝ ፣ ትእዛዝ ፣ በአንድ ፣ በሌላ ሥልጣን ፣ ማለት ፣ በፍ/ቤት ፣ በተመሳሳይ ፣ ማመዛዘኛዎች ፣ መሠረት ፣ መስጠት ፣ አለባቸው ፣ የሚል ፣ እስተያየት ፣ ቀርቧል ። ይህ ፣ ዓይነት ፣ ማሻሻል ፣ ሳይደረግ ፣ ከቀረ ፣ ግን ፣ በይሆን ፣ ፖሊሶች ፣ ወንጀለኛ ፣ የማይመስሏቸውን ፣ በመጥሪያ ፣ የቀረቡት ፣ ከተከሳሾች ፣ እንዲለቁ ፣ ሥልጣን ፣ ሊሰጣቸው ፣ ይገባል ።

ይህ ፣ የኋለኛው ፣ ለውጥ ፣ በደረግ ፣ በመጥሪያ ፣ ስለቀረበ ፣ ተከሳሽ ፣ ጉዳይ ፣ ፖሊሶች ፣ ከሦስት ፣ እርምጃዎች ፣ አንዱን ፣ ለመምረጥ ፣ ይችላሉ ። ከነዚህም ፣ አንደኛው ፣ ተከሳሹ ፣ በፈቀዱ ፣ ፖሊስ ፣ ጣቢያ ፣ በቀረበ ፣ በአርባ ፣ ስምንት ፣ ሰዓት ፣ ውስጥ ፣ እንዲሠራበት ፣ ያስፈልጋል ⁵⁴ ፤ እነዚህም ፣ እርምጃዎች ፣ ነፃ ፣ መልቀቅ ፣ የዋስትና ፣ ወረቀት ፣ በማስፈረም ፣ መልቀቅና ፣ በአቅራቢያ ፣ ወደሚገኝ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ማቅረብ ፣ ናቸው ።

ያለ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ ስለመያዝ ።

እስከ ፣ አሁን ፣ ድረስ ፣ የተመለከትነው ፣ በፍ/ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ ስለመያዝና ፣ ስለ ፣ ፖሊስ ፣ መጥሪያ ፣ አገልግሎት ፣ ሲሆን ፣ አሁን ፣ ደግሞ ፣ በወንጀለኛ ፣ ተግባር ፣ የተጠረጠሩ ፣ ሰዎችን ፣ በመገደድ ፣ ወደሚያዙበት ፣ ወደ ፣ ሦስተኛውና ፣ የመጨረሻው ፣ ዘዴ ፣ ማለት ፣ ወደ ፣ ያለ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ መያዝ ፣ እንዘራለን ። ስለዚህ ፣ ጉዳይ ፣ የሚናገሩት ፣ ደንቦች ፣ በሕገ ፣ መንግሥቱም ፣ በሥነ ፣ ሥርዓቱም ፣ ሕግ ፣ ውስጥ ፣ ይገኛሉ ።

ሕገ - መንግሥቱ ፤

እላይ ፣ እንደተመለከትነው ⁵⁵ ፣ የሕገ ፣ መንግሥቱ ፣ አንቀጽ ፣ 98 ፣ የአማርኛው ፣ ጽሑፍ ፣ አንድ ፣ ሰው ፣ ያለ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ እንዲያዝ ፣ የሚፈቅደው ፣ “ጸንቶ ፣ የቆመውን ፣ ሕግ ፣ ጥሰ ፣ ብርቱ ፣ ጥፋት ፣ ሲያደርግ” ፣ የተገኘ ፣ እንደሆነ ፣ ብቻ ፣ ነው ፤ ስለነዚህም ፣ የተለዩ ፣ ጉዳዮች ፣ ብዙ ፣ የሥነ ፣ ሥርዓቱ ፣ ሕግ ⁵⁶ ፣ አንቀጽ ጾች ፣ ያብራራሉ ። የሚያሳዝነው ፣ እላይ ፣ በተጠቀሰው ፣ በአንቀጽ ፣ 98 ፣ በአማርኛውና ፣ በእንግሊዝኛው ፣ ጽሑፍ ፣ መካከል ፣ ብርቱ ፣ ልዩነት ፣ መኖሩ ፣ ነው ። የእንግሊዝኛው ፣ ጽሑፍ ፣ እንደሚከተለው ፣ ይነበባል ፣ “ማንኛውም ፣ ሰው ፣ ጸንቶ ፣ የቆመውን ፣ ሕግ ፣ ሲጥስ ፣ እጅ ፣ ተፍንጅ ፣ ካልተያዘ ፣ ወይም ፣ ሕጉን ፣ በመጣስ ፣ ብርቱ ፣ ጥፋት ፣ ካላደረገ ፣ ያለ ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ትእዛዝ ፣ እይታ ስርም” ። “እጅ ፣ ተፍንጅ” ፣ የሚለውን ፣ ሐረግ ፣ “ሲያደርግ ፣ ሲገኝ” ⁵⁷ ፣ ብለን ፣ የፈታነው ፣ እንደሆነ ፣

54 እንደ ፣ ደንቡ ፣ በመጀመርያው ፣ ምርጫ ፣ ለመጠቀም ፣ የሚያለው ፣ ተከሳሹ ፣ ፖሊስ ፣ ጣቢያ ፣ የቀየው ፣ “በፈቃዱ” ፣ ሲሆን ፣ ብቻ ፣ ነው ። እላይ ፣ በግርጌ ፣ ማስረጃ ፣ ቀን 98 ፣ ይመለከቷል ። ይህም ፣ የሚሆንበት ፣ ምክንያት ፣ እንደደንቡ ፣ ከሆነ ፣ መልቀቅ ፣ የሚከለክለው ፣ የማከገደድ ፣ ተግባር ፣ በመጥሪያ ፣ መቅረብን ፣ ወደ ፣ መያዝ ፣ ስለወጠው ፣ በኋላ ፣ ብቻ ፣ ስለሆነ ፣ ነው ። የአንቀጽ ፣ 89ን ፣ ዓላማ ፣ ለመፈጸም ፣ አርባ ፣ ስምንት ፣ ሰዓት ፣ ሲያልፍ ፣ ግድታ ፣ መኖሩን ፣ የሚያረጋግጥ ፣ ተቃራኒ ፣ መረጃ ፣ አፍራሽ ፣ የማይገኝበት ፣ ግምት ፣ መመሥረት ፣ አስፈላጊ ፣ ሳይሆን ፣ አይቀርም ።

55 በግርጌ ፣ ማስረጃ ፣ ተግባር ፣ 98 ፣ ጋር ፣ የሚሄደውን ፣ ጥናውን ፣ ጽሑፍ ፣ ይመለከቷል ።

56 አንቀጽ ፣ 98—88 ፣ እና ፣ 9—98 ።

57 አንድ ፣ አንድ ፣ የአማርኛ ፣ ቋንቋ ፣ አዋቂዎች ፣ ንዑስ ፣ ሐረጉ ፣ አሻራነት ፣ እለው ፣ ቢለም ፣ እብዛኛዎቹ ፣ “ሲያደርግ ፣ ካልተገኘ ፣ በቀር” ፣ የሚለው ፣ ሐረግ ፣ የሚያሳየው ፣ አድራሳት ፣ ከተፈጸመ ፣ በኋላ ፣ በተዘዋዋሪ ፣ መንገድ ፣ ሳይሆን ፣ አድራሳቱ ፣ ሲፈጸም ፣ በተጥታ ፣ መታየቱን ፣ ያመለክታል ፣ እንደሚሉ ፣ ተስፋ ፣ ይደረጋል ።

ዋናው ልዩነት፡ በእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ መሠረት፡ ያለፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ የሚፈቀደው፡ ወንጀሉ፡ እጅ፡ ከፍንጅ፡ ወይም፡ ብርቱ፡ በሆነ፡ ጊዜ፡ ሲሆን፡ በአማርኛው፡ ጽሑፍ፡ መሠረት፡ ግን፡ ሁሉም፡ ሁኔታዎች፡ ያሉ፡ እንደሆነ፡ ግለት፡ ወንጀሉ፡ ብርቱ፡ ሆኖ፡ ወንጀለኛው፡ ሲፈጽመው፡ ሲገኝ፡ ብቻ፡ መሆኑ፡ ነው። ለምሳሌ፡ አንድ፡ ሰው፡ ፖሊስ፡ እያየው፡ የደንብ፡ መተላለፍ፡ ወንጀል፡ ሲሠራ፡ የአንቀጽ፡ 95፡ የአማርኛውና፡ የእንግሊዝኛው፡ ጽሑፎች፡ ልዩነት፡ ጉልቶ፡ ይታያል። የእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ የሰውየውን፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ሲፈቅድ፡ የአማርኛው፡ ግን፡ ይከለክላል። ምክንያቱም፡ በአማርኛው፡ ጽሑፍ፡ መሠረት፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ የሚያሰይዘው፡ ወንጀሉ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ መፈጸሙ፡ ብቻ፡ በቂ፡ ሳይሆን፡ “ብርቱ”⁵⁸፡ ወንጀል፡ እንዲሆንም፡ አስፈላጊ፡ ስለ፡ ሆነ፡ ደንብ፡ መተላለፍ፡ ብርቱ፡ ወንጀል፡ ስላልሆነ፡ ነው። እንዲሁም፡ አንድ፡ ፖሊስ፡ ከጥቂት፡ ዓመታት፡ በፊት፡ ብርቱ፡ ወንጀል፡ ፈጽሟል፡ ተብሎ፡ የተጠረጠረን፡ ሰው፡ ቢይዝ፡ የጽሑፎቹን፡ ልዩነት፡ በጉልህ፡ ለመገንዘብ፡ ይቻላል። የእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ እንደዚህ፡ ያለውን፡ መያዝ፡ ወንጀሉ፡ “ብርቱ”፡ በመሆኑ፡ ብቻ፡ ሲፈቅድ፡ የአማርኛው፡ ጽሑፍ፡ ግን፡ ወንጀሉ፡ “እጅ፡ ተፍንጅ”፡ ስላልሆነ፡ ያለ፡ ፍ/ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ ይከለክላል።

የእንግሊዝኛውና፡ የአማርኛው፡ ጽሑፎች፡ በግልጽ፡ የተለያዩ፡ በሆኑበት፡ በእንደዚህ፡ ያለው፡ ሁኔታ፡ የትኛውን፡ ጽሑፍ፡ መቀበል፡ እንዳለብን፡ መወሰን፡ አስፈላጊ፡ መሆኑ፡ ግልጽ፡ ነው። ምንም፡ እንኳ፡ የአማርኛውና፡ የሌላው፡ ጽሑፍ፡ በሚለያዩበት፡ ጊዜ፡ አማርኛ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ መንግሥት፡ ግዛት፡ መደበኛ (አራሴል)፡ ቋንቋ፡ በመሆኑ⁵⁹፡ የበላይ፡ ነው፡ ለማለት፡ ቢቻልም፡ ቅሉ፡ የበሰጠ፡ አጥጋቢ፡ የሚሆነው፡ ለችግሩ፡ ምክንያት፡ ለሆነው፡ አንቀጽ፡ መነሻ፡ መሠረቱን፡ (ምንጩን)፡ በመመርመር፡ ከእንግሊዝኛውና፡ ከአማርኛው፡ ጽሑፍ፡ ለዚህ፡ ምንጭ፡ የትኛው፡ እንደሚቀርበው፡ በማየት፡ መወሰን፡ ነው። ይህን፡ ስናደርግ፡ የሐረጉ፡ ምንጭ፡ የሚመስለው፡ ኤርትራና፡ ኢትዮጵያ፡ ባ፲፱፻፵፮፡ (፩)፡ የተዋሃዱበት፡ የፌደራል፡ አዋጅ⁶⁰፡ መሆኑን፡ እናያለን። የአዋጁ፡ አንቀጽ፡ ፯፡ (፩)፡ እንዲህ፡ ይላል፡ “ማንኛውም፡ ሰው፡ ጸንቶ፡ የቆመውን፡ ሕግ፡ ጥሶ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እና፡ ብርቱ፡ የሆነ፡ ጥፋት፡ ካላደረገ፡ በቀር፡ ያለ፡ ተገቢው፡ ባለሥልጣን፡ ትእዛዝ፡ ወይም፡ በማረፊያ፡ ቤት፡ እንዲቆይ፡ አይደረግም”። (አጋኖው፡ የደራሲው፡ ነው)። ይህ፡ አጻጻፍ፡ ከ፲፱፻፵፱(፫)፡ ዓ፡ ም፡ የተባበሩት፡ መንግሥታት፡ ውሳኔ⁶¹፡ የተወሰደ፡ ሲሆን፡ ከርሱ፡ በኋላ፡ የወጣውን፡ የሕገ፡ መንግሥቱን፡ የአንቀጽ፡ 95ን፡ የአማርኛ፡ ጽሑፍ፡ ይደግፋል።

የሕገ፡ መንግሥቱ፡ አዘጋጅዎች፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ለመፍቀድ፡ የፈለጉት፡ ወንጀሉ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እና፡ ብርቱ፡ ሲሆን፡ ብቻ፡ ነው።

58 የ“ብርቱ”፡ ትክክለኛ፡ ፍች፡ ከግርጌ፡ ግስረጃ፡ ቀ. ፩፩—፩፮፡ ጋር፡ ከሚሄደው፡ ከዋናው፡ ጽሑፍ፡ ውስጥ፡ ይገኛል።
 59 የተሻሻለው፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ አንቀጽ፡ ፻፳፮።
 60 በሌን፡ ግሪየን፡ ዘ፡ ኢትዮጵያን፡ ሊምጋየር፡ ፈደራሽን፡ ኢንድ፡ ሉውስ፡ (ሮተርላም፡ ፲፱፻፶፩፡ ኢ. ኤ. ኢ.)፡ ገጽ፡ ፳፻፵፩፡ እና፡ በሚከተሉት፡ የተጠቀሰና፡ በ“የኤርትራ”፡ ግዛት፡ በፈደራሽን፡ የመቀላቀልና፡ የመጨመር፡ ትእዛዝ”፡ የተወሰደ፡ ነው። ትእዛዝ፡ ቀ. ፮፡ ፲፱፻፶፱፡ ነጋሪት፡ ጋዜጣ፡ ፲፪ኛ፡ ዓመት፡ ቀ. ፩።

የሚለው ፡ መደምደሚያ ፡ በሚከተሉት ፡ ሁለት ፡ ሃሳቦች ፡ የተደገፈ ፡ ነው ። መጀመሪያ ፡ አተረጓጎሙ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ መሠረታዊ ፡ ሕግ ፡ ሳይሆን ፡ አንዳንድ ፡ የተለያዩ ፡ ሁኔታ ፡ ስያጋጥም ፡ ብቻ ፡ የሚሠራበት ፡ ነው ፤ ከሚለው ፡ የዘመናዊ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ጠቅላላ ፡ ዓላማ ፡ ጋር ፡ ይስማማል ⁶² ። ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ የሚፈቅዱ ፡ ሕጎች ፡ የሕዝብ ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ መብቶች ፡ የሚነኩ ፡ ስለሆኑ ፡ በጠባቡ ፡ መተርጎም ፡ እንዳለባቸው ፡ በተጠቀሰው ፡ ጠቅላላ ፡ ዓላማ ፡ ይደግፋል ። ስለ ፡ ወንጀል ፡ የሚያወጡ ፡ ሕጎች ፡ ሁሉ ፡ በጠባቡ ፡ መተርጎም ፡ አለባቸው ፤ የሚለው ፡ በጠቅላላው ፡ ተቀባይነት ፡ ያለው ፡ አስተያየት ፡ የተመሠረተው ፡ በዚህ ፡ ሃሳብ ፡ ላይ ፡ ነው ።

ሁለተኛም ፡ መደምደሚያው ፡ በአውሮጳ ⁶³ ፡ ሕገ-መንግሥቶችም ፡ ሆነ ፡ ተራ ፡ ሕጎች ፡ የመያዝ ፡ ደንብ ፡ “በእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀል” ፡ ፅንሰ ፡ ሃሳብ ፡ የመጀመሪያ ፡ ምንጭ ፡ የተደገፈ ፡ ነው ። ገና ፡ በ፲፱፻፵፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ እንኳ ፡ የሰዊዝ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ “የእጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ወንጀለኛውን ፡ ሲይዘው ፡ ይችላል” ⁶⁴ ፡ የሚል ፡ አንቀጽን በረው ። በዚሁ ፡ ዓይነት ፡ ብዙ ፡ የአሁኑ ፡ ዘመን ፡ የአውሮጳ ፡ በአውሮጳ ፡ ሕግ ፡ የተነሳሱ ፡ ሕገ ፡ መንግሥቶች ⁶⁵ ፡ እና ፡ ሕጎች ⁶⁶ ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ ሲፈጸም ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእ

61 የአምባተኛው ፡ ጠቅላላ ፡ ስብሰባ ፡ ውሳኔ ፡ ቀ. ፫፻፱/፭ ፡ ታህግሥ ፡ ፪/፲፱፻፶፯ ፡ እ. ኤ. አ. ።
 62 ለምሳሌ ፡ ያህል ፡ አላይ ፡ በግርግር ፡ ግሰረጃ ፡ ቀ. ፳፮ ፡ የተጠቀሰውን ፡ የተባበሩት ፡ መንግሥታት ፡ “የመሠረተ ፡ ሃሳብ ፡ ረቂቅ” ፡ አንቀጽ ፡ ፮-፯ ፡ እና ፡ የሃሳቡን ፡ መግለጫ ፡ በገጽ ፡ ፻፮-፯ ፡ ይመለከቷል ።
 63 በዘመናዊ ፡ አንጻሩ ፡ አሜሪካን ፡ የመያዝ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ኢን ፡ ፍላግሬንት ፡ ዲላክት ፡ የሚለው ፡ ፅንሰ ፡ ሃሳብ ፡ “ያኸው ፡ ወገን ፡ እያለ ፡ የተፈጸመ” ፡ እና ፡ “ሲፈጸም ፡ በያኸው ፡ የተገኘ” ፡ በሚለው ፡ ሐረጎች ፡ ይገለጻል ። ገን ፡ ፍላግሬንት ፡ ዲሊት ፡ ከሚለው ፡ በአውሮጳ ፡ ሕግ ፡ መሰሉ ፡ ጋር ፡ ሲወዳደር ፡ ገና ፡ ያልተሰፋፋ ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ። የሁለቱን ፡ ሃሳቦች ፡ የጋራ ፡ ታሪክ ፡ ለግወቅ ፡ እም ፡ ፕሎብኮው ፡ “ዘ ፡ ዲፊሎፕሚንት ፡ እፍ ፡ ፕሪዚንት ፡ ደይ ፡ ከሪሚናል ፡ ፕርሲጃርስ ፡ ኢን ፡ ፎርፕ ፡ ኢንድ ፡ አሜሪካ” ፡ ሃርቫርድ ፡ ሎው ፡ ሪቪው ፡ ሾል ፡ ግፍ ፡ (፲፱፻፵፭ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ገጽ ፡ ፻፶፩ ፡ ፻፶፫ ፡ ፻፶፫ ፡ ይመለከቷል ። ስለ ፡ የአሁኑ ፡ ዘመን ፡ የአንጻሩ ፡ አሜሪካን ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ የመያዝ ፡ ሕግ ፡ በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የተብራራው ፡ ወደፊት ፡ እንደርስበታልን ። ይፀ ፡ ሕግ ፡ በሃሪስ ፡ ክሪሚናል ፡ ሎው ፡ ፩ኛ ፡ ኦቶም ፡ በእች ፡ ኤ ፡ ፖልመርና ፡ በኤች ፡ ፖልመር ፡ የተዘጋጀ ፡ ለንደን ፡ ፲፱፻፷፯) ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፯ ፡ እና ፡ የሚከተሉት ፡ እና ፡ ኤ ፡ በርኔት ፡ አር ፡ ቴይለር ፡ እና ፡ አርትሪስቲን “አሪስትጣዎዎች ፡ ሞሪንት ፡ ኤክስተንት ፡ ኤንድ ፡ ሶሻያል ፡ ኢምፕሪካክሽንስ” ፡ ጆርናል ፡ ሎው ፡ ክሪሚናል ፡ ሎው ፡ ክሪሚናሎጂ ፡ ኤንድ ፡ ፖሊስ ፡ ሳይንስ ፡ ሾል ፡ ግፍ ፡ (፲፱፻፶፭ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ በገጽ ፡ ፲፱፻-፶፪ ፡ ውስጥ ፡ በአጭሩ ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል ። እታች ፡ እንደምናየው ፡ በሕጉ ፡ አንቀጾች ፡ ፲፱-፳፩ ፡ ያለው ፡ የኢትዮጵያ ፡ “የእጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል” ፡ ፅንሰ ፡ ሃሳብ ፡ ከአውሮጳ ፡ የተወሰደ ፡ ነው ።
 64 የሚያዝያ ፡ ፳፫ ፡ ፲፱፻፶፱ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ በኢክፖሊ ፡ ደሞቲክ ፡ (ሲዊስ) ፡ ፕሮግራ ፡ ደ ፡ ሎዋ ፡ ኮንስቲትውሲዎኔል ፡ ሰር ፡ ሳ ፡ ሲበርቲ ፡ ኢንዲፔንዳንሳል ፡ ኤ ፡ ሰር ፡ ሲንቪዩ ፡ ሳቢሊቲ ፡ ጤ ፡ ዶሚሲል ፡ (ገጽ ፶ ፡ ፲፱፻፶፮ ፡ እ. ኤ. አ.) ገጽ ፡ ፻፶፯ ።
 65 ለምሳሌ ፡ የሚከተሉትን ፡ ሕገ ፡ መንግሥቶች ፡ ይመለከቷል ፡ ቤልጅግ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ (፲፱፻፵፭ ፡ እ. ኤ. አ.) ፡ አንቀጽ ፡ ፮ ፡ የብራቢል ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ (፲፱፻፶፮) ፡ እ. ኤ. አ. ፡ አንቀጽ ፡ ፶፱፩ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡ የቸሊ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ ፲፱፻፳፭ ፡ እ. ኤ. አ. ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡ የኢራን ፡ ሕ. መ ፡ ፲፱፻፶፮ ፡ እ. ኤ. አ. ፡ አንቀጽ ፡ ፳፫ ፡ የግሪክ ፡ ሕ. መ ፡ ፲፱፻፶፩ ፡ እ. ኤ. አ. ፡ አንቀጽ ፡ ፭ ፡ በኤ ፡ ፕሪሳ (አዘጋጅነት) ፡ ኮንስቲትውሽን ፡ እፍ ፡ ኔቨንስ ፡ በተባለው ፡ ውስጥ ፡ የተተረጎሙ ፡ ፻ኛ ፡ ኦቶሞች ፡ ዘ ፡ ሄግ ፡ ፲፱፻፶፮ ፡ እ. ኤ. አ. ፡ ፫ ፡ ሾልዮቶች ።
 66 ለምሳሌ ፡ በፍራንሻ ፡ ኮድ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፫ ፡ እና ፡ የሚከተሉት ፡ ተርክሽ ፡ ኮድ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፳፮ ፡ (የቤልጅግ) ኮድ ፡ ዲንስትሪክሲዮን ፡ ክሪሚናል ፡ አንቀጽ ፡ ፵፩ ፡ ፵፩ ፡ ፻፮ ፡ በጂ ፡ በርባይና ፡ ኢመሲክሲ ፡ ኤ ፡ ኮድ ፡ ቤልጅግ ፡ ጽጽኛው ፡ እትም ፡ በአር ፡ ፍቲንስና ፡ ጂ ፡ ብሎንዱው ፡ ብሪስልስ ፡ ፲፱፻፶፩ ፡ እ. ኤ. አ. ፡ ጳል ፡ ፪ ፡ (የኢጣሊያ) ፡ ኮዲቺ ፡ ዲ ፡ ፕርሲዱራ ፡ ፕናሌ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፲፱፯-፱፱ ፡ ከጂ ፡ ሳንታቢ ፡ ኢ ፡ ኮዲቺ ፡ ፕናል ፡ (ሚላኖ ፡ ፲፱፻፷፪ ፡ እ. ኤ. አ.) ።

ዛዝ፡ መያዝን፡ ይፈቅዳሉ፤ ወደፊት፡ እንደምናየውም፡ የሕጉንም፡ ህንሰ፡ ሃሳብ፡ የሚገልጹት፡ ከእነሱ የአዳዲስ ሕግ፡ በጣም፡ በተመሳሰለ፡ ቋንቋ፡ ነው ። ደግሞ፡ እነዚህ፡ የእጅ፡ ከፍንጅ፡ ወንጀሎችን፡ የሚገዙ፡ ልዩ፡ ደንቦች⁶⁷፡ አብዛኛውን፡ ጊዜ፡ የሚጸኑት፡ ለብርቱ፡ የእጅ፡ ከፍንጅ፡ ወንጀሎች፡ እንጅ፡ ለቀላል፡ “እጅ፡ ተፍንጅ”፡ ወንጀሎች፡ አለመሆኑን፡ መገንዘብ፡ ያሻል ። ለምሳሌ፡ በፈረንሳይ፡ አገር፡ አንድን፡ ሰው፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ለመያዝ፡ የሚቻለው “በእስራት፡ የሚያስቀጣ፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ብርቱ፡ ወይም፡ ቀላል፡ ወንጀል”⁶⁸፡ የተፈጸመ፡ እንደሆነ፡ ነው ። አንስተኛ፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀሎችን፡ ለምሳሌ፡ በእስር፡ የሚያስቀጡ፡ ቀላል፡ ወንጀሎችንና፡ ግንኛውንም፡ የደንብ፡ መተላለፍ፡ ወንጀሎችን፡ የፈጸሙ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ አይያዙም ። በሕገ፡ መንግሥቱ⁶⁹፡ በእንቀጽ፡ 95፡ ውስጥ፡ “ብርቱ”፡ ስለሚለው፡ ቃል፡ አተረጎጥንም፡ ያለውን፡ ጥያቄ፡ ወደ፡ ጉን፡ ትተን፡ የሕጉን፡ አውጭዳዊ፡ ምንጮች፡ ስንመለከት፡ ወንጀሉ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እና፡ ብርቱ፡ ካልሆነ፡ በስተቀር፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የማይፈቅደው፡ የእንቀጽ፡ 95፡ አግርኛው፡ ጽሑፍ፡ ከእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ ይልቅ፡ ትክክለኛ፡ መሆኑ፡ ግልጽ፡ ነው ።

እንግዲህ፡ ያለ፡ ፍ/ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ በሰፊው፡ የሚፈቅደው፡ የአንቀጽ፡ 95፡ የእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ ገዥነት፡ (ተቀባይነት)፡ የሌለው፡ መሆኑ፡ እውነት፡ ከሆነ፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫው፡ ሕግ፡ ውስጥ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ስለመያዝ፡ የሚናገሩት፡ አንቀጾች፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ መሆን፡ አለመሆናቸውን፡ መመርመር፡ ግድ፡ ይሆንብናል ። እነዚህ፡ አንቀጾች፡ የእንግሊዝኛውን፡ ጽሑፍ፡ በመከተል፡ ወንጀሉ፡ ብርቱ፡ እና፡ እጅ፡ ከፍንጅ፡ ሳይሆን፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የሚፈቅዱ፡ ከሆነ፡ ገዥ፡ ለሆነው፡ የአንቀጽ፡ 95ን፡ የአግርኛ፡ ጽሑፍ⁷⁰፡ ተቃራኒ፡ ስለሚሆኑ፡ ዋጋቢስና፡ ውድቅ፡ ሆነው፡ መቆጠር፡ አለባቸው ።

ወደፊት፡ እንደምናየው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የሚፈቅዱ፡ የሚቀጥሉትን፡ ሁለት፡ “ክፍል”፡ የሆኑ፡ ደንቦች፡ ይዟል ። አንቀጽ፡ 10፡ አጭረው፡ (እጅ፡ ከፍንጅ፡ ወንጀሎች)፡ አንቀጽ፡ 95፡ (ሌላ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ወንጀሎች) ። በመጀመሪያው፡ ክፍል፡ የተጠቀሱት፡ አንቀጾች፡ የሕገ፡ መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ 95፡ ከተወሰደበት፡ ከአውጭዳዊ፡ ሕግ፡ የተወሰዱ፡ ስለሆኑ፡ ምንም፡ ችግር፡ አይፈጥሩም ። በሁለተኛው፡ ክፍል፡ የተጠቀሱት፡ ግን፡ በእንግሊዝኛ፡ የጋራ፡ ብልጽግና፡ ሃገሮች፡ የመያዝ፡ ሕግ፡

67 በአውጭዳዊ፡ የሕግ፡ አጭረው፡ የእጅ፡ ከፍንጅ፡ ወንጀል፡ ሲፈጸም፡ በሥራ፡ ላይ፡ ከሚውሉት፡ ብዙ፡ ልዩ፡ የሥርዓት፡ ደንቦች፡ ውስጥ፡ ስራ፡ የሆኑ፡ የመያዝ፡ ሥልጣናት፡ እንዳንገኛቸው፡ ናቸው ። ለምሳሌ፡ ፍሪንጅ፡ ኮድ፡ አንቀጽ፡ 8፡ ምዕራፍ፡ 8፡ እና፡ በግርጌ፡ ግስረጃ፡ ቍ፡ 35፡ የተጠቀሱትን፡ ምንጮች፡ ይመለከታል ።

68 ፍሪንጅ፡ ኮድ፡ አንቀጽ፡ 8፡ እና፡ አንቀጽ፡ 8፡ ይመለከታል ። ከ1889፡ (እ. ኤ. አ.)፡ በፊት፡ ስለ፡ ፈረንሳይ፡ ሕግ፡ ፒ፡ በጣንና፡ ው፡ ፒናቴል፡ ትሬቱ፡ ደ፡ ድርዎ፡ ፍላ፡ ኤ፡ ደ፡ ከራሚናሎቲ፡ (ፓሪስ፡ 1889፡ እ፡ ኤ፡ አ)፡ ፑል፡ ዩ፡ ክፍል፡ 8፡ ይመለከታል ። ከአሁኑ፡ ሕግ፡ በፊት፡ ደንቦች፡ በቀላል፡ ወንጀሎች፡ ላይ፡ ተፈጻሚ፡ ስለመሆናቸው፡ ወይም፡ ስለመሆናቸው፡ ያልተጣራ፡ ሁኔታ፡ ነበር ። ነገር፡ ግን፡ ብርቱ፡ በሆኑት፡ ወንጀሎች፡ ላይ፡ ሁልጊዜ፡ ተፈጻሚነት፡ ሲኖራቸው፡ በደንብ፡ መተላለፍ፡ ወንጀሎች፡ ላይ፡ በጥራት፡ ጸንተው፡ አያውቁም ።

69 እታች፡ በግርጌ፡ ግስረጃ፡ 8፡ ጭ—ጭ፡ ጋር፡ የሚጻደውን፡ ዋናውን፡ ጽሑፍ፡ ይመለከታል ።

70 የተሻሻለው፡ ሕግ፡ መንግሥት፡ አንቀጽ፡ [88]

የተመሠረቱ ፡ ስለሆኑ ፡ በጠቅላላው ፡ በአንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ በአማርኛው ፡ ጽሑፍ ፡ ከተገለጸው ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ ማመዛዘኛ ፡ ጋር ፡ በቀጥታ ፡ ይጋጫሉ ።
የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡— የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀሎች ።

የሥነ ፡ ሥርዓቱ የሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፱ ፡ ፳፩ ፡ እና ፡ ፶⁷¹ ፡ እጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ለሚባሉ ፡ ወንጀሎች ፡ ፍች ፡ ከመስጠታቸውም ፡ ሌላ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ የአጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ የሠራ ፡ ወንጀለኛን ፡ ለመያዝ ፡ ይችላል ፡ ይላሉ ። እነዚህን ፡ አንቀጾች ፡ ከፈረንሳይ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት⁷² ፡ አንቀጽ ፡ ፶፫ ፡ ፷፫ ፡ እና ፡ ፷፫ ፡ ጋር ፡ ስናስተያያቸው ፡ የዚህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ የመያዝ ፡ ሕግ ፡ ምንጭ ፡ የአውሮጳ ፡ ሕግ ፡ መሆኑን ፡ ያለጥርጥር ፡ ያሳየናል ። የተጠቀሱትን ፡ የፈረንሳይ ፡ የኢትዮጵያ ፡ አንቀጾች ፡ መጀመርያ ፡ ልዩነታቸውን ፡ በመመልከት ፡ ልናመዛዝናቸው ፡ እንችላለን ።

71 አንቀጽ ፡ ፲፱—አጅ ፡ ተፍንጅ ፡ የሚባሉ ፡ ወንጀሎች ፡

(ጸ) አንድ ፡ ወንጀል ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ነው የሚባለው ፡ ወንጀል ፡ አድራጊው ፡ ወንጀሉን ፡ ሲሠራ የተያዘ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ለመሥራት ፡ ሲሞከር ፡ ወይም ፡ የወንጀሉን ፡ ሥራ ፡ እንደሚጸጸጠው ፡ ወይም ፡ የተያዘ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) ወንጀል ፡ አድራጊው ፡ የወንጀሉን ፡ ሥራ ፡ ከሚጸጸጠው ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ ሲሸጠው ፡ ምስክርነቱ ፡ ወይም ፡ ሕዝቡ ፡ የተከታተሉት ፡ ወይም ፡ የሕዝቡ ፡ ጫካትና ፡ እሪታ ፡ የተሰማ ፡ እንደሆነ ፡ ወንጀሉ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ መሰል ፡ እንደሆነ ፡ ይቆጠራል ።

አንቀጽ ፡ ፳—ተመሳሳይ ፡ ሁኔታዎች ።

አንድ ፡ ወንጀል ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በቀ፡ ፲፱ ፡ ሊጠቀስ ፡ የሚችለው ፡

(በ) ወንጀሉ ፡ በተሠራበት ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ ፖሊስ ፡ የተጠራ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡

(ሐ) ወንጀሉ ፡ ሲሠራ ፡ ወይም ፡ እንደተፈጸመ ፡ ወንጀሉ ፡ ከተሠራበት ፡ ቦታ ፡ የይድረሱልኛ ፡ እሪታ ፡ የተሰማ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ።

አንቀጽ ፡ ፳፮—የከስነና ፡ የመያዝ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አጀማመር ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውጤቶች ።

(ጸ) በቀ፡ጥር ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፳ ፡ በተዘረዘሩት ፡ ወንጀሎች ፡ መሠረት ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ ላይቀርብ ፡ ክስ ፡ ሊቀርብበት ፡ የማይችል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ እንዲቀርብበት ፡ አስፈላጊ ፡ ላይሆን ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ በሚያጋጥምበት ፡ ጊዜ ፡ ፍ/ቤት ፡ የሚሰጠው ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ላይኖር ፡ በቀ፡ጥር ፡ ፶፱ ፡ እና ፡ በተከታዮቹ ፡ ቀ፡ጥር ፡ መሠረት ፡ ወንጀለኛውን ፡ ለመያዝ ፡ ይቻላል ።

አንቀጽ ፡ ፶—የአጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ያለፍርድ/ቤት ትእዛዝ/ሰል፡መያዝ ።

ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የፖሊስ ፡ ሠራዊት ፡ ባልደረባ ፡ በቀ፡ጥር ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፳ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ከሦስት ፡ ወር ፡ በማያንስ ፡ ቀላል ፡ እስራት ፡ የሚያስቀጣ ፡ የአጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ወንጀል ፡ ሠራውን ፡ ለመያዝ ፡ ይችላል ።

72 እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቀ. ፳፮ ፡ የተጠቀሰው ፡

አንቀጽ ፡ ፶፫—በመፈጸም ፡ ላይ ፡ ያለ ፡ ብርቱ ፡ ወይም ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ ወይም ፡ ወንጀሉ ፡ እንደተፈጸመ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ብርቱ ፡ ወንጀል ፡ ወይም ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ ነው ። ደግሞ ፡ በብርቱ ፡ ወይም ፡ በቀላል ፡ ወንጀል ፡ የተከፈለ ፡ ለመሆኑ ፡ የሚያሳምን ፡ አድራጊት ፡ እንዳለቀ ፡ ወይም ፡ ሕዝቡ ፡ እየተጠራጠሩ ፡ የተጠረጠረውን ፡ ሰው ፡ የተከታተለው ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ የተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ ስታዎችን ፡ ይዞ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ብርቱ ፡ ወይም ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ አለ ።

ማንኛውም ፡ ብርቱ ፡ ወይም ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ እሳይ ፡ በተደነገገው ፡ ሁኔታ ፡ መሠረት ፡ ባይፈጸምም ፡ ወንጀሉ ፡ እሰው ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የተሠራ ፡ ሆኖ ፡ የቤቱ ፡ ኃላፊ ፡ ሕግ ፡ እስከባራውን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ ፖሊስ ፡ ሹም ፡ ወንጀሉን ፡ እንዲያረጋግጥ ፡ ከጠየቀው ፡ ወንጀሉ ፡ እንደ ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ብርቱ ፡ ወይም ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ ይቆጠራል ።

አንቀጽ ፡ ፶፯—ሕግ ፡ የእስራት ፡ ቅጣት ፡ ቤደነገገ ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፮ ፡ እስከ ፡ ፶፯ ፡ ስለጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀሎች ፡ ይጸናሉ ።

አንቀጽ ፡ ፷፫—አንድ ፡ በአሥራት ፡ የሚያስቀጣ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ብርቱ ፡ ወይም ፡ ቀላል ፡ ወንጀል ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ ወንጀለኛውን ፡ ለመያዝ ፡ እና ፡ እቅርቡ ፡ ለሆነው ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ ፖሊስ ፡ ሊያቀርበው ፡ ሥልጣን ፡ አለው ።

የፈረንሳይ፣ ሕግ፣ የእጅ፣ ከፍንጅ፣ ወንጀሎችን፣ በሁለት፣ ክፍል፣ ይመድባቸዋል፤ ይኸውም፣ የ“እጅ፣ ተፍንጅ”፣ እና፣ “ተመሳሳይ”፣ ወንጀሎች፣ ናቸው። የኢትዮጵያ፣ ሕግ፣ በነዚህ፣ ላይ፣ ሦስተኛ፣ ክፍል፣ ይጨምራል፣ ይኸውም፣ “እጅ፣ ተፍንጅ፣ መሰል”፣ ወንጀል፣ ነው⁷³። ሕጉ፣ ሦስተኛው፣ ክፍሎች፣ በአንድ፣ ዓይነት፣ መንገድ፣ ስለሚይዛቸው፣ እነዚህ፣ ስያሜዎች፣ በሥራ፣ ላይ፣ ሲውሉ፣ ምንም፣ ልዩነት፣ አያመጡም።

ትርጓሜ፣

ስለ፣ “እጅ፣ ተፍንጅ፣ ወንጀሎች”፣ (ስለ፣ ንዑስ፣ ክፍሎች፣ ጭምር)፣ ትርጓሜ፣ የኢትዮጵያ፣ የሕግ፣ አዘጋጅዎች፣ ከአውሮጳው፣ ሞዴል፣ ላይ፣ የወሰዱትም፣ የተውትም፣ አለ፣ “ወንጀል፣ አድራጊው፣ ወንጀሉን፣ ሲሠራ፣ የተያዘ፣ ሲሆን፣ ወይም... ወንጀሉን፣ ሥራ፣ እንደረጋመ፣ ወዲያውኑ፣ የተያዘ፣ ሲሆን”፣ በሚለው፣ “በእጅ፣ ተፍንጅ፣ ወንጀል”፣ ቀዋሚ፣ ትርጓሜ፣ ላይ፣ አንቀጽ፣ ፲፱፣ (፳፩) የእጅ፣ ተፍንጅ፣ መከራዎችን፣ ጨምሮበታል። ይህ፣ በቀዋሚው፣ ትርጓሜ፣ ላይ፣ ምናልባት፣ ብዙ፣ ለውጥ፣ አላመጣም፣ ይሆናል፤ ምክንያቱም፣ ወንጀል፣ ለመፈጸም፣ መሞከር፣ ራሱ፣ ወንጀል፣ ስለ፣ ሆነ፣ እንደ፣ ልዩ፣ ነገር፣ መቆጠር፣ ስለሌለበት፣ ነው⁷⁴። በቀዋሚው፣ ትርጓሜ፣ ላይ፣ ሌላ፣ “ጭማሪ”፣ በአንቀጽ፣ ፲፱፣ (፳፪) ይገኛል፤ ይኸውም፣ “ጨኸትና፣ እሪታ”፣ የተሰማ፣ እንደሆነ፣ የሚለውን፣ ሁኔታ፣ ይጨምራል። ይኸውም፣ ቢሆን፣ “ወንጀል፣ አድራጊው... ወዲያውኑ፣ ሲሸሽ፣ ምስክሮች፣ ወይም፣ ሕዝቡ፣ የተከታተሉት... እንደሆነ”⁷⁵፣ ከሚለው፣ ዓረፍተ፣ ነገር፣ የመጀመርያ፣ ክፍል፣ ጋር፣ አንድ፣ ስለ፣ ሆነ፣ ብዙ፣ ለውጥ፣ አያመጣም። በወንጀል፣ የተጠረጠረው፣ ሰው፣ “ብርቱ፣ ወይም፣ ቀሳል፣ ወንጀል፣ ለመሥራቱ፣ የሚያሳምኑ፣ ዕቃዎች፣ ይዞ፣ የተገኘ፣ እንደሆነ”⁷⁶፣ ወይም፣ ዱካን፣ ምልክቶች፣ ያሳዩ”፣ እንደሆነ፣ የሚሉትን፣ በፈረንሳይ፣ ሕግ፣ ውስጥ፣ ያሉ፣ ዋና፣ ዋና፣ ሁኔታዎች፣ የኢትዮጵያው፣ ሕግ፣ የገደፋቸው፣ (የተዋቸው)፣ ይመስላል። ሆኖም፣ ይህ፣ የሆነው፣ እነዚህን፣ ሁኔታዎች፣ ከእንግሊዝ፣ የጋራ፣ ብልጽግና፣ ግጥሞች፣ ሕግ፣ የተገኘው፣ አንቀጽ፣ ፶፩(፩)፣ (ረ) — (ሰ)”፣ በበቂ፣ አኳኋን፣ ይሸፍናቸዋል፣ በማለት፣ መሆኑ፣ ጥርጥር፣ የለውም።

በአንቀጽ፣ ፳፣ የተዘረዘሩት፣ “ተመሳሳይ፣ ሁኔታዎች”፣ በፈረንሳይ፣ ሕግ፣ አንቀጽ፣ ፶፫፣ ሁለተኛ፣ ንዑስ፣ አምድ፣ ከተጠቀሱት፣ “ተመሳሳይ፣ ሁኔታዎች” ጋር፣ በፎርም፣ ቢለያዩም፣ በመሠረቱ፣ አንድ፣ ናቸው። ምንም፣ እንኳ፣ የኢትዮ

73 አንቀጽ፣ ፲፱(፪)።
 74 የወንጀልኛ፣ መቅሜ፣ ሕግ፣ አንቀጽ፣ ፳፯ን፣ ይመለከታል። አንቀጽ፣ ፲፱፣ የመከራን፣ ወንጀል፣ ሞከርን፣ ይጨምራል፣ ወይ፣ ብሎ፣ አንድ፣ ሰው፣ ሲጠይቅ፣ መልሱ፣ “እይጨምርም”፣ መሆን፣ አለበት፤ ምክንያቱም፣ አለበለዚያ፣ በጭራሽ፣ ወንጀል፣ ያልሆነውን፣ አድራጊት፣ እንደ፣ “እጅ፣ ተፍንጅ፣ ወንጀል”፣ መቆጠር፣ ይሆናል። ያም፣ ሆነ፣ ይህ፣ አንቀጽ፣ ፶፣ በእንደዚህ፣ ያለሁኔታ፣ ያለ፣ ፍርድ፣ ቤት፣ ትእዛዝ፣ መገዛን፣ አይፈትድም።
 75 የሁለቱ፣ አጻጻፍ፣ አንድ፣ መሆን፣ በሚከተለው፣ አተረጎግቶም፣ ይታያል፡
 “Lorsque ... la personne soupçonnée est poursuivie par la clameur publique ...”
 የሚለው፣ “ሰውየውን፣ በጨኸትና፣ በእሪታ፣ የተከተሉት፣ እንደሆነ”፣ ተብሎ፣ ተተርጉሞአል። የኤስ፣ አርሚ፣ ጀጅ፣ አድቮኪት፣ ዲቪዥን፣ ፍሬንች፣ ኮድ፣ እፍ፣ ፒናል፣ ፕሮሲጀር፣ አንቀጽ፣ ፶፫፣ (ትርጉም፣ ፯፣ ቢላንጅ፣ ፲፱፻፳፣ እ. ኤ. አ. ያልታተመ፣ ሕግ፣ ፋኩልቲ፣ ቀ. ጋ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ)።
 76 አንቀጽ፣ ፶፫፣ ንዑስ፣ አንቀጽ፣ ፳፣ ፍራንች፣ ኮድ።
 77 እታች፣ ከግርጌ፣ ግሰረጃ፣ ቀ. ፻፳፣ እና፣ ከሚከተለው፣ ጋር፣ ከሚጻደው፣ ዋናው፣ ጽሑፍ፣ የተጠቀሰ።

አያው ፡ ድንጋጌ ፡ ከፈረንሳይ ፡ ትንሽ ፡ በርከት ፡ ያሉ ፡ ሁኔታዎች ፡ ቢሸፍንም ፡ የሚያገለግለው ፡ ያው ፡ አንድ ፡ ለሆነው ፡ ግብ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ እንደ ተሠራ ፡ ወዲያውኑ ፡ አንድ ፡ እርምጃ ፡ እንዲወሰድ ፡ ለማድረግ ፡ ነው ።

በአንቀጽ ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፳ ፡ “የእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀልን” ፡ ትርጓሜ ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ ሕጉ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፩ ፡ እና ፡ ፶ ፡ ይኸው ፡ ወንጀል ፡ በሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በኩል ፡ ስለሚያስከትላቸው ፡ ሁኔታዎች ፡ ይናገራል ፡ ለተራ⁷⁸ ፡ የእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀሎች ፡ ክስ ፡ እንዲቀርብበት ፡ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ፤ በተጨማሪም ፡ ተራ ፡ ወንጀልም ፡ ሆነ ፡ በግል ፡ አቤቱታ ፡ የሚያስከስሱ ፡ ወንጀል⁷⁹ ፡ እጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ከሆነና ፡ ከፍተኛው ፡ ቅጣት ፡ የሦስት ፡ ወር ፡ ቀላል ፡ እስራት ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ ከበድ ፡ ያለ ፡ ቅጣት⁸⁰ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ፖሊስም ፡ ሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ሰው⁸¹ ፡ ወንጀለኛውን ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ለይዘ ፡ ይችላል ። እዚህ ፡

78 በግል ፡ አቤቱታ ፡ ከሚያስከስሱ ፡ የተለየ ፡ ነው ፤ እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ ፡ ፲፮ ፡ ይመለከታል ።
79 ከዚያው ፡ በግል ፡ አቤቱታ ፡ በሚያስከስሱ ፡ ወንጀሎች ፡ አንቀጽ ፡ ፳፩(፪) ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ የሚፈቅደው ፡ ቢያንስ ፡ የታላ ፡ አቤቱታ ፡ ከቀረበ ፡ በኋላ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ከርክር ፡ ቀርቧል ። እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ ፡ ፮ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ግራፔን ፡ “ለመክሰስ ፡ መብተኛ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ አቤቱታ ፡ ቢቀርብ ፡ _____” ፡ ገጽ ፡ ፲፳፪—፳፫ ፡ ይመለከታል ። ምንም ፡ እንኳ ፡ አንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ በዚህ ፡ ግድን ፡ ቤተረትም ፡ የሚደገፍበት ፡ እንዳንድ ፡ ምክንያት ፡ ቢኖርም ፡ ይህን ፡ በአንቀጽ ፡ ፶ ፡ አያያዝም ፡ የተሻለው ፡ አስተያየት ፡ የእጅ ፡ ከፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ ቢፈጸም ፡ የተገዳውን ፡ ወገን ፡ ፈቃድ ፡ ሳይጠይቁ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ መፍቀድ ፡ ነው ።

አብዛኛዎቹ ፡ በግል ፡ አቤቱታ ፡ የሚያስከስሱ ፡ ወንጀሎች ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በሰው ፡ ፊት ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ አይፈጸሙም ። በሰው ፡ ፊት ፡ ከተፈጸሙም ፡ ወሬው ፡ መነዛቱ ፡ ስለማይቀር ፡ የወንጀለኛው ፡ መያዝ ፡ የወሬውን ፡ መነዛት ፡ አምብዛም ፡ አያብሰውም ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ በግል ፡ አቤቱታ ፡ የሚያስከስሱ ፡ ወንጀሎች ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ በተፈጸሙ ፡ ጊዜ ፡ የተገዳው ፡ ወገን ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ቀሎ ፡ ያልተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ወንጀለኞቹ ፡ (ለምሳሌ ፡ የይናቶ ፡ ወንጀል ፡ የፈጸሙት) እንዲያዙ ፡ መደረግ ፡ አለበት ። መጀመርያ ፡ የተገዳው ፡ ወገን ፡ አቤቱታ ፡ ያቅርብ ፡ ከተባለ ፡ አቤቱታው ፡ እስኪቀርብ ፡ ድረስ ፡ ወንጀሉ ፡ “እጅ ፡ ከፍንጅ” ፡ መሆኑ ፡ ይቀራል ። እታች ፡ ከግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ ፡ ፳፯—፳፮ ፡ ጋር ፡ የሚሄደውን ፡ የናውግ ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።

ያም ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ የተገዳው ፡ ወገን ፡ “ክስ ፡ እንዳይጀምር” ፡ ከፈለገ ፡ (የወንጀለኛ ፡ መ. ሕ. ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መጽሐፍ ፡ ፪ ፡ አንቀጽ ፡ ፩ ፡ ምዕራፍ ፡ ፫) ፡ ይህ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ አለመፈለጉ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፩(፪) ፡ መሠረት ፡ መያዝን ፡ ይከለክላል ።

80 በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ የፈረንሳይም ፡ ሕግ ፡ ማንኛውም ፡ በተራ ፡ ሰው ፡ ወንጀለኛውን ፡ እንዲይዝ ፡ ይፈቅዳል ። በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ ፡ ፳፪ ፡ የተጠቀሰውን ፡ አንቀጽ ፡ ፳፫ ፡ ይመለከታል ። በፈረንሳይም ፡ በሌሎች ፡ የኢውሮጵላሃገርችባሕግ ፡ አድዋች ፡ በእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀሎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሆኑ ፡ ሌሎች ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ደንቦች ፡ (እላይ ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪያ ፡ ቍ ፡ ፳፮ ፡ ይመለከታል) በእትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ አልተጨመሩም ፤ ምክንያቱም ፡ የአገግታቱም ፡ የአገግታቱም ፡ አካላት ፡ ስለማይኖራቸው ፡ ነው ።

81 አንቀጽ ፡ ፶ ፡ “ከሦስት ፡ ወር ፡ በማያንስ ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡ የሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ” ፡ በሚል ፡ ትንሽ ፡ በሚያሻማ ፡ ቋንቋ ፡ ይናገራል ። ይህን ፡ ሲል ፡ “ወንጀሉ ፡ ቢያንስ ፡ ቢያንስ ፡ ከፍተኛው ፡ ቅጣት ፡ የሦስት ፡ ወር ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡ ወይም ፡ ጽኑ ፡ እሥራት ፡ ወይም ፡ ሞት ፡ የሚያስቀጣ ፡ የሆነ” ፡ ማለቱ ፡ መሆኑ ፡ በጣም ፡ የሚመስል ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ለምሳሌ ፡ ከ“አንድ ፡ ወር ፡ በማያንስ ፡ ቀላል ፡ እሥራትና ፡ የገንዘብ ፡ መቀራ ፡ የሚያስቀጣው ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፻፲፮ ፡ የተከለከለው ፡ ወንጀል ፡ (የሰውን ፡ ንብረት ፡ ለመፈተሽ ፡ ለመበርበር ፡ ወይም ፡ ዕቃውን ፡ ለመያዝ ፡ የተሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ (መብት) ፡ ከመጠኑ ፡ ስለማለፍ) ፡ በእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ መልክ ፡ ሲፈጸም ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በመጨረሻ ፡ በአጥፊው ፡ ላይ ፡ የሚፈረድበት ፡ መቀጫ ፡ የአንድ ፡ ወር ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡ ብቻ ፡ ቢሆንም ፡ ወንጀሉ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ዓመታት ፡ በሚደርስ ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡ የሚያስቀጣ ፡ ስለሆነ ፡ በአንቀጽ ፡ ፶ ፡ መሠረት ፡ አድራጊውን ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲያዝ ፡ ያደርገዋል ። (የወ. መ. ሕ. አንቀጽ ፡ ፻፩) ። ብርቱ ፡ ለሆኑ ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀሎች ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ ይፈቀዳል ። የሚለውን ፡ ሕግ ፡ መንግሥታዊ ፡ መሠረተ ፡ ዓላማ ፡ እንዲደግፍ ፡ የተደነገገ ፡ ስለሆነ ፡ አንቀጽ ፡ ፶ን ፡ በጽኑ ፡ እሥራት ፡ ወይም ፡ በሞት ፡ የሚያስቀጠው ፡ ወንጀሎችን ፡ እንዳይሸፍን ፡ አድርጎ ፡ ማንበብ ፡ መስመር ፡ መልቀቅ ፡ ይሆናል ።

ላይ፡ በሕገ፡ መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ ውስጥ፡ “ብርቱ”፡ ለሚለው፡ ቃል፡ አተረጎም፡ ፍንጭ፡ እናገኛለት፡ ይሆናል። በፈረንሳይ፡ ሕግ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ለእጅ፡ ተፍንጅ፡ ብርቱ፡ ወንጀሎች (ክሪም)⁸²፡ እና፡ ለአንዳንድ፡ ቀላል፡ ወንጀሎች (ዴሊ)⁸³፡ ሲፈቀድ፡ ለደንብ፡ መተላለፍ (ኮንትራትንሲዩን)⁸⁴ ግን፡ እንደማይፈቅድ፡ አይተናል። የተጠቀሱት፡ የኢትዮጵያ፡ ድንጋጌዎች፡ ከአውሮጳ፡ የተወሰዱ፡ መሆናቸውን፡ ከተቀበልን፡ “ብርቱ”፡ የሚለው፡ ቃል፡ በአውሮጳ፡ ሕግ፡ “ክሪም”፡ እና፡ “ዴሊ”፡ የሚባሉትን፡ ማለት፡ ከባድና፡ ቀላል፡ ወንጀሎችን፡ የሚጠቀልል፡ ይመስላል⁸⁵። ከፍተኛው፡ ቅጣታቸው፡ ከሦስት፡ ወር፡ ቀላል፡ እሥራት፡ በታች፡ የሆኑ፡ ወንጀሎችን፡ ሁሉ፡ ለይቶ፡ በማስቀረቱ፡ አንቀጽ፡ ፶፡ ከፈረንሳይ፡ ደንብ፡ ጋር፡ በጣም፡ ይቀራረባል። ምክንያቱም፡ በፈረንሳይ፡ ሕግ፡ የደንብ፡ መተላለፍ፡ ወንጀል፡ ከሁለት፡ ወር፡ ባልበለጠ፡ እሥራትና፡ ከሁለት፡ መቶ፡ አዲስ፡ ፍራንክ፡ ባልበለጠ፡ የገንዘብ፡ መቀጫ፡ ስለሚቀጡ፡ ነው። በዚህ፡ የአሳብ፡ አደራደር፡ መሠረት፡ በሕገ፡ መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ ውስጥ፡ “የብርቱ፡ ወንጀል”፡ ትርጓሜ፡ በሥነ፡ ሥርዓቱ፡ ሕግ፡ በአንቀጽ፡ ፶፡ ባጥጋቢና፡ በተስማማ፡ መንገድ፡ ተሰጥቷል።

ስለእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ ሕግ፡ በሥራ፡ ላይ፡ መዋል፡—ወንጀሉ፡ እንደተሠራ፡ ወዲያውኑ፡ ስለመገለጹና፡ በሕዝብ፡ ፊት፡ ስለመፈጸሙ።

ስለ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀሎች፡ ከንጋገር፡ መነሳት፡ ያለባቸው፡ ከእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ ሁለት፡ ክፍሎች፡ ጋር፡ የሚመሳሰሉ፡ ሌሎች፡ ሁለት፡ ጉዳዮች፡ አሉ። እነዚህም፡ ወንጀሉ፡ እንደተሠራ፡ ወዲያውኑ፡ መገለጹና፡ የወንጀሉ፡ በሰው፡ ፊት፡ መፈጸም፡ ናቸው። የመጀመሪያው፡ ክፍል፡ “የወንጀሉን፡ ሥራ፡ እንደፈጸመ”⁸⁶ “ወንጀሉ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ”⁸⁷፡ “ወዲያውኑ”፡ ፖሊስ፡ የተጠራ፡ እንደሆነ⁸⁸፡ እና፡ የሕዝቡ፡ እራታ፡ ... የተሰማ፡ እንደሆነ⁸⁹፡ በሚሉት፡ ንዑስ፡ ሐረጎች፡ ውስጥ፡ ይታያል። (እጋኛው፡ የደራሲው፡ ነው)። ይኸውም፡ የሚከተሉትን፡ ዋና፡ ዋና፡ ጥያቄዎች፡ ያስነሳል።— ወንጀሉ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ ሲል፡ “በኋላ”፡ ማለት፡ ምን፡ ያህል፡ ጊዜ፡ ነው? “ወዲያውኑ”፡ ማለትስ፡ ምን፡ ያህል፡ ጊዜ፡ ነው? ከተሠረቀ፡ ከሁለት፡ ሣምንት፡ በኋላ፡ ባለሦስቱ፡ ወንጀለኛውን፡ መንገድ፡ ላይ፡ በያ

82 ብርቱ፡ ወንጀል፡ ሞት፡ ወይም፡ ከባድ፡ የጉልበት፡ ሥራ፡ ያለበት፡ እሥራትና፡ ለብሔራዊ፡ መብቶችን፡ ማጣትን፡ የመሰሉ፡ ከባድ፡ ቅጣቶች፡ የሚያስቀጣ፡ ወንጀል፡ ነው። ፍሬንች፡ ፒናል፡ ኮድ፡ አንቀጽ፡ ፩፡ ፮፡ ፭፡ (ትርጉም፡ ፲፮፡ ሞሪዮ፡ እና፡ ጂ፡ መሐር፡ ለንደን፡ ፲፱፻፳፡ እ. ኤ. አ.)

83 ቀላል፡ ወንጀል፡ ከአምስት፡ ዓመታት፡ እሥራትና፡ ከገንዘብ፡ መቀጫ፡ በላይ፡ የሚያስቀጣ፡ ወንጀል፡ ነው። ከዚያው፡ አንቀጽ፡ ፱።

84 የደንብ፡ መተላለፍ፡ ወንጀል፡ ከሁለት፡ ወር፡ በማይበልጥ፡ እሥራትና፡ ከ፪፻፡ አዲስ፡ ፍራንክት፡ በላይ፡ የሚያስቀጣ፡ ወንጀል፡ ነው። ከዚያው፡ አንቀጽ፡ ፱፻፳፩—፳፮።

85 ነገር፡ ግን፡ ለሕገ፡ መንግሥቱ፡ ድንጋጌ፡ ምንጭ፡ ነው፡ ያልነው፡ የተባበሩት፡ መንግሥታት፡ ውሳኔ፡ የፈረንሳይ፡ ጽሑፍ፡ ብርቱ፡ ወንጀልንም፡ ሆነ፡ ቀላል፡ ወንጀልን፡ አያነሳም። ውሳኔው፡ የሚለው፡— “የቆመውን፡ ሕግ፡ ጥሶ፡ ብርቱ፡ ወንጀል፡ ሲፈጽም፡ ካልተገኘ፡ በስተቀር፡ ግንም፡ ሰው፡ አግባብ፡ ያላቸው፡ ባለሥልጣናት፡ ትእዛዝ፡ ካልሰጡ፡ በቀር፡ ሲያዝ፡ ወይም፡ በማረፊያ፡ ቤት፡ እንዲቆይ፡ ሲደረግ፡ አይችልም”፡ ነው። እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፳፮፡ የተጠቀሰው፡ የጠቅላላ፡ ስብሰባው፡ ውሳኔ፡ ቍ. ፪፻፱(፭)።

86 እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፳፩፡ የተጠቀሰው፡ ዘ፡ ፍሬንች፡ ፒናል፡ ኮድ፡ አንቀጽ፡ ፪፻፳፩—፳፮።

87 አንቀጽ፡ ፲፱(፩)።
88 አንቀጽ፡ ፲፱(፪)።
89 አንቀጽ፡ ፳(ሀ)።

የውና፣ ከአላፊ፣ አግዳሚው፣ ጋር፣ በመተጋገዝ፣ አባርር፣ እንዲይዘው፣ ሕጉ፣ ይፈቅድለታልን? ወይስ፣ በአንቀጽ፣ ፲፱፣ (፪)፣ ውስጥ፣ “ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ በኋላ”፣ ሲል፣ “ወዲያውኑ፣ ወንጀሉ፣ እንደ፣ ተፈጸመ፣” ማለቱ፣ ነው? ⁹⁰

ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ ከ፲፪፣ ሰዓት፣ በኋላ፣ ወንጀለኛው፣ ወንጀሉ፣ እተፈጸመበት፣ ቦታ፣ ቢገኝ፣ የፖሊስ፣ ያለ፣ ፍርድ፣ ቤት፣ ትእዛዝ፣ እንዲይዘው፣ አንቀጽ፣ ፲፱(፩)፣ (ሁልጊዜም፣ ከአንቀጽ፣ ፱፣ ጋር፣ ሲነበብ)፣ ሥልጣን፣ ይሰጠዋልን? ከ፳፬፣ ሰዓት፣ በኋላስ? ከ፳፰ስ? እነዚህን፣ ጥያቄዎች፣ መለስ፣ “በኋላ”፣ ሲል፣ ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ በኋላ፣ ይህን፣ ጊዜ፣ ያህል፣ ነው፣ ብሎ፣ ወሰን፣ ማበጀት፣ ስለሆነ፣ ቀላል፣ አይደለም።

ስለዚህ፣ ጉዳይ፣ የውጭ፣ ምንጮችን ⁹¹፣ ብቻ፣ ሳይሆን፣ ደንቦቹ፣ የተደነገጉበትን፣ ዓላማ፣ በመመልከት፣ ለጥያቄዎቹ፣ አመላላስ፣ ደህና፣ ፍንጭ፣ ለማግኘት፣ ይቻላል፣ ይሆናል። ሕጉ፣ ማንኛውም፣ ሰው፣ ፍርድ፣ ቤት፣ አስቀድሞ፣ ጉዳዩን፣ እጥንቶ፣ እንዲይዝ፣ ካልፈቀደ፣ አይያዝም፣ ከሚለው፣ መሠረታዊ፣ ሕግ፣ ከነዚህ፣ የተለዩ፣ ሁኔታዎች፣ ላይ፣ ለምን፣ እንዳይጸና፣ ያደርጋል? ያለ፣ ፍርድ፣ ቤት፣ ትእዛዝ፣ መያዝ፣ በፍርድ፣ ቤት፣ ትእዛዝ፣ ከመያዝ፣ የሚሻልበት፣ በፍጥነት፣ አንድ፣ እርምጃ፣ በመውሰድ፣ ወደ፣ ፍርድ፣ ቤት፣ ሄዶ፣ የመያዝ፣ ትእዛዝ፣ በማውጣት፣ የሚባክነውን፣ ጊዜ፣ በማዳኑ፣ ነው። ኤውሮጳዊ፣ ጸሐፊዎች፣ በጸፉት፣ መሠረት፣ የአጅ፣ ተፍንጅ፣ ወንጀሎች፣ ሲፈጸሙ፣ ከፍርድ፣ ቤት፣ የመያዝ፣ ትእዛዝ፣ እንደ፣ ማውጣት፣ ያሉ፣ ጊዜ፣ የሚፈጁ፣ ሥነ፣ ሥርዓቶች፣ እንዲዘሰሉ፣ የሚፈቀደው፣ ወይም፣ አስፈላጊ፣ የሚሆነው፣ በሦስት፣ ምክንያቶች፣ ነው።—ለማገድ፣ ለመከታተል፣ እና፣ እርግጠኛነት፣ ነው። ማገድ፣ አግባብ፣ የሚሆነው፣ ወንጀለኛው፣ ፍሬ፣ እንዳይሰበሰብ፣ ለማገድ፣ ወዲያውኑ፣ ከመያዝ፣ በቀር፣ መንገድ፣ የሌለ፣ እንደሆነ፣ ነው። ⁹²

መከታተል፣

ወንጀለኛው፣ እንዳያመልጥ፣ ለማገድ፣ ሲባል ⁹³፣ እና፣ ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ በኋላ፣ ሲቆይ፣ ሲለወጥ፣ ወይም፣ ሲጠፋ፣ የሚችለውን፣ መረጃ፣ እንዳለ፣ እንዲገኝ፣ ለማድረግ፣ ሲባል፣ የሚደረገውን፣ መያዝ፣ ይመለከታል ⁹⁴። እርግጠኛነት፣ የሚያመለክተው፣ ወንጀለኛው፣ ወንጀሉን፣ ሲሠራ፣ አጅ፣ ተፍንጅ፣

90 አንቀጽ፣ ፳(ሳ)።
91 በአግርኛው፣ ጽሑፍ፣ “ወዲያውኑ”፣ የሚለው፣ ቃል፣ ይገኛል።
92 ለምሳሌ፣ በፈረንሳይ፣ ሕግ፣ ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ በኋላ፣ እስከ፣ አርባ፣ ስምንት፣ ሰዓታት፣ ድረስ፣ ያለውን፣ ጊዜ፣ ይሸፍናል፣ ተብሎ፣ የተተረጉመው፣ (በግርጌ፣ ማስረጃ፣ ቍ. ፳፮፣ የተጠቀሰ፣ ፕሮቲል፣ ሻል፣ ፪፣ ከፍል፣ ፩፻፪፻፳፭)፣ “ለተላሉ፣ ወንጀል፣ መፈጸም፣ የተቃረበ፣ ጊዜ”፣ የሚለው፣ ንዑስ-ሐረግ፣ (አንቀጽ፣ ፵፩፣ (አሮጌው)፣ ኮድ፣ ደንብትሪክሽን፣ ክሪሚናል)፣ “በአድራጎት፣ በጣም፣ የተቃረበ፣ ጊዜ”፣ ወደሚለው፣ ወንጀሉ፣ ከተፈጸመ፣ በኋላ፣ እስከሰላሳ፣ ሰድስት፣ ሰዓታት፣ ድረስ፣ ያለውን፣ ጊዜ፣ ወደሚሸፍነው፣ ጠበቅ፣ ያለ፣ ደንብ፣ ተለውጦአል፣ ይሸውም፣ ጊዜ፣ በጣም፣ በዝታል፣ የሚል፣ ውሳኔ፣ አለ፣ የሲፕቲምበር፣ ፳፣ ፲፱፻፳፭፣ ውሳኔ፣ (ቻምብር፣ ጸክሎ)፣ ደይ፣ ፈራንሳ)፣ ዲ፣ ሲ፣ ፒ፣ ስሜን፣ ጆድ፣ ሲሪ፣ ጆ፣ ፲፱፻፳፭፣ እ. ኤ. አ. ንዑስ፣ አንቀጽ፣ ፩፻፪፻፳፭፣ (ንጉድርን፣ ይመለከታል)።
“በኋላ፣ ወዲያውኑ”፣ እና፣ “እንደተፈጸመ”፣ የሚሉት፣ ቃላት፣ በጣሲያን፣ ሕግ፣ ከፈረንሳይ፣ ተመሳሳይ፣ ድንጋጌ፣ ይልቅ፣ ጠብብ፣ ያል፣ ትርጉም፣ ተሰጥቶአቸዋል፣ ወንጀል፣ ከተፈጸመ፣ ከሦስት፣ ሰዓት፣ በኋላ፣ የተደረገ፣ መያዝ፣ ትክክለኛ፣ ነው፣ ተብሏል፣ ካማ፣ ሲዝ፣ ፪፣ ፲፮፣ ግጂዎ፣ ፲፱፻፵፱፣ ሲስቴ፣ ኦች፣ ፔን፣ ፲፱፻፵፱፣ ፪፣ ፲፱፻፶፬፣ ለአንቀጽ፣ ፳፮፣ መገለጫ፣ እላይ፣ በግርጌ፣ ማስረጃ፣ ቍ. ፳፮፣ በተጠቀሰው፣ በ፣ ኮሚቴ፣ ዲ፣ ፕሮሲዩራ፣ ፔላል።
93 እላይ፣ በግርጌ፣ ማስረጃ፣ ቍ. ፳፮፣ የተጠቀሰው፣ ኢክስፖዚ፣ ዲ፣ ጭቲ፣ ገድ፣ ፪፻፶፫።
94 ከዚያው።

ከተያዘ፡ ወንጀል፡ አልሠራም፡ ይሆናል፡ የሚል፡ ጥርጣሬ፡ ምንም፡ ስለሌለ፡ እንደ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ያለ፡ መተማመኛ⁹⁵፡ አለማስፈለጉን፡ ነው⁹⁶ ።

ምንም፡ እንኳ፡ እነዚህ፡ ክርክሮች፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀሎች፡ በተሠሩ፡ ጊዜ፡ ሰፊ፡ የመያዝ፡ መብት፡ እንዲኖር፡ የሚደግፉ፡ ቢሆኑም፡ የመጀመሪያዎቹ፡ ሁለት፡ ክርክሮች፡ እጅ፡ ከፍንጅ፡ ላልሆኑ፡ ወንጀሎችም፡ ሊያገለግሉ፡ ይችላሉ ። ለምሳሌ፡ አንድ፡ ፖሊስ፡ አንድ፡ ወንጀል፡ ከተፈጸመ፡ ከወራት፡ ወይም፡ ከዓመታት፡ በኋላ፡ የተጠረጠረውን፡ ወንጀለኛ፡ በአንድ፡ የባቡር፡ ጣቢያ፡ ቢያገኘውና፡ ከመያዙ፡ በፊት፡ የፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ለማውጣት፡ ቢሔድ፡ ወንጀለኛው፡ ያመልጠው፡ ይሆናል፡ እንደዚሁም፡ ወንጀሉ፡ በተፈጸመ፡ በሦስተኛው፡ ማምንት፡ የተጠረጠረው፡ ወንጀለኛ፡ ከአረፈበት፡ ሆቴል፡ ሊለቅቅ፡ መሆኑን፡ የሰማ፡ ፖሊስ፡ ወደአረፈበት፡ ሆቴል፡ ገብግቦ፡ ወንጀለኛውን፡ ያለፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ካልያዘው፡ ወንጀለኛው፡ የወንጀሉን፡ ፍሬ፡ ይዞ፡ ሊያመልጠው፡ ይችላል ። ሆኖም፡ ምንም፡ እንኳ፡ በአንዳንድ፡ ረገድ፡ እንደዚህ፡ ባሉ፡ ልዩ፡ (ግን፡ እጅ፡ ከፍንጅ፡ ባልሆኑ)፡ ሁኔታዎች፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ጠቃሚ፡ ቢሆንም፡ መርሳት፡ የሌለባን፡ የዚህን፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የተለየ፡ ፍጥረትና፡ ሌሎች፡ በርከት፡ ያሉ፡ “ልዩ፡ ሁኔታዎችን” ለመሸፈን፡ ሲባል፡ አገልግሎቱ፡ እየጨመረ፡ ሲሄድ፡ ሕገ፡ መንግሥቱ፡ ለተራ፡ ሁኔታዎች፡ የመሠረተው፡ የዳኝነት፡ ዋስትና፡ ጭራቹን፡ እንዳይጠፋ፡ የሚያወጋ፡ መሆኑን፡ ነው ። ስለዚህና፡ ደግሞም፡ የወንጀሉ፡ ሥራ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ የሚያልፈው፡ እያንዳንዱ፡ ደቂቃ፡ ስለ፡ ተጠርጣሪው፡ ሰው፡ ወንጀለኛነት፡ እርግጠኛ፡ ለመሆን፡ ያለንን፡ ዕድል፡ እያመነመነው፡ ስለሚሄድ፡ አንቀጽ፡ ፲፱፡ እና፡ ፳፡ በጠባቡ፡ መተርጎም፡ አለባቸው ። ስለዚህ፡ በአንቀጽ፡ ፲፱፡ እና፡ ፳፡ ያለው፡ ጉዳይ፡ ማለት፡ “ወንጀሉ፡ ከተፈጸመ”፡ በኋላ፡ “ወዲያውኑ”፡ እና፡ ይህን፡ የመሰለው፡ አንጋገር፡ ሁሉ፡ በጠባቡ፡ ቢበዛ፡ ወንጀሉ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ በጥቂት፡ ሰዓቶች፡ እንዲል፡ ሆኖ፡ ቢተረጎም፡ በጣም፡ የተሻለ፡ ነው ። ወንጀሉ፡ የተፈጸመው፡ ወይም፡ የወንጀሉ፡ ውጤት፡ የደረሰው፡ በ“ሕዝብ”፡ ፊት፡ መሆን፡ አለበት ፤ የሚሰው፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ ሁለተኛው፡ ዋና፡ ክፍል፡ ወንጀለኛው፡ ወንጀሉን፡ ሲሠራ፡ ወይም፡ ለመሥራት፡ ሲሞክር፡ “የተያዘ”⁹⁷፡ እንደሆነ፡ “ምስክሮቹ፡ ወይም፡ ሕዝቡ፡ የተከተሉት”⁹⁸፡ እንደሆነ፡ “የሕዝቡ፡ ጨክኮትና፡ እራታ፡ የተሰማ”⁹⁹፡ እንደሆነ፡ “ወንጀሉ፡ ከተሠራበት፡ ቦታ”፡ ፖሊስ፡ የተጠራ¹⁰⁰፡ እንደሆነ፡ ወይም፡ ወንጀሉ፡ ከተሠራበት፡ ቦታ፡ “የድረሱልኝ፡ እራታ፡ የተሰማ”¹⁰¹ ፤ እንደሆነ፡ በሚሉትና፡ እነዚህን፡ በመሳሰሉት፡ ሐረጎች፡ ውስጥ፡ ያለ፡ ይመስላል ። (አጋኖው፡ የደራሲው፡ ነው) ። በእንደዚህ፡ ያሉት፡ ሁኔታዎች፡ ያለፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ወንጀለኛውን፡ መያዝ፡ እንዲቻል፡ የሚፈቅደው፡ መሠረተ፡ ሃሳብ፡ (ፖሊስ)፡ ወንጀሉ፡ በሕዝብ፡ ፊት፡ ስለተፈጸመ፡ ስለ፡ ሰውየው፡ ወንጀለኛነት፡ ጥርጣሬ፡ ባለመኖሩ፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ ለደረሰው፡ የሕዝብ፡ ፀጥታ፡ ምክንያት፡

95 እላይ፡ በግርጌ፡ ግስረጃ፡ ቀጥ ጭፍ፡ የተጠቀሰ፡ በ-ዛትናና፡ ፒናቴል፡ ሸልዎም፡ ፪፡ ክፍል፡ እላይ፡ በግርጌ፡ ግስረጃ፡ ቀጥ ጭፍ፡ የተጠቀሰ፡ ፕሎስኮው፡ ገጽ፡ ፱፻፵፫-፵፭ ።
96 ከዚያው ።
97 አንቀጽ፡ ፲፱(፩) ።
98 አንቀጽ፡ ፲፱(፪) ።
99 ከዚያው ።
100 አንቀጽ፡ ፳(ሀ) ።
101 አንቀጽ፡ ፳(ለ) ።

የሆነውን ፡ ሰው ፡ ከቦታው ፡ በማስወገድ ፡ የሕዝቡን ፡ ፀጥታ ፡ መመለስ ፡ ያስፈልጋል ፤ በሚለው ፡ አስተያየት ፡ ጭምር ፡ የተደገፈ ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ወንጀለኛው ፡ ወይም ፡ አባሪዎቹ ፡ በሰው ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ በማድረስ ፡ ወይም ፡ በግርግር ፡ ወንጀለኛውን ፡ በመግደል ፡ የባሰ ፡ የፀጥታ ፡ መደፍረስ ፡ እንዳይፈጠር ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ አስቸኳይ ፡ እርምጃ ፡ መውሰድ ፡ አስፈላጊ ፡ ይሆን ፡ ይሆናል ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንዳየነው ፡ አንድ ፡ ወንጀለኛ ፡ በሕዝብ ፡ ፊት ፡ ሲፈጽምና ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የተነሳውን ፡ የጥቃት ፡ መታወክ ፡ ለማቅም ፡ ሲባል ፡ ያለፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ወንጀለኛውን ፡ መያዝ ፡ ያስፈልጋል ፤ የሚባለው ፡ ለምን ፡ እንደሆነ ፡ ለመረዳት ፡ አያዳግትም ።

አንድ ፡ ወንጀል ፡ እጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ነው ፡ እንዲባል ፡ በ“ሕዝብ” ፡ ፊት ፡ የተደረገ ፡ ወይም ፡ በ“ሕዝብ” ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ውጤት ፡ ያስከተለ ፡ መሆን ፡ ያስፈልገዋል ፡ ካልን ፡ አስቲ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፳ ፡ በአንድ ፡ ጉዳይ ፡ እንዴት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንደሚውሉ ፡ እንመልከት ። በአንድ ፡ የተፈቀደ ፡ የሕዝብ ፡ ስብሰባ ፡ ላይ ፡ ብጥብጥ ፡ ተነሳ ፡ እንበል ፤ አንድ ፡ ፖሊስ ¹⁰² ፡ አቶ ፡ እገሌና ፡ አቶ ፡ እንተኔ ፡ በስብሰባው ፡ መሐል ፡ ሲጋፋና ፡ ሲጨቃጨቁ ፡ ይደርስባቸዋል ፤ ከከበቡአቸው ፡ ውስጥ ፡ ሦስት ፡ አራት ፡ ሰዎች ፡ ለፖሊሱ ፡ በጥባጫ ፡ አቶ ፡ እገሌ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ስለነገሩት ፡ ፖሊሱ ፡ በአንቀጽ ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፶ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ በተፈቀደው ፡ መሠረት ፡ እገሌ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፹፱ን ፡ በመተላለፍ ፡ ወንጀል ፡ “ሲሠራ ፡ ተገኝቷል” ፡ ብሎ ፡ ይይዘዋል ። በኋላ ፡ ግን ፡ እውነተኛው ፡ በጥባጭ ፡ አቶ ፡ እንተኔ ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ፤ አቶ ፡ እገሌ ፡ እንዲያውም ፡ የስብሰባው ፡ ሊቀ ፡ መንበር ፡ በመሆኑ ፡ በጥባጫን ፡ አቶ ፡ እንተኔን ፡ ከስብሰባው ፡ ለማስወጣት ፡ ሲገፋው ፡ ነው ፡ ፖሊሱ ፡ የደረሰ ፤ ጥቂቶችም ፡ ሰዎች ፡ በሐሰት ፡ በጥባጫ ፡ አቶ ፡ እገሌ ፡ ነው ፡ ስላሉት ፡ ፖሊሱ ፡ ያላጠፋውን ፡ ሰው ፡ መያዙም ፡ ተገለጸ ። ይህ ፡ መያዝ ፡ ሕጋዊ ፡ ኖሯልን ?

በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ የነገሩን ፡ ሁኔታ ፡ አመዛዝኖ ፡ በእርጋታ ፡ መንፈስ ፡ ግዳጅን ፡ የፈጸመውን ፡ ፖሊስ ፡ ለመጠበቅ ¹⁰³ ፡ ስንል ፡ የተያዘው ፡ ሰው ፡ ወንጀሉን ፡ በእርግጥ ፡ “ሲሠራ ፡ የተያዘ” ፡ አለመሆኑ ፡ ልዩነት ፡ አያመጣም ፡ ማለት ፡ እንዳለብን ፡ ግልጽ ፡ ይመስላል ። እንዲያውም ፡ ወንጀሉን ፡ የሚሠራ ፡ “መምሰሉ” ፡ ብቻ ፡ በቂ ፡ ነው ። የአንቀጽ ፡ ፲፱ ፡ እና ፡ ፳ ¹⁰⁴ ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮችም ፡ በሙሉ ፡ አተረጓጎማቸው ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ መታየት ፡ አለበት ፤ ይኸውም ፡ “ወንጀሉን ፡ ለመሥራት ፡ ሲሞክር ፡ . . . የተያዘ” ፡ በማለት ፡ ፋንታ ፡ “ወንጀሉን ፡ ለመሥራት ፡ የሞከረ ፡ ሲመስል ፡ የተያዘ” ፡ “የወንጀሉን ፡ ሥራ ፡ እንደፈጸመ” ፡ በማለት ፡ ፋንታ ፡ “የወንጀሉን ፡ ሥራ ፡ የፈጸመ ፡ ሲመስል” ፡ እየተባለና ፡ ሌላውም ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ መተርጎም ፡

102 ተራም ፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ ይህን ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ፡ (አንቀጽ 9) ። ተራ ፡ ሰው ፡ የእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀለኞችን ፡ እንዲይዝ ፡ የተፈቀደለት ፡ ብቻ ፡ ባይሆን ፡ ፖሊስ ፡ እርዳታ ፡ በጠየቀው ፡ ጊዜ ፡ “በራሱ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ የማይደርስበት ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ” ፡ እርዳታ ፡ እንዲሰጥ ፡ ይገደዳል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥን ፡ ሥርዓት ፡ አንቀጽ ፡ ፳፮ ፡ እና ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፵፫ ፡ ፮፻፳፮ ፡ ይመለከቷል ።

103 በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ስለ “እራሱን ፡ መርዳት” ፡ (አላይ ፡ በግርጌ ፡ ግስረጃ ፡ ቍ ፡ ፶፩ ፡ ይመለከቷል) ፡ ፖሊሱ ፡ ስለጉዳዩ ፡ በቅን ፡ ልዩና ፡ ያደረገው ፡ ስሕተት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔርም ፡ ሆነ ፡ (አንቀጽ ፡ ፪፻፵፱ ፡ እና ፡ ፪፻፵፮ ፡ (፩) ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ) ፡ ወይም ፡ በወንጀል ፡ (አንቀጽ ፡ ፪፻፲፮ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ) ፡ በጋላፊነት ፡ አያስጠይቀውም ።

104 ይህ ፡ የግሳብ ፡ እደራደር ፡ እታች ፡ በግርጌ ፡ ግስረጃ ፡ ቍ ፡ ፶፯ ፡ ስተጠቀሰው ፡ ለአንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ (፩) (ለ) (ሐ) እና ፡ (ሸ)ም ፡ እኩል ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ጉም ፡ አለበት ¹⁰⁵ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ የአንቀጽ ፡ ገጸ ፡ ወይም ፡ ጸ ፡ ማመዛዘኛ ፡ በሚገባ ፡ አለመፈጸሙ ፡ ቢታወቅም ፡ ማመዛዘኛው ፡ ትክክለኛ ፡ አእምሮ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ አስተያየት ፡ በሚገባ ፡ የተፈጸመ ፡ ከመሰለ ፡ በአንቀጽ ፡ ፶ ፡ የተፈቀደው ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ የመያዝ ፡ ሥልጣን ፡ ቢሠራበት ፡ አድራጉቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ሆኖ ፡ መቆጠር ፡ አለበት ።

በዚሁ ፡ ዓይነት ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በሚያዘበት ፡ ጊዜ ፡ ትክክለኛ ፡ አእምሮ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ አስተያየት ፡ መያዙ ፡ ሕጋዊ ፡ ካልመሰለ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ሰውየው ፡ ከተያዘ ፡ በኋላ ፡ መያዙ ፡ ሕጋዊ ፡ እንደነበረ ፡ ውጤቱ ፡ ቢደግፈውም ፡ የዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ መያዝ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሆኖ ፡ መቆጠር ፡ አለበት ። ያኹም ፡ ፖሊስ ፡ ለወሰደው ፡ አግባብ ፡ ያልሆነ ፡ እርምጃ ፡ በሃላፊነት ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ። ስለዚህ ፡ ለምሳሌ ፡ ፖሊሱ ፡ እሳይ ፡ በተገለጸው ፡ ሁኔታ ፡ እንዴት ፡ ሰላማዊ ፡ ተመልካች ፡ መልኩን ፡ ስለጠላው ፡ ቢይዘው ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ የተያዘው ፡ የረብሻው ፡ ቀንደኛ ፡ መሆኑ ፡ እንዲያውም ፡ በአንቀጽ ፡ ፱፻፱ ፡ መሠረት ፡ ጥፋተኛ ፡ መሆኑ ፡ በኋላ ፡ ቢረጋገጥም ፡ ፖሊሱ ፡ ያደረገው ፡ መያዝ ፡ በአንቀጽ ፡ ፶ ፡ ሊደገፍ ፡ አይችልም ። ምክንያቱም ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በኋላ ፡ የሚሆኑ ፡ ነገሮች ፡ የተያዘውን ፡ ሰው ፡ መከሰስና ፡ አጥፊነት ፡ ቢደግፉም ፡ ሰውየው ፡ በሚያዘበት ፡ ጊዜ ፡ በያኹው ፡ ዓይነት ፡ መያዝ ፡ በሕግ ፡ ያልተደገፈ ፡ ከሆነ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠሩን ፡ ሰዎች ፡ ለመጠበቅ ፡ ሲባል ፡ መያዝ ፡ ሊፈቀድ ፡ አይችልም ። በአንቀጽ ፡ ፶ ፡ መሠረት ፡ የማንኛውም ፡ መያዝ ፡ ሕጋዊነት ፡ ማመዛዘኛ ፡ ወንጀሉ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ መምሰሉ ፡ እንጅ ፡ በአርግጥ ፡ የአጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ወንጀል ፡ መሆኑ ፡ መሆን ፡ የለበትም ¹⁰⁶ ።

የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፤

እስከ ፡ አሁን ፡ ድረስ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ የሚፈቅዱትን ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ማለት ፡ አንቀጽ ፡ ፲፱-፳፩ ፡ እና ፡ ፶ን ፡ አይተናል ፤ የድንጋጌዎቹን ፡ አውጭዎት ፡ ምንጭ ፡ አመልክተናል ። ዳግመኛም ፡ እነዚህ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተመሳሳይ ፡ ምንጭ ፡ ያለው ፡ የሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ከሚያበጃቸው ፡ ገደቦች ፡ ጋር ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ እንደሚስማሙ ፡ አይተናል ። አሁን ፡ ደግሞ ፡ ያለ ፡ ፍ

105 “ወንጀሉን ፡ ሲሠራ ፡ የተያዘ” ፡ የሚለው ፡ በእንግሊዝ ፡ ሀገር ፡ የተተረጉመው ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ነው ፤ እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ተ. ፲፫ ፡ የተጠቀሰውን ፡ በዊልትሻየርና ፡ በባሪት ፡ መካከል ፡ የነበረውን ፡ የክስ ፡ ጉዳይ ፡ ይመለከታል ። በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አንዳንድ ፡ የአሜሪካን ፡ ግዛቶች ፡ “ ——— ባሉበት ፡ የተሠራ” ፡ የሚለውን ፡ ማመዛዘኛ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ሌሎች ፡ የተለየ ፡ ትርጉም ፡ በሰጡትም ፡ ወንጀሉ ፡ በመሠራት ፡ ላይ ፡ ለመሆኑ ፡ “በትክክለኛ ፡ አእምሮ ፡ የሚያሳምን” ፡ ብለው ፡ ተርጉመውታል ። እሳይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ተ. ፳፪ ፡ እና ፡ እርፈሉ ፡ ክራሚናል ፡ ፐርሲጀር ፡ ፍርም ፡ አራስት ፡ ተ. አፕል ፡ (ለንደን ፡ ፲፱፻፶፯) ፡ ገጽ ፡ ፺፭ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ ይመለከታል ።

106 በፈረንሳይ ፡ ሃገር ፡ ሕግ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ የአክቶብር ፡ ፳፩ ፡ ፲፱፻፳፰ ፡ ዓ. ም. ውሳኔ ፡ (ኮርት ፡ እፍ ፡ ናይምስ ፡ ፍራንሳ) ፡ ዳሎዝ ፡ ፲፱፻፳፱ ፡ እ. ኢ. አ. ፡ ረኪይ ፡ ፕሮሊክ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፡ ገጽ ፡ ፻፳ ። በአሜሪካም ፡ የተሰጡ ፡ ፍርዶች ፡ መጀመሪያውን ፡ ትክክለኛ ፡ ያልሆነ ፡ መያዝ ፡ በኋላ ፡ አግባብ ፡ ሆኖ ፡ በመገኘቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ። ብለዋል ። ከሳሽ ፡ ድሪፐር ፡ ተከሳሽ ፡ ጭሌስ ፡ (ጠቅላይ ፡ ፍ/ቤት ፡ ዩ. ኤስ ፡ ፲፱፻፶፱ ፡ እ. ኢ. አ.) ፡ ዩ. ኤስ ፡ ሱፕሪም ፡ ኮርት ፡ ሪፖርት ፡ ስ ፡ (ሎዩርስ ፡ ሊፒን) ፡ ጌል ፡ ፳፱ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፱ ፡ ከሳሽ ፡ እስኪድ ፡ ተከሳሽ ፡ በጥይል ፡ (ኒው ፡ ዮርክ ፡ ዩ. ኤስ ፡ ፳፱፻፶፮) ፡ ኒው ፡ ዮርክ ፡ ሪፖርት ፡ ፱ል ፡ ፫፻፳፯ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፭ ።

ርድ : ቤት : ትእዛዝ : መያዝ : የሚረቅዱትን : ሁለተኛውን : ክፍል : ማለት : በአንቀጽ : ፶፩ : ውስጥ : ያሉትን : ድንጋጌዎች : እናያለን ¹⁰⁷ =

ምንም : እንኳ : በአንቀጽ : ፶፩ : ውስጥ : ያለውን : እያንዳንዱን : ደንብ : ለማየት : በታ : ባይበቃም : አንድ : አንድ : ደንቦችን : እየጠቀስን : በማብራራት : ጥቂት : ጠቅላላ : የሆኑ : ትችቶች : ብናደርግ : ጠቃሚ : ይሆን : ይሆናል =

የአንቀጽ : ፶፩ : ደንቦች : እላይ : እንዳየናቸው : “የእጅ : ተፍንጅ” : አንቀጾች : ከኤውሮጳ : ሕግ : የተገኙ : ሳይሆን : ከእንግሊዝ : የጋራ : ብልጽግና : አገሮች : ሕግ : የተወለዱ : መሆናቸውን : አስቀድሞ : ልብ : ማድረግ : ያሻል = የአንቀጽ : ፶፩ : ምንጭ : የማላያ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት ¹⁰⁸ : እን

- 107 አንቀጽ : ፶፩—ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ፖሊስ : ስለተሰጠው : የመያዝ : መብት =
- (፩) ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : የፖሊስ : ሠራዊት : ባልደረባ : መያዝ : የሚችለው =
- (ሀ) ከአንድ : ፋመት : በማያንስ : እሥራት : የሚያስቀጣ : ወንጀል : ለመሥራት : ዝግጁ : የሆነውን : ወይም : ሠርቷል : ተብሎ : በሚገባ : የተጠረጠረውን : ሰው ;
- (ለ) የሕዝብን : ጸጥታ : በማበላሸት : ላይ : የሚገኘውን : ሰው ;
- (ሐ) የፖሊስ : ሠራዊት : ባልደረባ : ሥራውን : በሚፈጽምበት : ጊዜ : ተቃዋሚነትን : በማሳየት : የሚከላከለውን : ወይም : በሕግ : ከታሰረበት : የሚያመልጠውን : ወይም : ለማምለጥ : የሞከረውን : ሰው ;
- (መ) ከፖሊስ : ተጠባባቂነት : የሚያመልጥ : ወይም : እምልጦ : የሄደ : ለመሆኑ : በሚገባ : የሚጠረጠረውን : ሰው ;
- (ሠ) ከወታደርነት : ወይም : ከፖሊስ : ሠራዊት : ከድቶ : የሄደ : ለመሆኑ : በሚገባ : የሚጠረጠረውን : ሰው ;
- (ረ) ሕግ : የማይረቅድለትን : የቤት : መሠርሠሪያ : ወይም : ቤትን : ስብር : መግቢያ : መሣሪያ : የተገኘበት : ሰው ;
- (ሰ) ሕግ : የማይረቅድለትን : የተሰረቀ : ፅቃ : የያዘ : ለመሆኑ : ለሚገባ : የሚያስጠረጥር : ሆኖ : ወይም : ወንጀል : በመፈጸም : ረገድ : ያገኘው : ፅቃ : በይዩታው : የተገኘበትን : ሰው : ነው =
- (፪) የመንግሥት : ባለ : ሥልጣን : ሠራተኞች : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ሰውን : ለመያዝ : ለሌላ : በልዩ : ሕግ : የሚሰጣቸው : ሥልጣን : የተጠበቀ : ነው =

- 108 ማላያና : ኮድ : ክፍል : ፳፫ : ፖሊስ : ወይም : ፔንጉሎ : መቼ : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ለመያዝ : እንደሚችል =
- (፩) ማንኛውም : ፖሊስ : ወይም : ፔንጉሎ : ያለ : ጻኛ : ትእዛዝና : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : የሚከተሉትን : ለይዝ : ይችላል =
- (ሀ) አንድ : ሰው : በአንድ : ወንጀል : ውስጥ : ገብቶ : እንደሆነ : ወይም : የወንጀል : አቤቱታ : በሚገባ : ቀርቦበት : እንደሆነ : ወይም : የሚታመን : ወራ : ተሰምቶበት : እንደሆነ : ወይም : በወንጀሉ : ስለመግባቱ : የሚገባ ጥርጣሬ : ያለ : እንደሆነ ;
- (ለ) ሕጋዊ : ምክንያት : መኖሩን : ማረጋገጠው : የሱ : ፋንታ : የሆነ : አንድ : ሰው : ያለ : ሕጋዊ ምክንያት : የቤት : መስበሪያ : ፅቃ : የያዘ : እንደሆነ ;
- (መ) የተሠረቀ : ወይም : በማታለል : የተገኘ : መሆኑ : የሚያጠራጥር : ገብረት : በጁ : የተገኘበትና : በዚህም : ነገር : ወንጀል : ለመሥራቱ : በሚገባ : የተጠረጠረን : ሰው ;
- (ሠ) አንድ : ፖሊስ : ሥራውን : በሚፈጽምበት : ጊዜ : የሚያስናክለውን : ሰው : ወይም : ከሕጋዊ : ማረፊያ : ቤት : ያመለጠ : ወይም : ለማምለጥ : የሞከረን : ሰው ;
- (ረ) ከእንግሊዝ : መንግሥት : የምድር : ጦር : የባሕር : ወይም : የአየር : ኃይል : ወይም : በረዶ ፈትድ : ማላያ : ስቴትስ : መንግሥት : ከተጻጻሙት : ወይም : ከሚከረከሩቸው : መደበኛ : ኃይሎች : ከጁ : መሆኑ : በሚገባ : የተጠረጠረ : ሰው ;
- (ሸ) ራሱን : የሚደግፍበት : የሌለው : የሚመስል : ወይም : ስለራሱ : በቂ : መረጃ : ለመስጠት : የማይችል : ሰውን ;
- (በ) እርሱ : ባለበት : ጊዜ : የሕዝብን : ጸጥታ : በማበላሸት : የሚገኘውን : ሰው ;
- (ተ) ማንኛውም : በፖሊስ : ተጠባባቂነት : ስር : ያለ : ሰውን : የዚህን : ሕግ : አንቀጽ : አስረላጊ : ነገሮች : ላይፈጽም : የቀረ : እንደሆነ ;
- (፪) በዚህ : ክፍል : ያለው : ማንኛውም : ደንብ : ሌላ : ሕግ : ለፖሊስ : ወይም : ለፔንጉሎ : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : ለመያዝ : የሚሰጠውን : ሥልጣን : አይወስነውም : ወይም : አይለውጠውም =

(ማስታወሻ :- ፔንጉሎ : የአንድ : የማላያ : መንደር : ባለባት : ነው) =

ቀጽ : እንደሆነ : የሚመስል : ሲሆን : ለዚህም : የማላያ : ሕግ : መሠረት : የሆነው ¹⁰⁹ ; የሕንድ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ክፍል : ፶፬ : ነው ¹¹⁰ ። በነገሩ : ሁኔታ : ሲገመት : እንደሚቻለው : እነዚህ : የአንግሎ : አሜሪካን : የመያዝ : ድንጋጌዎች : በኤውሮጳ : ሕግ : ከተነሳሱት : ሕግ : መንግሥታዊ : ገደቦች : ጋር : በቀላሉ : አይዋሃዱም ። በእውነቱ : በሥነ : ሥርዓቱ : ሕግ : አንቀጽ : ፶፩ : ውስጥ : ያለው : እያንዳንዱ : ደንብ : ከሕግ : መንግሥቱ : አንቀጽ : ፶፩ : ከትክክለኛው : የአ

109 ግን : አንዳንድ : ልዩነቶች : አሉ ። የሕንድ : ድንጋጌ : በኢትዮጵያ : ሕግ : አንቀጽ : ፶፩(፩) (ሰ) እና : ፶፩(፪) ሆነው : የተወሰዱትን : የማላያ : ሕግ : ክፍል : ፳፫(፩) (በ) እና : ክፍል : ፳፯(፪)ን : የመሰሉ : የሉትም ። እንደዚህ : ያሉ : ነገሮች : የሕግ : አርጋቂ : የሕንድን : ሳይሆን : የማላያውን : ሕግ : ከአንግሎ : አሜሪካን : ለተወሰዱት : የኢትዮጵያው : ሕግ : ክፍሎች : እንደመመሪያ : እንደተጠቀመባቸው : ጥብቅ : ማሰረጃ : ናቸው ። ስር : ቻርለስ : በማላያ : ስለ : ሕግ : ያላቸውን : ልምምድ (እላይ : በግርጌ : ማሰረጃ : ቍ. ፩ : ይመለከቷል) : ስንመለከት : ይህ : የሚገባ : አስተያየት : ይመስላል ።

በተጨማሪም : እላይ : በግርጌ : ማሰረጃ : ቍ. ፶፩ : በተጠቀሰው : በ፲፱፻፶፪ : ዓ. ም. የፖሊስ : አዋጅ : የታወጁትን : ከዚህ : ጋር : ግንኙነት : ያላቸው : የመያዝ : ድንጋጌዎች : አንቀጽ : ፲፱ን : ይመለከቷል ።

110 አንዲያን : ኮድ : ክፍል : ፶፬ : ፖሊስ : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : መቼ : ለመያዝ : እንደሚችል ።

(፩) ማንኛውም : ፖሊስ : ያለ : ጻኝ : ትእዛዝ : ወይም : ያለ : ፍርድ : ቤት : ትእዛዝ : የሚከተሉትን : ሲይዝ : ይችላል ።

አንደኛ : አንድ : ሰው : በአንድ : ወንጀል : ውስጥ : ገብቶ : እንደሆነ : ወይም : የወንጀል : አቤቱታ : በሚገባ : ቀርቦበት : እንደሆነ : ወይም : የሚታመን : ጥቆማ : ቀርቦበት : እንደሆነ : ወይም : በወንጀሉ : ለመግባቱ : በሚገባ : ጥርጣሬ : ያለ : እንደሆነ ፤

ሁለተኛ : ሕጋዊ : ምክንያት : መኖሩን : ማረጋገጥ : የራሱ : ፋንታ : የሆነ : አንድ : ሰው : ያለ : ሕጋዊ : ምክንያት : የቤት : መስበሪያ : ዕቃ : ይዞ : እንደሆነ ፤

ሦስተኛ : በዚህ : ሕግ : ወይም : በመንግሥት : ትእዛዝ : ወንጀለኛ : የተባለ : ሰው ፤ አራተኛ : የተሠረቀ : ለመሆኑ : በሚገባ : የሚያጠራጥር : ንብረት : በእጁ : የተገኘበትና ፤

በዚህ : ጉዳይ : ወንጀል : መሥራቱ : በሚገባ : የተጠረጠረ : ሰው ፤ ለምስተኛ : አንድ : ፖሊስ : ሥራውን : በሚፈጽምበት : ጊዜ : የሚያሰናከለው : ሰው ፤ ወይም ፤

ሕጋዊ : ከሆነ : ማረፊያ : ቤት : ያመለጠ : ወይም : ለግምገማ : የሞከረ : ሰው ፤ ስድስተኛ : ከሕንድ : የምድር : ጦር : የባሕር : ወይም : የአየር : ኃይል : ከጀ : መሆኑ ፤ በሚገባ : የሚጠረጠር : ሰው ፤

ስድስተኛ : በሕንድ : ውስጥ : ቢፈጸም : እንደ : ወንጀል : የሚያስቀጣና ፤ ስለ : አሳልፎ : መስጠት : በተደነገገ : በማንኛውም : ሕግ : ወይም : በሌላ : ሕግ ፤ አድራጊውን ፤ በሕንድ : ውስጥ : የሚያስይዝ : ወይም : በማረፊያ : ቤት : ለማቆየት : የሚያስችል : ወንጀል ፤ ከሕንድ : ውጭ ፤ ሲፈጸም ፤ በወንጀሉ : ገብቶ : የተገኘ : ወይም : የወንጀል : አቤቱታ ፤ በሚገባ ፤ የቀረበበት ፤ ወይም ፤ የሚታመን ፤ ጥቆማ ፤ የቀረበበት ፤ ወይም ፤ በአድራሳቱ ፤ ለመግባቱ ፤ የተጠረጠረ ፤ ሰው ፤

ስምንተኛ ፤ በክፍል : ፳፯፻፳፭ : ንዑስ : ክፍል : (፶) የተሠራን ፤ ማንኛውንም ፤ ደንብ ፤ የተላላ ሰፊ ፤ የአሥራት ፤ ጊዜውን ፤ ጨርሶ ፤ ከአሥር ፤ ቤት ፤ የተለቀቀ ፤ ሰው ፤

ዘጠነኛ ፤ ከሌላ ፤ ፖሊስ ፤ እንዲያዝ ፤ ጥያቄ ፤ የቀረበበት ፤ ሰው ፤ በዚህ ፤ ጊዜ ፤ የፖሊሱ ፤ ጥያቄ ፤ የሚያዘውን ፤ ሰውና ፤ የሠራውን ፤ ወንጀል ፤ ወይም ፤ ሰውየው ፤ የሚያዘበትን ፤ ሌላ ፤ ምክንያት ፤ በመዘርዘር ፤ መግለጽና ፤ ከዚህም ፤ ዝርዝር ፤ ጥያቄ ፤ ያቀረበው ፤ ፖሊስ ፤ የተባለውን ፤ ሰው ፤ ሕጋዊ ፤ በሆነ ፤ መንገድ ፤ ያለ ፤ ፍርድ ፤ ቤት ፤ ትእዛዝ ፤ ለመያዝ ፤ የሚችል ፤ መሆኑ ፤ ግልጽ ፤ ሆኖ ፤ መታየት ፤ አለበት ።

(፪) ይህ ፤ ክፍል ፤ ለካልካታ ፤ ፖሊስም ፤ ተፈጻሚ ፤ ይሆናል ። በተጨማሪም ፤ ተመሳሳይ ፤ ድንጋጌዎችን ፤ በሲንጋፖር ፤ ቅኝ ፤ ግዛት ፤ (ሲንጋፖር ፤ ኮድ ፤ ክፍል ፤ ፴፩) ፤ ታንጋኒካ ፤ ግዛት ፤ (ታንጋኒካ ፤ ኮድ ፤ ክፍል ፤ ፳፮) ፤ ሱዳን ፤ (ሱዳን ፤ ኮድ ፤ ክፍል ፤ ፳፩) ፤ ጋና ፤ (ጋና ፤ ኮድ ፤ ክፍል ፤ ፲) ፤ ይመለከቷል ።

ማርኛው፡ ጽሑፍ፡ ጋር¹¹¹፡ በግልጽ፡ ስለሚጋጭ፡ እንደመጋጨቱ፡ መጠን፡ (የሕግ፡ መንግሥቱ፡ ተቃራኒ)፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ ነው¹¹² ።

ለምሳሌ፡ ያህል፡ አንድ፡ የፖሊስ፡ ሠራዊት፡ ባልደረባ፡ ሥራውን፡ በሚፈጽምበት፡ ጊዜ፡ ተቀዋሚነትን፡ በማሳየት፡ የሚከለክል፡ ሰው፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ እንዲያዝ፡ የሚፈቀደውን፡ የሥነ፡ ሥርዓቱን፡ ሕግ፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ (፩) (ሐ)፡ እንደሰድ¹¹³፤ ይህ፡ ወንጀል፡ አፈጻጸሙ፡ በሕግ፡ መንግሥቱ፡ በአንቀጽ፡ ፶፩፡ ትርጉም፡ መሠረት፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ ነው ። ነገር፡ ግን፡ ሕገ፡ መንግሥቱ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የሚፈቅደው፡ ወንጀሉ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እና፡ ብርቱ፡ ሲሆን፡ ብቻ፡ ነው፤ “ብርቱ”፡ ማለትም፡ ቢያንስ፡ ቢያንስ፡ በሦስት፡ ወር፡ እሥራት፡ የሚያስቀጣ፡ ወንጀል፡ ነው ። ብለን፡ ተርጉመንዋል¹¹⁴ ። ይህ፡ ወንጀል፡ (ቅጣት፡ የሚያከብዱ፡ ሁኔታዎች፡ በሌሉ፡ ጊዜ)፡ የሚያስቀጣው፡ ከአንድ፡ ወር፡ በማይበልጥ፡ ቀላል፡ እሥራት፡ ስለ፡ ሆነ¹¹⁵፡ ያለፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ ለማስያዝ፡ በቂ፡ ለመሆን፡ የሕገ፡ መንግሥቱን፡ ማመዛዘኛ፡ አላሟላም ። ይህ፡ ተቃውሞ፡ ለአንቀጽ፡ ፶፩፡ ሌሎች፡ ክፍሎችም፡ ይጸናል¹¹⁶ ። የአንቀጹ፡ የቀሩት፡ ንዑስ፡

111 እላይ፡ ከግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፮፻፩ ። ጋር፡ የሚሄደውን፡ ዋናውን፡ ጽሑፍ፡ ይመለከታል ። የሕጉ፡ አርቃቂ፡ የተመሰከተው፡ ነው፡ ተብሎ፡ ከሚታመነው፡ (ትክክለኛ፡ ካልሆነው)፡ ከእንግሊዝኛው፡ ጽሑፍ፡ ጋር፡ ብዙዎቹ፡ ደንቦች፡ አይጋጨም ። በ(ሕግ)፡ አንቀጽ፡ ፶፩(፩) የተገለጹት፡ ለብዛኛዎቹ፡ ወንጀሎች፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ ወይም፡ ብርቱ፡ ናቸው ። ግን፡ በትክክለኛው፡ የአግርኛው፡ ጽሑፍ፡ ውስጥ፡ ካለው፡ መደብ፡ ጋር፡ አይስማሙም ።

112 የአንቀጽ፡ ፶፩፡ አንጻን፡ ክፍሎች፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ ሆነው፡ ተፈጻሚነትን፡ ሊያገኙ፡ የሚችሉ፡ ናቸው ። እነዚህ፡ ንዑስ፡ አንቀጾች፡ በአንጻን፡ ሥራ፡ ላይ፡ ሲውሉ፡ እንጂ፡ አንደዚህ፡ ዋጋ፡ አልባ፡ አይሆኑም ። ለምሳሌ፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ (ሀ)፡ ለእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ እንበል ። አንድ፡ ነፍስ፡ ገላይ፡ ሰው፡ ገድሎ፡ ሲያመልጥ፡ ተፈጻሚ፡ ሊሆን፡ ይቻላል ።

ነገር፡ ግን፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እና፡ ብርቱ፡ በሆነ፡ ወንጀል፡ ላይ፡ ተፈጻሚነት፡ እስካለው፡ ድረስ፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ ቢሆንም፡ ለብዛኛውን፡ ጊዜ፡ መጠኑን፡ ያልፋል፡ የሚል፡ አስተያየት፡ አለ ። ይህ፡ መደምደሚያ፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ ማመዛዘኛ፡ በአንቀጽ፡ ፶፩—፩፩፡ እና፡ ፶፡ ተፈጻሚ፡ ይሆናል ። ካልነው፡ የሚከተል፡ ነው ።

113 ለዚህ፡ እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፮፻፩፡ የተጠቀሰው፡ ማላያን፡ ኮረ፡ ክፍል፡ ፳፫(፩) (ሠ) ምንጩ፡ ይመስላል ።

114 እላይ፡ ከግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፳፻—፳፻፮ ። ጋር፡ የሚሄደውን፡ ዋናውን፡ ጽሑፍ፡ ይመለከታል።

115 የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ አንቀጽ፡ ፳፻፱፫(፩) (“መቃወምና፡ አለመታዘዝ”)፡ እና፡ አንቀጽ፡ ፳፻፷፪ (“ትእዛዝ፡ እንዲፈጸም፡ ሲጠይቅ፡ እንቢተኛ፡ ስለመሆን”) ።

116 “ጸጥታን፡ ማበላሸት”፡ ለሚለው፡ ሐረግ፡ በሚሰጠው፡ አተረጎሙም፡ መሠረት፡ አንቀጽ፡ ፶፩(፩) ። (ለ) እዚህ፡ ክፍል፡ ሊሆን፡ ይችላል ፤ እሳቶች፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፫፻፮፡ ይመስላል ። ሆኖም፡ ንዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (ረ)፡ እንዲሁም፡ ንዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (ሰ) “ብርቱ” ወንጀልን፡ ሳይሆን፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ፳፻፳፭፡ የተመሰከተውን፡ የደንብ፡ መተላለፍ፡ (“አጠራጣሪ፡ የሆኑትን፡ አንጻን፡ ሰቃዎች፡ ያለ፡ ምክንያት፡ ስለመያዝ”)፡ የሚጠቅስ፡ ይመስላል ። በንዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (ሰ)፡ ረገድ፡ በእርግጥ፡ ብርቱ፡ የሆኑ፡ ወንጀሎች፡ (ለምሳሌ፡ የወ. መ. ሕ. አንቀጽ፡ ፳፻፱፡ (“ብርቆት”)፡ ፳፻፱፩፡ (“ከባድ፡ ብርቆት”)፡ ፳፻፱፮ (“ወንቢደነት”)፡ ፳፻፱፯፡ (የመሸሸግ፡ ወንጀል)፡ ተፈጽመዋል፡ በሚል፡ ከክርክር፡ ደንቡን፡ መደገፍ፡ አይቻልም ። በንዑስ፡ አንቀጽ፡ የተገለጸው፡ ወንጀል፡ እሳቱን፡ ስለመያዝ፡ ነው ፤ ወንጀሉም፡ ብርቱ፡ ስላልሆነ፡ ይሸን፡ ወንጀል፡ የሠራ፡ ሰው፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ሕገ፡ መንግሥታዊ፡ ይሆናል ።

በዚህ፡ ዓይነት፡ በንዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (መ)፡ መሠረት፡ ስንመለከተው፡ ለተሠራው፡ ወንጀል ። (ወ. መ. ሕ. ፳፻፱፫፡ “ተጨማሪ፡ ቅጣቶችንና፡ ጠቅላላውንም፡ የጸጥታ፡ ጥንቃቄ፡ ስላለመጠበቅ”)፡ ከፍተኛው፡ ቅጣት፡ አንድ፡ ወር፡ ቀላል፡ እሥራት፡ ነው ። ስለዚህ፡ በሕገ፡ መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ ፶፩፡ መሠረት፡ “ብርቱ”፡ ወንጀል፡ ባለመሆኑ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ አይፈቀድም ።

ክፍሎች፡ ደግሞ፡ እንዳንዶቹ፡ ስለወንጀሉ፡ “ብርቱ”፡ መሆን፡ ሲደነግጉ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ እንዲሆን፡ ማስፈለጉን፡ ዘልለውታል ¹¹⁷ =

የዚህ፡ አሳዛኝ፡ ሁኔታ፡ ምሳሌነት፡ የሚያሳዩን፡ ከያለበት፡ በማውጣት፡ የሥርዓት፡ ሕግን፡ ማሰናዳት፡ ሊያስከትል፡ የሚችለውን፡ የተዘባረቀ፡ ሁኔታ፡ ነው። ። ። በሥነ፡ ሥርዓቱ፡ ሕግ፡ ውስጥ፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ሕግ፡ የተወሰዱ፡ ደንቦች፡ ከአውሮጳ፡ ከተወሰዱት፡ ጋር፡ ጎን፡ ለጎን፡ ስለአሉና፡ የሥነ፡ ሥርዓቱ፡ ሕግ፡ ደግሞ፡ ከአውሮጳ፡ ከተወሰደው፡ የሕግ፡ መንግሥት፡ ድንጋጌ፡ ሥር፡ ስለሆነ፡ ከአውሮጳ፡ የተወሰዱት፡ ደንቦች፡ ከዚህ፡ የሕግ፡ መንግሥት፡ ድንጋጌ፡

117 ለምሳሌ፡ አንቀጽ፡ ፶፩(፩) (ሀ)፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ ባልሆኑ፡ ወንጀሎች፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የሚፈቅድ፡ ይመስላል።

ጎዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (መ)፡ እና፡ (፩) (ሸ)፡ ከበድ፡ ያሉ፡ ችግሮች፡ ይፈጠራሉ፤ ምክንያቱም፡ ምንም፡ እንኳ፡ የተገለጡት፡ ወንጀሎች፡ (ወ፡ መ፡ ሕ፡ አንቀጽ፡ ፫፫፡ “ስለመከፋት”፡ ወይም፡ አንቀጽ፡ ፻፲፯፡ “የሥራ፡ ግዴታን፡ ተግባር፡ ስለመጣስ”፡ አንቀጽ፡ ፻፲፩፡ “አደገኛ፡ የሆነ፡ ሥራ፡ ፈትነት”፡ “ብርቱ”፡ ቢሆንም፡ ሁልጊዜ፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ የሚፈጸሙ፡ መሆናቸው፡ የሚያከራክር፡ ነው። መከፋትና፡ ሥራ፡ ፈትነት፡ “የማይቋረጡ” ወንጀሎች፡ ናቸው፤ ብሎ፡ ለመከራክር፡ ይቻላል፤ ይህም፡ ግለት፡ አንድ፡ ሰው፡ አንድ፡ ጊዜ፡ ከከፋ፡ ወይም፡ የአንቀጽ፡ ፻፲፩፡ ሁኔታዎች፡ ከተፈጸሙ፡ እስኪያዝ፡ ድረስ፡ ሁልጊዜም፡ ከጅ፡ ወይም፡ ሥራ፡ ፈት፡ በመሆኑ፡ ወንጀሎቹን፡ እጅ፡ ተፍንጅ፡ በመፈጸም፡ ላይ፡ ነው፡ ግለት፡ ነው፡ ነገር፡ ግን፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ ደንቦች፡ የተመሠረቱበትን፡ ፍልስፍና፡ ስንመለከት፡ (አላይ፡ በግርጌ፡ ማሰረጃ፡ ቍ. ፶፮—፶፯፡ ይመለከቷል ፤) አካባቢ፡ ሁኔታዎች፡ ግልጽ፡ በሆነ፡ በሕዝብ፡ ፊት፡ በተፈጸመ፡ እድራጎች፡ የወንጀሉን፡ እንድ፡ አንድ፡ ክፍሎች፡ መፈጸም፡ ከላላይ፡ በቀር፡ ለምሳሌ፡ ከጀውን፡ ወዲያው፡ እንደከፋ፡ በመከታተል፡ ወይም፡ ሥራ፡ ፈት፡ አሰጊ፡ ተግባሮችን፡ ሲፈጽም፡ ዛልሆነ፡ በቀር፡ የፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ አስፈላጊ፡ እንዲሆን፡ ማድረግ፡ የተቻለ፡ ይመስላል። “የሕዝብ፡ መሸበር” ከሌላ፡ አርግጠኛ፡ የእጅ፡ ተፍንጅ፡ ወንጀል፡ የለም ፤ የተሻለውን፡ በፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የምናስወግድ በትም፡ ምንም፡ በቂ፡ ምክንያት፡ የለም።

118 ከልዩ፡ ልዩ፡ ዓይነት፡ አዳዎች፡ ሕግን፡ ማጠናቀር፡ ግለት፡ ቀዋሚ፡ ደንቦቹ፡ ከአውሮጳ፡ የሥርዓት፡ ደንቦችን፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ አዳዎ፡ መውሰድ፡ ሊያስከትላቸው፡ ከሚችሉት፡ ችግሮች፡ አንደኛውን፡ ከአንቀጽ፡ (፩) (ለ) ለመረዳት፡ ይቻላል፤ አንቀጽ፡ ፶፩(፩) (ለ) ፖሊስ፡ “የሕዝብን፡ ጸጥታ፡ በማበላሸት፡ ላይ፡ የሚገኘውን፡ ሰው”፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ እንዲይዝ፡ ይፈቅድለታል። በዚህ፡ አገባብ፡ “የሕዝብን፡ ጸጥታ፡ ማበላሸት”፡ የሚለው፡ ሐረግ፡ በግልጽ፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ሕግ፡ የተወሰደ፡ ነው፡ (ለምሳሌ፡ አላይ፡ በግርጌ፡ ማሰረጃ፡ ቍ. ፶፮፡ የተጠቀሰውን፡ ማለያን፡ ኮድ፡ ክፍል፡ ፳፫(፩) (በ) ይመለከቷል) ፤ ይኸውም፡ ሐረግ፡ ምንም፡ ቀላል፡ ቢሆን፡ የሕዝብ፡ መብጣጠና፡ መሸበር፡ ያንሳሱ፡ ወይም፡ ወዲያው፡ የሚያንሳሱ፡ ሁኔታዎችን፡ ይጠቀልላል። አላይ፡ በግርጌ፡ ማሰረጃ፡ ቍ. ፳፮፡ የተጠቀሰውን፡ ሃሲስቦሪስ፡ ሎውስ፡ አፍ፡ ኢንግላንድ ፤ ሆል፡ ፤ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ አንቀጽ፡ ፻፲፩፡ ኮርፐራሽን፡ ጆሪስ፡ ሴኩንዳም፡ (ኒው፡ ዮርክ፡ 1፻፶፭)፡ ሆል፡ ፯፡ መያዝ፡ ገጽ፡ ፳፻፳፩፡ እና፡ የሚከተሉት፡ ጎዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (ለ) እጅ፡ ተፍንጅ፡ የሆኑ፡ ወንጀሎችን፡ በሚገባ፡ ሲገልጹ፡ ብርቱ፡ የሆኑ፡ ወንጀሎችን፡ ይገልጻል፡ ወይም፡ አይገልጹም፡ ብሎ፡ ለመወሰን፡ አዳጋች፡ ነው። “የሕዝብን፡ ጸጥታ፡ ማበላሸት”፡ ለሚለው፡ ሐረግ፡ የተለመደውን፡ የአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ፍች፡ ብንሰጠው፡ ሐረጉ፡ ከሚሸፍናቸው፡ ወንጀሎች፡ አብዛዛኛዎቹ፡ ቀላል፡ ወንጀሎች፡ ይሆናሉ። ለምሳሌ፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝ፡ ኢሕግ፡ መንግሥታዊ፡ የሚሆንበትን፡ ወ. መ. ሕ. ፳፯፡ መጽሐፍ፡ አንቀጽ፡ ፩፡ ምዕራፍ፡ ፩፡ ክፍል፡ ፫፡ በሕዝብ፡ ሰላም፡ ጸጥታና፡ እርጋታ፡ ላይ፡ ስለሚሠራ፡ የደንብ፡ መተላለፍ፡ በተለይም፡ አንቀጽ፡ ፶፻፱፡ (“በሌላ፡ ሰው፡ ሥራና፡ ፊርፍት፡ ላይ፡ ሁከት፡ ስለማድረግ”)፡ እና፡ አንቀጽ፡ ፶፻፳፩፡ (“ግዴግኛትን፡ የመሰደብና፡ የማኖረድ፡ ንግግር” ፤) የሚለውን፡ ይመለከቷል። በሌላ፡ በኩል፡ ደግሞ፡ በአውሮጳ፡ ሕግ፡ የተነሳሳው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ አርዕስቱ፡ “በሕዝብ፡ ሰላምና፡ በሕዝብ፡ ረግቶ፡ መኖር፡ ላይ፡ ስለሚደረጉ፡ ወንጀሎች ፤” የሚል፡ ወንጀሎቹ፡ በሙሉ፡ “ብርቱ”፡ የሆኑ፡ አንድ፡ ምዕራፍ፡ (አንቀጽ፡ ፻፲፩—፶፯)፡ አለው። ግን፡ የጎዑስ፡ አንቀጽ፡ (፩) (ለ)፡ አርቃቂ፡ “በሕዝብ፡ ሰላምና፡ ረግቶ፡ መኖር፡ ላይ፡ ስለሚደረጉ፡ ወንጀሎች”፡ የሚለው፡ አርዕስት፡ ይህን፡ ምዕራፍ፡ እንዲመለከት፡ በቀ

ጋር ፡ ሲሰማው ፡ ከአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ ሕግ ፡ የተወሰዱት ፡ ግን ፡ አይሰማውም ። ከዚህ ፡ ችግር ፡ ለመውጣት ፡ ለሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑትን ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከመሻር ፡ ሌላ ፡ አንድ ፡ መንገድ ፡ ብቻ ፡ አለ ፤ ይኸውም ፡ የሕገ ፡ መንግሥቱን ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ የአማርኛውን ፡ ሳይሆን ፡ የእንግሊዝኛውን ፡ ጽሑፍ ¹¹⁹ ፡ የበላይ ፡ ገዥ ፡ አድርገን ፡ መውሰድ ፡ ነው ። ይህ ፡ ቢደረግ ፡ ግን ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ የመያዝን ፡ ሥልጣን ፡ ማስፋትና ፡ እንደሚያስከትል ፡ ስለማይጠረጠር ፡ የሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ዋስትና ፡ (መተማመኛ) ፡ የታሰበውን ፡ ያህል ፡ ሳይሆን ፡ በጣም ፡ ትንሽ ፡ አገልግሎት ፡ ይኖረዋል ፤ እንዲሁም ፡ በተቻለም ፡ መጠን ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ አለበት ፤ የሚለው ፡ ጠቅላላ ፡ (ፖሊሲ) ¹²⁰ ፡ ዓላማ ፡ ይሰጣል ። ለመፍትሔ ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነቱን ፡ እርምጃ ፡ ከመውሰድ ፡ ይልቅ ፡ ፍችው ፡ በእውነተኛው ፡ የተገለጸውን ፡ የሕገ ፡ መንግሥቱን ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ የአማርኛውን ፡ ጽሑፍ ፡ እንደ ፡ ጻፍ ፡ አድርጎ ፡ መቁጠርና ፡ የማይሰማውንና ፡ መጠኑ ፡ የበዛውን ፡ በሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ የተሰጠውን ፡ ያለ ፡ ፍ/ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ የመያዝ ፡ ሥልጣን ፡ መሻር ፡ የበለጠ ፡ ጠቃሚ ፡ ይሆናል ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ጸንተው ፡ የቆሙት ፡ የመያዝ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በቂ ፡ ሆነው ፡ ሳይገኙ ፡ ሲቀሩ ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ በሚፈቅደው ፡ መሠረት ¹²¹ ፡ በፓርላማ ፡ ማሻሻል ¹²² ፡ ይቻላል ።

ራሽ ፡ ያሰበ ፡ አይመስልም ፤ ምክንያቱም ፡ በምዕራቡ ፡ ውስጥ ፡ ከተዘረዘሩት ፡ አንዳንዶቹ ፡ ወንጀሎች ፡ (አምሳሌ ፡ በመጠጥ ፡ ምክንያት ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ፍጹም ፡ አላፈ ፡ ባለመሆን ፡ የሚያዝበት ፡ ገንዘብ ፡ ሳይኖር ፡ ቼክ ፡ ስለመስጠት ፡ ..... የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፹፩ ፡ እና ፡ ፪፻፹፮ ፡ አንድ ፡ ሙት ፡ ያረፈበትን ቦታ ፡ ስለመድፈር ፡ ..... የወ. መ. ሕ. አንቀጽ ፡ ፪፻፹፮ ፡ ከመጀመሪያው ፡ የአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ ድንስ ፡ የሰጠና ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ ከሚደግፉት ፡ ምክንያቶች ፡ በእርግጥ ፡ የራቱ ፡ ናቸው ። ይህ ፡ የወ. መ. ሕ. ምዕራፍ ፡ በፊት ፡ የኤውሮጳ ፡ ሕጎች ፡ የተወሰደ ፡ ነው ። የኢጣሊያን ፡ ወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፱ ፡ በጂ ፡ ላታንዚ ፡ ኢ ፡ ኮዲቺ ፡ ፒናል ፡ (ሚላኖ ፡ ፲፱፻፳፩) ፤ የሰዊስ ፡ ወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፪፻፶፭ ፡ እና ፡ የሚከተሉትን ፡ (ኤ ፡ ፓንቸውድ ፡ ኮድ ፡ ፒናል ፡ ሰዊስ ፡ አኖቱ ፡ (ሁለተኛ) ፡ እትም ፡ ለውሳኔ ፡ ፲፱፻፳፩) ፤ የቤልጅግ ፡ ወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፳ ፡ ምዕራፍ ፡ ፱ ፡ በጂ ፡ ሶርቪይ ፡ እና ፡ ኢ ፡ ሚክላኒክ ፡ ሌ ፡ ኮድ ፡ ቢልጅ ፡ (ጳጅኛ ፡ እትም ፡ በላር ፡ ፍ-ቴንሰስና ፡ ጂ ፡ ኪሎንደ ፡ ብረስልስ ፡ ፲፱፻፳፩) ፡ ያል ፡ ጂ ፡ ይመለከታል ። ከዚህ ፡ ምክንያት ፡ የሚነሳው ፡ ጥያቄ ፡ በወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ውስጥ ፡ “የሕዝብ ፡ ሰላምና ፡ በሕዝብ ፡ ረግቶ ፡ መኖር ፡ ላይ ፡ ስለሚደረጉ ፡ ወንጀሎች” ፡ የሚለውን ፡ አቢይ ፡ ሐረግ ፡ ምናልባት ፡ እንደታሰበው ፡ በአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ ሕግ ፡ ዓይነት ፡ መተርጉምና ፡ ከዚህም ፡ የተነሳ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ዘንድ ፡ ጥጋ ፡ የሌለው ፡ እንዲሆን ፡ ግጋሰጥ ፡ ይሻላል ፡ ወይስ ፡ የሕገ ፡ አርቃቂ ፡ ያልፈለገውም ፡ ቢሆን ፡ ከኤውሮጳው ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግና ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ ጋር ፡ በመስማማት ፡ ይተርጉም ፡ የሚል ፡ ነው ።

- 119 አላይ ፡ ከግርጌ ፡ ማሰሪጃ ፡ ቊ ፡ ፶፩ ፡ እና ፡ ከሚከተለው ፡ ጋር ፡ የሚሄደውን ፡ ዋናውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።
- 120 አላይ ፡ ከግርጌ ፡ ማሰሪጃ ፡ ቊ ፡ ፳፪ ፡ ጋር ፡ የሚሄደውን ፡ ዋናውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመለከታል ።
- 121 ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ሰውን ፡ ለመያዝ ፡ ከፖሊሶች ፡ ሌላ ፡ ለመንግሥት ፡ ባለ ፡ ሥልጣናት ፡ በልቶ ፡ ሕግ ፡ የሚሰጣቸውን ፡ ሥልጣን ፡ የሚጠብቀው ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩(፪) ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ መሻሻል ፡ የሚያስፈልገው ፡ ነው ። ከአንቀጽ ፡ ፶፱ ፡ ጋር ፡ አንድ ፡ ላይ ፡ ሲነበብ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩(፳) ፡ ስለፖሊሲ ፡ አለመጥቀሱ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ለመያዝ ፡ ለፖሊሲ ፡ በልቶ ፡ ሕግ ፡ የተሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ ወድቅ ፡ ያደርገዋል ። በለዚህ ፡ በአንቀጽ ፡ ፶፩(፱) ፡ የተገለጸው ፡ ሁኔታ ፡ መጠኑን ፡ ያለፈ ፡ ይሆናል ፡ (የትኛቹ ፡ ሌሎች ፡ “የመንግሥት ፡ ባለ ፡ ሥልጣናት” ፡ ይኸን ፡ መላይ ፡ ሥልጣን ፡ በእርግጥ ፡ ተሰጥቶአቸዋል ?) ። በተጨማሪም ፡ የአንቀጽ ፡ ጽሑፍ ፡ የማላያው ፡ ደንብ ፡ በግልጽ ፡ በፖሊሶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ከመሆኑ ፡ በቀር ፡ ከ ፡ ማላያን ፡ ኮድ ፡ ክፍል ፡ ፳፫(፪) ፡ (አላይ ፡ በግርጌ ፡ ማሰሪጃ ፡ ቊ ፡ ፶፭ ፡ ከተጠቀሰው) ፡ ጋር ፡ በጣም ፡ ይመሰሰላል ። የአንቀጽ ፡ ጽሑፍ ፡ ያልተሟላ ፡ ነው ፤ አንቀጽ ፡ እንዲል ፡ የተፈለገው ፡ “..... የመንግሥት ፡ ባለ ፡ ሥልጣናትን ፡ ሥልጣን ፡ .....” ተነበር ፡ ብሎ ፡ ለመደምደም ፡ የሚያስቀጣ ፡ ነው ። በእውነቱ ፡ ደንቡ ፡ አሁን ፡ እንደ ፡ አሰ ፡ ከማላያው ፡ ሞዴል ፡ የተቃረነ ፡ ውጤት ፡ አለው ።
- 122 በእውነቱ ፡ ከሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ በኩል ፡ ትንሹም ፡ እንኳ ፡ ድጋፍ ፡ የለም ። የወንጀልኛ ፡ መቅ

ሕገ ፡ መንግሥቱና ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እንድ ፡ በ
ወንጀል ፡ የተጠረጠረን ፡ ሰው ፡ እንዴት ፡ በቁጥጥር ፡ ሥር ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻል
በትን ፡ ደንብ ፡ ይወሰናሉ ። በጠቅላላው ፡ በመጥሪያ ፡ ማቅረብ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡
ትእዛዝ ፡ ከመያዝ ፡ ይመረጣል ፤ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ከመያዝ ፡ ደግሞ ፡
በፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ የተሻለ ፡ ነው ። ተከሳሹ ፡ ወንጀል ፡ ለመሥራቱ ፡
በቂ ፡ ምክንያት ፡ ካልኖረና ፡ በመጥሪያ ፡ ሊቀርብ ፡ የማይችል ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡
ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የመያዝ ፡ ትእዛዝ ፡ መስጠት ፡ የለባቸውም ። ከክስ ፡ መስማት ፡
በፊት ፡ በመጥሪያ ፡ ወይም ፡ ተይዞ ፡ የቀረበ ፡ ተከሳሽ ፡ እንዲለቀቅ ፡ በሕጉ ፡ ውስ
ጥ ፡ ድንጋጌ ፡ ስለሌለ ፡ በመጥሪያ ፡ የመቅረብና ፡ የመያዝ ፡ ውጤት ፡ ተመሳሳይ ፡
ናቸው ። ይህን ፡ የተዘባረቀ ፡ ሁኔታ ፡ ለማቃናት ፡ ሲባል ፡ የመጥሪያ ፡ ማደል ፡ ሥል
ጣን ፡ ከፖሊሶች ፡ ተወስዶ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቶች ፡ መስጠት ፡ አለበት ። ይህም ፡ እተደ
ረገ ፡ ድረስ ፡ ፖሊሶች ፡ በመጥሪያ ፡ እንዲቀርብ ፡ ያደርጉአቸውና ፡ ሰዎች ፡ ከወን
ጀሉ ፡ ነፃ ፡ መሰለው ፡ ሲታዩአቸው ፡ እንዲለቁ ፡ መብት ፡ ሊሠጣቸው ፡ ይገባል ።

የሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ እና ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡
፲፱-፳፩ ፡ እና ፡ ፶ ፡ ከአንድ ፡ ምንጭ ፡ ማለት ፡ ከኤውሮጳ ፡ ሕግ ፡ የተገኘ ፡ ሲሆኑ ፡
ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ የሚፈቅዱት ፡ ወንጀሉ ፡ ሁለቱንም ፡ ማለ
ት ፡ እጅ ፡ ተፍንጅነትን ፡ እና ፡ ብርቱነትን ፡ ሲያጠቃልል ፡ ብቻ ፡ ነው ። የሕጉ ፡ አን
ቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ግን ፡ በአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ ሕግ ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ አን
ድ ፡ ወንጀል ፡ እጅ ፡ ተፍንጅነት ፡ እና ፡ ብርቱነትን ፡ ባያጠቃልልም ፡ ከሁለቱ ፡ አ
ንዱን ፡ ከያዘ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝን ፡ የሚፈቅድ ፡ ይመስላል ።
ምንም ፡ እንኳ ፡ ይህ ፡ ከተሳሳተው ፡ የሕገ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ከአንግሊ
ዝኛ ፡ ጽሑፍ ፡ ጋር ፡ ቢሰማማም ፡ ትክክለኛውን ፡ የአማርኛውን ፡ ያፈርሳል ። ጽ
ሑፍ ፡ የሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ሕግ ፡ የአንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ ክፍሎች ፡ አብዛኛዎቹ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡

ጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አንቀጽ ፡ ፲፱-፳፩ ፡ እና ፡ ፶ ፡ “እጅ ፡ ተፍንጅና ፡ ብርቱ” ፡ የሚ
ሰውን ፡ ሕገ ፡ መንግሥታዊ ፡ ማመዛዛኛ ፡ በትክክል ፡ እንዲያዝ ፡ ሆነው ፡ ቢተረጉሙ ፡ እነ
ዚህ ፡ አንቀጾች ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ እስከሚፈቅደው ፡ ከፍተኛ ፡ መጠን ፡ ድረስ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡
ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ መያዝ ፡ እንዲደረግ ፡ ይፈቅዳሉ ፤ ይኸውም ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡
ወይም ፡ ከዚህ ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ ቅጣት ፡ የሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ በ“እጅ ፡ ተፍንጅ” ፡ መልክ ፡
ሲፈጸም ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ይኸን ፡ በልዩ ፡ ዘዴ ፡ ለመለወጥ ፡ ሁለት ፡ አቅጣጫዎች ፡ አሉ ።
መጀመርያ ፡ በአንቀጽ ፡ ፲፱-፳ ፡ ያለው ፡ የእጅ ፡ ተፍንጅነት ፡ ትርጓሜ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ የሚ
ተወውን ፡ ሳይ ፡ ሥፍራ ፡ እንዲሞላ ፡ ተደርጎ ፡ ሲሰፋፋ ፡ ይችላል ፡ ለምሳሌ ፡ “በብርቱ ፡
ወይም ፡ በቀላል ፡ ወንጀል ፡ ተካፋይ ፡ ለመሆኑ ፡ የሚያሳምኑ ፡ ዕቃዎች ፡ ይዞ ፡ የተገኘ ፡ ወይም ፡
ዲካዎች ፡ ወይም ፡ ምልክቶች ፡ የታየበት” ፡ የሚለውን ፡ የኤውሮጳ ፡ ደንብ ፡ በመውሰድ ።
እላይ ፡ ከግርጌ ፡ ማሰረጃ ፡ ቀ. ፳፮-፳፯ ፡ ጋር ፡ አብር ፡ የሚሄደውን ፡ ዋናውን ፡ ጽሑፍ ፡ ይመ
ለከቤል ። ሁለተኛ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ መሠረት ፡ “ብርቱ” ፡ ወንጀሎች ፡ እንዲሆኑ ፡ የአን
ዳንድ ፡ ወንጀሎች ፡ ቅጣቶችን ፡ በመወሰድ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕጉ ፡ ሊሻሻል ፡ ይቻ
ላል ። በዚህም ፡ መሠረት ፡ ስሙንና ፡ አድራሻውን ፡ — እንዲናገር ፡ በፖሊስ ፡ ሲጠየቅ ፡
እምቢ ፡ የማለት ፡ ወንጀል ፡ (አንቀጽ ፡ ፶፯፳፱) ፡ ከደንብ ፡ ተሳሳሪ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ወደ ፡ ወን
ጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተዛውሮ ፡ የፖስት ፡ ወር ፡ ቀላል ፡ እሥራት ፡ ከፍተኛ ፡ ቅጣት ፡ ሊሰ
ጠው ፡ ይቻላል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ አንቀጽ ፡ ፶፩ ፡ (ኢሕግ ፡ መንግሥታዊ ፡ በሆነ ፡ መንገድ) ፡ በሚ
ሸፍናቸው ፡ በአብዛኛዎቹ ፡ ጉዳዮች ፡ የተጠርጣሪው ፡ ማንነት ፡ ከተረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ በፍርድ ፡
ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ለመጠቀም ፡ ይቻላል ። በሌላ ፡ በኩል ፡ ስለተጠረጠረው ፡ ሰው ፡ ማንነት ፡
ለፖሊስ ፡ አጥጋቢ ፡ ማሰረጃ ፡ አለማቅረብ ፡ ያለ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ ለመያዝ ፡ የሚያስ
ችል ፡ የእጅ ፡ ተፍንጅ ፡ ብርቱ ፡ ወንጀል ፡ ይሆናል ።

ቢውሉ፡ ሕገ፡ መንግሥታዊና፡ (የሕገ፡ መንግሥቱ፡ ተቃራኒ)፡ ከመጠን፡ ያለፉ፡ ይሆናሉ። እነዚህና፡ ሌሎችም፡ ችግሮች፡ (ፕሮብሌሞች)፡ የተፈጠሩት፡ ያለ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ትእዛዝ፡ መያዝን፡ የሚፈቅዱ፡ የአውሮጳና፡ የአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ደንቦችን፡ በማደባለቅ፡ ከያለበት፡ የተውጣጣ፡ ሕግ፡ ለማዘጋጀት፡ በተደረገውና፡ እግቡ፡ ለመድረስ፡ ባልቻለው፡ ሙከራ፡ ምክንያት፡ ነው 123 ።

የሥነ፡ ሥርዓት፡ በሚዘጋጅበት፡ ጊዜ፡ ባይሆን፡ እንኳ፡ በመጀመርያ፡ እንደልብ፡ ከልዩ፡ ልዩ፡ የሕግ፡ “አዝማሮች”፡ መውሰድ፡ በጣም፡ አደገኛ፡ መሆኑ፡ የታወቀ፡ ነው። ከሁሉም፡ የተሻለው፡ መንገድ፡ ከአንድ፡ የውጭ፡ ሃገር፡ የሕግ፡ አቋም፡ መውሰድና፡ አስፈላጊም፡ ቢሆን፡ ለሀገሩ፡ ሁኔታ፡ እንዲስማማ፡ በማድረግ፡ መለወጥ፡ ነው። ከአንድ፡ በላይ፡ ከሆነ፡ የውጭ፡ ሃገር፡ የሕግ፡ አቋሞች፡ ለመውሰድ፡ አስፈላጊ፡ መስሎ፡ የታየ፡ እንደሆነም፡ ደንቦቹን፡ ከአንድ፡ የሕግ፡ አቋሞች፡ “አዝማሮ”፡ ብቻ፡ መውሰድ፡ ይገባል። ለኢትዮጵያ፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓትም፡ ደንቦቹ፡ መውሰድ፡ የነበረባቸው፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ሕግ፡ ነበር 124 ። ምናልባት፡ ከኤውሮጳ፡ ደንቦች፡ ለመውሰድ፡ ሲባል፡ የተደረገውን፡ “የተሳሳተ፡ አጀማመር”፡ ጭራሽ፡ ስመተው፡ ስላልተፈለገ 125 ። የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓቱ፡ የተዘጋጀው፡ ከአውሮጳ፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካንና፡ ከሃገር፡ የባሕል፡ ሕግ 126 ። በማውጣጣት፡ ነው። ይህም፡ አድራጎች፡ በመያዝ፡ ሕግ፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ በሌላ፡ ሕግም፡ አብዛኛውን፡ ጊዜ፡ መዘበራረቅን፡ አስከትሏል 127 ። ኢትዮጵያ፡ የተመጣጠነ፡ መተማመኛ፡ ያለውና፡ ለተከሰቱም፡ ሆነ፡ ለመንግሥት፡ ተመዛዛኝ፡ ዋስትናና፡ ጥቅም፡ የሚሰጥ፡ አንድ፡ የተሟላ፡ የሕግ፡ አቋም፡ ባለመውሰዳ፤ ተከሰቱን፡ በመጨቆን፡ ለመንግሥት፡ የማያዳላ፡ የሥነ፡ ሥርዓት፡ ሕግ፡ እንድታቋቁም፡ ሆናለች። በሥነ፡ ሥርዓቱ፡ ሕግ፡ ከሦስት፡ በጣም፡ የተለያዩ፡ ምንጮች፡ በማውጣጣት፡ ነገሮችን፡ ለማስተባበር፡ ቢሞከር፡ በሦስቱም፡

123 ጃፓናች፡ ከአውሮጳና፡ ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ሕጎች፡ በመቀላቀል፡ ያወጡት፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ የተዋጣላቸው፡ ይመስላል ። ግን፡ በጃፓንም፡ ቢሆን፡ የመጀመሪያዎቹ፡ “በውጭ፡ የተነሳሱ”፡ ሕጎች፡ የተወሰዱት፡ ከአንድ፡ ራሱን፡ ከቻለ፡ ቅንጅት፡ (መጀመርያ፡ ከፈረንሳይ፡ በኋላ፡ ከጀርመን)፡ ነው። ሌሎች፡ በኋላ፡ የተለወጡት፡ የአንግሎ፡ አሜሪካንና፡ የአስራካሪ፡ ሥርዓቶች፡ ለመውሰድና፡ የእያንዳንዱን፡ ሰው፡ መብት፡ ለማጠንከር፡ ሲባል፡ ነው። እሱ፡ ጻንደ፡ “ጃፓንዝ፡ ከራሜናል፡ ፐሮሲጀር፡ ራርርም፡ ኤ፡ ፐራክቲካል፡ ኤክስፐርትሜንት፡ ኢን፡ ኮምፖራቲቭ፡ ሎው”፡ ከጂ፡ መለር፡ ኤሌይስ፡ ኢን፡ ከራሜናል፡ ሳይንስ፡ (ሎንዶን፡ ኪንግደይ፡ ኢ. ኤ. ኢ.)፡ ገጽ፡ ፳፻፵፭፡ እና፡ የሚከተሉት፡ እንዲህ፡ ያለው፡ ቀስ፡ በቀስ፡ የመቀላቀል፡ ዘዴ፡ በፈት፡ በሥራ፡ ላይ፡ ያልተፈተኑ፡ ከፍሎችን፡ ድንገት፡ ከመደባለቅ፡ የበለጠ፡ የመዋጣት፡ እድል፡ አለው።

124 ከአንግሎ፡ አሜሪካን፡ ይልቅ፡ የኤውሮጳ፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ተወሰዱ፡ ቢሆን፡ ኖር፡ እንዴት፡ ስሕተት፡ እንደሚሆን፡ ለመረዳት፡ እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፪፡ የተጠቀሰውን፡ ግራፕን፡ “ዘ፡ ኒው፡ _____”፡ ገጽ፡ ፳፻—፳፻፲፡ ይመለከታል።

125 እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፪፡ ይመለከታል።

126 በአንቀጽ፡ ፪፻—፳፻፲፡ (የግል፡ ክሶችና፡ በወንጀል፡ ክስ፡ ላይ፡ የፍትሕ፡ ብሔርን፡ ክስ፡ ስለማጣመር)፡ በአንቀጽ፡ ፳፻፲፡ (ለግርማዊነታቸው፡ ችሎት፡ ስለሚቀርቡ፡ ግመልከቻዎች)፡ እና፡ ፪፻፪፡ (ስለግርማዊነታቸው፡ የሞት፡ ፍርድን፡ ማጽናት)፡ በሕጉ፡ ውስጥ፡ እንዲቆዩ፡ የተደረጉ፡ የቆዩ፡ ልምዶች፡ ምሳሌዎች፡ እና፡ ፲፱፡ ለግን፡

127 ደራሲው፡ የሕግን፡ የእያንዳንዱን፡ ክፍል፡ ምንጭ፡ ለማጥናትና፡ ለመተንተን፡ እስከ ድረስ፡ እድል፡ አላጋጠመውም። ሆኖም፡ እነዚህ፡ ላይ፡ ሕግን፡ ማጠናቀር፡ (ከሆለበት፡ በማውጣት፡ ማዘጋጀት)፡ በፖሊስ፡ ምርመራ፡ (እላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፪፡ የተጠቀሰውን፡ ፈቭር፡ ገጽ፡ ፪፻፳፭—፳፻፲፡ ይመለከታል)፡ እና፡ በቀዳሚ፡ ምርመራ፡ (እታች፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቍ. ፳፻፳፭፡ ይመለከታል)፡ ረገድ፡ ጠንካራ፡ የሆኑ፡ ችግሮችን፡ መፍጠሩ፡ ግልጽ፡ የሆነ፡ ይመስላል።

ምንጮች : ውስጥ : የሚገኙ : ትክክለኛ : ዋስትናዎች : (መተማመኛዎች) : ተዘለ
 ዋል 128 =

ይህ : ዓይነቱ : ማጠናቀር : (ከያለበት : ማውጣት) : አስፈላጊ : አይደለም =
 የፍትህ : ብሔር : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በተዘጋጀበት : ጊዜ : ይህ : ዓይነቱ : ማጠ
 ናቀር : የተወገደ : ይመስላል 129 ፤ ወደፊት : በሚወጣውም : የመረጃና : የምስክር :
 ሕግ : እንደሚታወቅ : ታውቋል 130 = የወንጀለኛው : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : ግን : መ
 ለውጥ : ያስፈልገዋል = አስፈላጊውን : በመምረጥና : በደንብ : በማሻሻል : የሕጉን :
 “የተቀላቀለ” : ጠባይ : ለውጥ : ዋና : ዋና : ክፍሎችና : ዋስትናዎቹ : (መተማመ
 ኛዎቹ) : ሙሉ : በሙሉ : አንግሎ : አሜሪካዊ : ወይም : ኤውሮጳዊ : እንዲሆኑ :
 ማድረግ : ያሻል =

128 የቀዳሚ : ምርመራ : በለዋስትና : ወረቀት : ከተደነገጉት : ደንቦች : ጋር : ሲጣመር : ለዚህ :
 ዋና ምሳሌ : ይሆናል = እሳይ : ከግርጌ : ግስረጃ : ቀ. ፱-1፻ : ጋር : የሚሄደውን : ዋናውን : ጽሑ
 ፍና : እሳይ : በግርጌ : ማስረጃ : ቀ. ፮ : የተጠቀሰውን : ፊሸር : ገጽ : ፫፻፳፯-፳፰ : ይመለከታል = ወንጀ
 ል : ያልሠራ : የሚመስል : ሰው : ከተያዘበት : ጊዜ : ጀምሮ : ክሱ : ከተሰማ : በኋላ : እስኪለቀቅ :
 ድረስ : በአውሮጳም : ሆነ : በእንግሊዝና : የጋራ : ብልጽግና : ሀገሮች : ሕግ : ወይም : በኢት
 ዮጵያ : የቆየ : ልማድ : መሠረት : በማረፊያ : ቤት : እንዲቆይ : ባይደረግም : እንኳ : ሕግ :
 አስከባሪው : ክሱን : ለመተው : ካልመረጠ : በቀር : በሕጉ : መሠረት : ብርቱ : ሁኔታዎች :
 ሲያጋጥሙ : በማረፊያ : ቤት : እንዲቆይ : መደረግ : አለበት = ምንጩ : አንድ : አጭም :
 ወይም : አንድ : አዝማሮ : ቢሆን : ኖሮ : ተከላኾ : እንዲህ : ያለው : መሠረታዊ : መብት :
 ማለት : ከክሱ : መስማት : በፊት : በላኞች : የሚደረገው : ማጣራት : አይከፈልገውም : ነበር =
 በተጨማሪም : ክስ : ከመሰማቱ : በፊት : ተከላኾ : በቀዳሚ : መርመራ : ጊዜ : ሕግ : አስከ
 ባሪው : ያቀረበበትን : የክስ : ዝርዝር : ሁኔታ : ለማወቅ : ያለው : መብት : እንኳ : በኢትዮ
 ጵያ : ማንኛውም : ተከላኾ : የቀዳሚ : ምርመራ : መብት : እንደሌለው : በሚገልጸው : በወ
 ንጀለኛ : መቅሚ : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : አንቀጽ : ፹ : ተደምስሷል = በአውሮጳ : በእንግሊ
 ዝና : የጋራ : ብልጽግና : የገሮች : አጭሞች : ግን : ብርቱ : በሆኑ : ጉዳዮች : ሁሉ : ተከላኾ :
 ለቀዳሚ : ምርመራ : ያለው : መብት : መሠረታዊ : ዋስትና : (መተማመኛ) : መሆኑ : የታ
 ወቀ : ነው = ኤፍ : ሱሲቫን : “ኤ : ኮምፓሪሮቭ : ሰርቬይ : አፍ : ፕሮብሌምስ : ኢን : ክሪሚ
 ናል : ፕሮሲጀር !” ሴንት : ሱዊ : ሱው : ጆርጎል : ሾል : ፮ : ቀ. ፫ : (የፀደይ : ወራት :
 ፲፱፻፳፮ : እ. ኤ. አ.) : ገጽ : ፻፶፱ : ፫፻፺፪ =

129 የ፲፱፻፶፰ : ዓ. ም : የፍትህ : ብሔር : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : የተወሰደው : ለኢትዮጵያ : ሁኔ
 ታዎች : እንደሚስማማ : ለውጥ : በማድረግ : በብዛት : ከሕግድ : የፍትህ : ብሔር : ሕግ :
 ሥነ : ሥርዓት : ነው =

130 እንደሚባለው : ወደ : አንግሎ : አሜሪካን : ሕግ : ያዘነበለ : ይሆናል =

